

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2024/25: MJU10

Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård samt djurskydd

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Ändringarna innebär bl.a. att verksamhetstillsyn införs inom djurens hälso- och sjukvård, vilket medför att tillsynen kan riktas mot den som bedriver verksamhet där djurhälsopersonal är anställd eller på annat sätt är verksam. Vidare gör ändringarna det möjligt för djurvårdare att bli godkända och därigenom ingå i djurhälsopersonalen. Därtill införs vissa ändringar i regleringen av djurens hälso- och sjukvård som innebär förbättrade möjligheter för utländska veterinärer att arbeta i Sverige.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2025, med undantag för de ändringar som gäller behörighetsreglering av djurvårdare, som i stället föreslås träda i kraft den 1 september 2030.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete.

I betänkandet finns 55 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:57 Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård.

6 yrkanden i följdmotioner.

Cirka 140 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut4

Redogörelse för ärendet12

 Ärendet och dess beredning.....12

 Propositionens huvudsakliga innehåll12

Utskottets överväganden.....13

 Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård14

 Djursjukvård och veterinär service20

 EU:s djurskyddslagstiftning37

 Det svenska djurskyddsarbetet41

 Djurhållning inom animalieproduktion44

 Offentlig kontroll och regelefterlevnad61

 Transport av levande djur69

 Slaktfrågor73

 Smittskydd och djurhälsa86

 Sällskapsdjur97

 Offentlig förevisning av och tävling med djur.....116

 Vissa övriga frågor120

Reservationer127

 1. Referenspriser för veterinärvård, punkt 2 (S)127

 2. Referenspriser för veterinärvård, punkt 2 (V).....128

 3. Vinstintresse i djursjukvården, punkt 3 (S)129

 4. Ansvar för veterinär service och beredskap, punkt 4 (S).....129

 5. Ansvar för veterinär service och beredskap, punkt 4 (C).....131

 6. Behörighet för djurvårdare, punkt 5 (S).....131

 7. Utbildningsfrågor och kompetensförsörjning, punkt 6 (SD)132

 8. Utbildningsfrågor och kompetensförsörjning, punkt 6 (C).....133

 9. Kunskapskrav för djurhälsopersonal med utländsk utbildning,
 punkt 7 (S).....134

 10. Journalföring på engelska, punkt 8 (S)134

 11. Sanktionsavgift för utebliven anmälan av verksamhet, punkt 9 (S) ...135

 12. EU:s djurskyddslagstiftning, punkt 10 (S).....136

 13. EU:s djurskyddslagstiftning, punkt 10 (C)136

 14. EU:s djurskyddslagstiftning, punkt 10 (MP)137

 15. Det svenska djurskyddsarbetet, punkt 11 (SD).....138

 16. Beteslagstiftning och utevistelse, punkt 12 (S).....138

 17. Beteslagstiftning och utevistelse, punkt 12 (SD).....139

 18. Beteslagstiftning och utevistelse, punkt 12 (C)140

 19. Beteslagstiftning och utevistelse, punkt 12 (MP)141

 20. Beteskrav för fler djurslag, punkt 13 (V, MP)141

 21. Uppfödning av slaktkycklingar, punkt 14 (MP)142

 22. Långsamväxande slaktkycklingraser, punkt 15 (V, MP)143

 23. Burhållning av värphöns, punkt 16 (SD)144

 24. Burhållning av värphöns, punkt 16 (V, MP)145

 25. Burhållning av värphöns, punkt 16 (C)146

 26. Avlivning av tuppsycklingar, punkt 17 (MP).....146

 27. Tvångsmatning av djur, punkt 19 (SD)147

 28. Offentlig kontroll och tillsyn, punkt 20 (S)148

 29. Offentlig kontroll och tillsyn, punkt 20 (SD).....148

30. Kamerabevakning på slakterier, punkt 21 (S).....	149
31. Transport av levande djur, punkt 22 (S)	150
32. Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt, punkt 23 (S)	150
33. Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt, punkt 23 (V).....	151
34. Digital veterinärbesiktning vid slakt, punkt 24 (S).....	151
35. Kött från djur som slaktats utan bedövning, punkt 25 (SD)	152
36. Bedövningsmetoder, punkt 26 (SD)	153
37. Afrikansk svinpest, punkt 28 (S)	154
38. Afrikansk svinpest, punkt 28 (C).....	154
39. Internationellt arbete, punkt 29 (SD)	155
40. Antibiotikaanvändning i djurhållning, punkt 30 (S)	156
41. Antibiotikaanvändning i djurhållning, punkt 30 (SD)	157
42. Antibiotikaanvändning i djurhållning, punkt 30 (C).....	157
43. Koccidiostatika, punkt 31 (MP).....	158
44. Hundavel, punkt 32 (S).....	159
45. Illegal handel med hundar, punkt 33 (S).....	159
46. Illegal handel med hundar, punkt 33 (SD).....	160
47. Tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser, punkt 34 (S)	161
48. Tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser, punkt 34 (SD)	162
49. Varghybrider, punkt 35 (S).....	163
50. Positiv lista för sällskapsdjur, punkt 37 (SD)	163
51. Gnagare och reptiler, punkt 39 (SD).....	164
52. Djurparker och cirkusverksamhet, punkt 40 (SD)	164
53. Djurvelfärd vid sport och tävlingar, punkt 41 (MP)	165
54. Virtuella stängsel, punkt 43 (S)	166
55. Arbetet med 3R-frågor, punkt 44 (S).....	166
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	168
Propositionen	168
Följdmotionerna	168
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	169
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	183

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

1. Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:57 punkterna 1 och 2.

Djursjukvård och veterinär service

2. Referenspriser för veterinärvård

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 21,

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 47.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

3. Vinstintresse i djursjukvården

Riksdagen avslår motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 49.

Reservation 3 (S)

4. Ansvar för veterinär service och beredskap

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2937 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2983 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD),

2024/25:3108 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 50,

2024/25:3298 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 1 och

2024/25:3302 av Stina Larsson m.fl. (C).

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (C)

5. Behörighet för djurvårdare

Riksdagen avslår motion

2024/25:3298 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 6 (S)

6. Utbildningsfrågor och kompetensförsörjning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1020 av Kerstin Lundgren (C),

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 38 och 39,

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 24 och 25,

2024/25:1533 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 3 i denna del,
2024/25:2647 av Aron Emilsson (SD) yrkande 2,
2024/25:2931 av Sten Bergheden (M) och
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 26.

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

7. Kunskapskrav för djurhälsopersonal med utländsk utbildning

Riksdagen avslår motion

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 9 (S)

8. Journalföring på engelska

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1533 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkande 3 i denna del och

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 10 (S)

9. Sanktionsavgift för utebliven anmälan av verksamhet

Riksdagen avslår motion

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 11 (S)

EU:s djurskyddslagstiftning

10. EU:s djurskyddslagstiftning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1,

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 23,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 50,

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 35.2 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 44.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (MP)

Det svenska djurskyddsarbetet

11. Det svenska djurskyddsarbetet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1308 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 och

2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 15 (SD)

Djurhållning inom animalieproduktion

12. Beteslagstiftning och utevistelse

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:897 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:978 av Camilla Mårtensen m.fl. (L),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2,

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 20,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15 samt

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 9.

Reservation 16 (S)

Reservation 17 (SD)

Reservation 18 (C)

Reservation 19 (MP)

13. Beteskrav för fler djurslag

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 13.

Reservation 20 (V, MP)

14. Uppfödning av slaktkyklingar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4 samt

2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)
yrkandena 2 och 4.

Reservation 21 (MP)

15. Långsamväxande slaktkyklingraser

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)
yrkande 1.

Reservation 22 (V, MP)

16. Burhållning av värphöns

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:906 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26,

2024/25:1752 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) och

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 21 och 22.

Reservation 23 (SD)

Reservation 24 (V, MP)

*Reservation 25 (C)***17. Avlivning av tuppsycklingar**

Riksdagen avslår motion

2024/25:1751 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP).

*Reservation 26 (MP)***18. Djurvelfärd för grisar**

Riksdagen avslår motion

2024/25:2129 av Sanna Backeskog m.fl. (S) yrkande 1.

19. Tvångsmatning av djur

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 7–9 och

2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 5–7.

*Reservation 27 (SD)**Offentlig kontroll och regelefterlevnad***20. Offentlig kontroll och tillsyn**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:215 av Lina Nordquist (L),

2024/25:483 av Mikael Larsson (C),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6, 10 och 11,

2024/25:2536 av Jan Ericson (M),

2024/25:2599 av Jan Ericson (M) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 38.

*Reservation 28 (S)**Reservation 29 (SD)***21. Kamerabevakning på slakterier**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)

yrkande 9 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 39.

*Reservation 30 (S)**Transport av levande djur***22. Transport av levande djur**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)

yrkandena 1–3 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 43.

Reservation 31 (S)

*Slaktfrågor***23. Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 18,

2024/25:1024 av Anders W Jonsson (C) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 24.1 och 37.

Reservation 32 (S)

Reservation 33 (V)

24. Digital veterinärbesiktning vid slakt

Riksdagen avslår motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 40.

Reservation 34 (S)

25. Kött från djur som slaktats utan bedövning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:234 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 1–3 och 5,

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 15–17 och

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 4–6.

Reservation 35 (SD)

26. Bedövningsmetoder

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 19 och 20,

2024/25:2129 av Sanna Backeskog m.fl. (S) yrkande 2 och

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 7 och 8.

Reservation 36 (SD)

27. Vissa tillsynsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 3 och

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 10 och 11.

*Smittskydd och djurhälsa***28. Afrikansk svinpest**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2859 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 25 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 66.

Reservation 37 (S)

Reservation 38 (C)

29. Internationellt arbete

Riksdagen avslår motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 27.

Reservation 39 (SD)

30. Antibiotikaanvändning i djurhållning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 37,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 24,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 51,

2024/25:2982 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 45 och 46.

Reservation 40 (S)

Reservation 41 (SD)

Reservation 42 (C)

31. Koccidiostatika

Riksdagen avslår motion

2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 43 (MP)

Sällskapsdjur

32. Hundavel

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:287 av Magnus Oscarsson (KD),

2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)

yrkandena 5–11 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32.

Reservation 44 (S)

33. Illegal handel med hundar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:289 av Magnus Oscarsson (KD),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 21 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 36.

Reservation 45 (S)

Reservation 46 (SD)

34. Tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:411 av Markus Wiechel (SD),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22,

2024/25:2291 av Fredrik Kärholm (M) och
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 34 och 35.

Reservation 47 (S)

Reservation 48 (SD)

35. Varghybrider

Riksdagen avslår motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 33.

Reservation 49 (S)

36. Hundburar för transport

Riksdagen avslår motion

2024/25:1983 av Ann-Sofie Alm (M) yrkandena 1–3.

37. Positiv lista för sällskapsdjur

Riksdagen avslår motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 50 (SD)

38. Vissa frågor om katter

Riksdagen avslår motion

2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)
yrkandena 3 och 4.

39. Gnagare och reptiler

Riksdagen avslår motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Reservation 51 (SD)

Offentlig förevisning av och tävling med djur

40. Djurparker och cirkusverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14 och

2024/25:2981 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)
yrkandena 1 och 2.

Reservation 52 (SD)

41. Djurvelfärd vid sport och tävlingar

Riksdagen avslår motion

2024/25:3068 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 21.

Reservation 53 (MP)

Vissa övriga frågor

42. Förprovning av djurstall

Riksdagen avslår motion

2024/25:908 av Magnus Manhammar (S).

43. Virtuella stängsel

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:280 av Magnus Oscarsson (KD),

2024/25:2484 av Stina Larsson och Helena Vilhelmsson (båda C) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 11.

Reservation 54 (S)

44. Arbetet med 3R-frågor

Riksdagen avslår motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 42.

Reservation 55 (S)

Stockholm den 20 mars 2025

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Stina Larsson (C), Victoria Tiblom (SD), Elin Nilsson (L), Joanna Lewerentz (M), Sofia Skönnbrink (S) och Rashid Farivar (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2024/25:57 Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård.

Med anledning av propositionen har två motioner väckts med sammanlagt sex yrkanden.

Vid utskottets sammanträde den 10 december 2024 informerade utredare Elisabeth Nilsson om innehåll och slutsatser i betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56).

I betänkandet behandlar utskottet även cirka 140 yrkanden från allmänna motionstiden 2024/25 som berör frågor som behandlas i propositionen samt övriga djurskyddsfrågor.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård som syftar till att säkerställa en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur.

Hur verksamheten sköts och organiseras har stor betydelse för möjligheten att bedriva en god och säker hälso- och sjukvård för djur. Den tillsyn som i dag bedrivs inom djurens hälso- och sjukvård är enbart individbaserad. I många fall har anställd djurhälsopersonal begränsad eller ingen möjlighet alls att påverka hur verksamheten organiseras eller med vilken utrustning den bedrivs. Regeringen föreslår därför att verksamhetstillsyn införs inom djurens hälso- och sjukvård, vilket innebär att tillsynen kan riktas mot den som bedriver verksamhet där djurhälsopersonal är anställd eller på annat sätt är verksam.

Djurvårdare tillhör i dag inte djurhälsopersonalen. Mot bakgrund av bl.a. den senare tidens drastiskt ökade efterfrågan på djursjukvård finns det ett behov av att bättre ta till vara djurvårdarnas kompetens. Regeringen föreslår därför att det ska vara möjligt för djurvårdare att bli godkända och därigenom ingå i djurhälsopersonalen. Regeringen föreslår även vissa ändringar i regleringen av djurens hälso- och sjukvård som bl.a. innebär förbättrade möjligheter för utländska veterinärer att arbeta i Sverige. I propositionen behandlas även några frågor kopplade till statens ansvar för smittskyddet och tillgången till hälso- och sjukvård för djur.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2025, med undantag för de ändringar som gäller behörighetsreglering av djurvårdare, som i stället föreslås träda i kraft den 1 september 2030.

Utskottets överväganden

Disposition

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att behandla propositionen. Därefter behandlar utskottet motioner om förslag på tillkännagivanden till regeringen i frågor som anknyter till propositionen.

Därtill behandlas i betänkandet de motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2024/25 som berör frågor inom området djurskydd och djurvälfärd.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 10 juni 2021 att ge en utredare i uppdrag att se över lagstiftningen om djurens hälso- och sjukvård och annan veterinär verksamhet och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur (dir. 2021:42). Utredaren skulle bl.a. föreslå åtgärder för att säkerställa att det statliga åtagandet inom veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar ska kunna utföras på ett ändamålsenligt sätt. I uppdraget ingick också att undersöka hur verksamheten inom djurens hälso- och sjukvård har påverkats av den behörighetsreglering som infördes 2010. Vidare skulle utredaren analysera det framtida resursbehovet av olika yrkeskategorier inom djurens hälso- och sjukvård. Utredaren skulle även utarbeta de författningsförslag som krävs för att införa verksamhetstillsyn inom djurens hälso- och sjukvård.

Den 7 november 2022 redovisade utredaren sitt uppdrag genom betänkandet Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58). I propositionen behandlas betänkandets förslag om skydd för yrkestiteln hovslagare och titlar skyddade enligt patientsäkerhetslagen (2010:659), behörighetsreglering av yrket djurvårdare, förbättrade möjligheter för utländska veterinärer att arbeta i Sverige och verksamhetstillsyn inom djurens hälso- och sjukvård. Övriga delar bereds vidare inom Regeringskansliet.

Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Propositionen

Behörighetsreglering inom djurens hälso- och sjukvård

Yrkestiteln hovslagare ska få användas endast av den som är godkänd hovslagare

Regeringen bedömer att hovslagare även i fortsättningen bör regleras genom ett godkännandeförfarande. Regeringen föreslår därför att yrkestiteln hovslagare ska få användas endast av den som är godkänd hovslagare. Den som använder yrkestiteln hovslagare utan att ha blivit godkänd ska dömas till böter.

Regeringen anför i propositionen att det är viktigt att värna hovslagaryrket för en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur. Ett skydd av yrkestiteln hovslagare kan bidra till detta och även leda till att det blir lättare att överblicka antalet verksamma hovslagare, vilket kan ha stor betydelse för att t.ex. beräkna utbildningsbehov och skapa förutsättningar för en sund och balanserad arbetsmarknad.

Yrkestitlar enligt patientsäkerhetslagen ska vara skyddade inom djurens hälso- och sjukvård

Regeringen föreslår att i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska en sådan yrkestitel som är skyddad enligt patientsäkerhetslagen få användas endast av den som uppfyller kraven enligt den lagen. Den som inte uppfyller de krav som framgår av patientsäkerhetslagen för att få använda en yrkestitel ska inte heller få använda en titel som kan förväxlas med en sådan. Den som i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård använder en yrkestitel som är skyddad enligt patientsäkerhetslagen utan att vara behörig att göra det eller använder en titel som kan förväxlas med en sådan ska dömas till böter.

Djurvårdare ska omfattas av behörighetsreglering

Regeringen föreslår att djurvårdare ska kunna ansöka om godkännande av Statens jordbruksverk (Jordbruksverket). Godkända djurvårdare ska tillhöra djurhälsopersonalen. Beteckningen godkänd djurvårdare ska endast kunna användas inom djurens hälso- och sjukvård av den som fått ett godkännande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för ett sådant godkännande. Godkännande som djurvårdare ska inte få meddelas om förhållandena är sådana att godkännandet skulle ha återkallats om sökanden varit godkänd. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska

få meddela föreskrifter om särskilt tillstånd att i den utsträckning som anges i varje enskilt fall utöva yrke som godkänd djurvårdare när det saknas förutsättningar för godkännande. Den som använder beteckningen godkänd djurvårdare inom djurens hälso- och sjukvård utan att ha fått ett sådant godkännande ska dömas till böter.

Regeringen bedömer att det inte bör införas något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om legitimation som djursjukskötare för den som inte har examen i djuromvårdnad men som har uppvisat likvärdiga kunskaper och erfarenheter.

Behandling av personuppgifter och förslagens förenlighet med den fria rörligheten inom EU

När det gäller de föreslagna ändringarna i behörighetsregleringen inom djurens hälso- och sjukvård är det regeringens bedömning att det inte behövs några särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter. Vidare bedömer regeringen att förslagen om att titeln hovslagare, beteckningen godkänd djurvårdare och yrkestitlar som är skyddade enligt patientsäkerhetslagen ska skyddas inom djurens hälso- och sjukvård inte utgör någon otillåten begränsning av den fria rörligheten inom EU.

Förbättrade möjligheter för djurhälsopersonal med utländsk utbildning att arbeta i Sverige

Utökade möjligheter att få veterinärlegitimation i Sverige för den som har en veterinärexamen från ett tredjeland

Regeringen föreslår att den som har fått godkännande för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård enligt de föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet att meddela föreskrifter om godkännande för den som har genomgått utbildning utomlands eller har behörighet att utöva yrket i ett annat land ska tillhöra djurhälsopersonalen.

Regeringen bedömer att den som har en veterinärexamen från ett tredjeland bör kunna få legitimation som veterinär om han eller hon kan uppvisa kunskaper och färdigheter som motsvarar de svenska kraven samt har de kunskaper om svenska författningar och de kunskaper i svenska, norska eller danska som är nödvändiga för veterinäryrket. Jordbruksverket bör efter samråd med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) få meddela föreskrifter om vad som ska krävas för att kunskaperna och färdigheterna ska motsvara de svenska kraven. EU:s dataskyddsförordning¹, lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning är i allt väsentligt en tillräcklig reglering av den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske i samband med ansökningar

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

om svensk legitimation. Det behövs enligt regeringen inte någon ytterligare lagreglering av denna behandling.

Det ska vara möjligt att föra journal på engelska

Regeringen föreslår att en bestämmelse om att journal ska föras på svenska ska tas in i lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att en journal får föras på ett annat språk än svenska.

Enligt regeringen är det mycket viktigt att det språk som används i journaler inom djurens hälso- och sjukvård kan förstås av djurhälsopersonalen och övrig personal inom djurens hälso- och sjukvård, men också av djurägare och försäkringsbolag som ska ta ställning till t.ex. utbetalning av ersättning. Regeringen delar utredningens bedömning att det i lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård bör tas in en bestämmelse som slår fast att journaler som huvudregel ska föras på svenska. Som utredningen konstaterar har det engelska språket fått en allt större roll i det svenska samhället. Regeringen, riksdagen och svenska myndigheter har t.ex. information på engelska på officiella webbplatser och många svenskar använder engelska regelbundet i arbete och studier.

En stor del av de veterinärer som legitimeras i Sverige varje år har genomgått sin utbildning i andra länder. Att kunna använda engelska som journalspråk skulle förenkla för personal som inte har svenska som modersmål att arbeta inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen anser därför att det bör vara möjligt att under vissa förutsättningar föra journal på t.ex. engelska. Därutöver bör det även i fortsättningen vara möjligt att föra journal på norska eller danska. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få möjlighet att meddela föreskrifter om att en journalhandling får vara skriven på ett annat språk än svenska. Att en journalhandling skrivs på engelska får dock inte, som flera remissinstanser framhåller, leda till att kommunikationen mellan vårdgivare och djurägare inte fungerar eller till att det uppkommer brister i vården. Det kan därför vara lämpligt att rätten att använda engelska som journalspråk kombineras med vissa krav. Sådana krav skulle t.ex. kunna vara att väsentliga ställningstaganden som gäller vård och behandling och slutanteckningar eller andra sammanfattningar av genomförd vård finns på svenska.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela sådana föreskrifter med stöd av bemyndigandet att meddela föreskrifter om de ytterligare skyldigheter för vårdgivare och djurhälsopersonalen som behövs för en god och säker vård i 2 kap. 5 § lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Verksamhetstillsyn inom djurens hälso- och sjukvård

Verksamhetstillsyn ska införas

Regeringen bedömer att verksamhetstillsyn bör införas inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen föreslår att verksamhetstillsynen ska omfatta sådana verksamheter där djurhälsopersonal är anställd eller på annat sätt är verksam.

Regeringen konstaterar i propositionen att djurens hälso- och sjukvård har genomgått stora förändringar sedan lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård började gälla 2010. Efterfrågan på djursjukvård, även sådan som är mer specialiserad, har ökat och marknaden har expanderat kraftigt. Ägarstrukturen har förändrats och veterinärmedicinen utvecklats, vilket medfört att fler yrkesgrupper än tidigare arbetar inom djurens hälso- och sjukvård och att vården i många fall bedrivs i stora enheter som kliniker och djursjukhus.

Hur verksamheten sköts och organiseras har stor betydelse för möjligheten att bedriva en god och säker vård. Enligt regeringen skulle en ordning som innebär att även verksamheten som sådan är föremål för tillsyn innebära att ansvar för organisatoriska frågor skulle kunna utkrävas på rätt nivå, dvs. inte av djurhälsopersonalen utan av den som ansvarar för verksamheten och har den faktiska påverkansmöjligheten.

Skyldigheter för den som bedriver verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Regeringen föreslår att den som är vårdgivare ska bedriva sin verksamhet med den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att tillgodose djurens behov av en god och säker vård. Vårdgivaren ska även bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att djurhälsopersonalen har förutsättningar att uppfylla sina skyldigheter enligt lagen. Termen vårdgivare ska definieras i lagen. Med vårdgivare ska avses en juridisk person, enskild näringsidkare eller statlig myndighet som bedriver hälso- och sjukvård för djur där djurhälsopersonal är anställd eller på annat sätt verksam. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om de ytterligare skyldigheter för vårdgivare som behövs för en god och säker vård. Det föreslås därför att ett bemyndigande om detta tas in i lagen.

Tillsynens bedrivande

I propositionen föreslår regeringen att Jordbruksverket och länsstyrelserna ska vara tillsynsmyndigheter även när det gäller den nya verksamhetstillsynen. En tillsynsmyndighet ska genom rådgivning och information och på annat sätt underlätta för vårdgivare att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att, i den utsträckning som behövs för tillsynen, på begäran få upplysningar av vårdgivare.

Anmälan av verksamhet

Regeringen föreslår att den som avser att bedriva verksamhet som vårdgivare ska vara skyldig att anmäla detta till Jordbruksverket senast en månad innan

verksamheten påbörjas. Den som upphör att bedriva verksamhet som vårdgivare eller helt eller till väsentlig del ändrar, eller flyttar, verksamheten ska vara skyldig att anmäla detta till Jordbruksverket inom en månad efter upphörandet, ändringen eller flytten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om anmälningsskyldigheten.

Regeringen bedömer att EU:s dataskyddsförordning, lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning i allt väsentligt är en tillräcklig reglering av den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske i samband med anmälningar av verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård och registerföringen av de inlämnade uppgifterna. Det behövs enligt regeringen inte någon ytterligare lagreglering av denna behandling.

Finansiering av verksamhetstillsynen

Regeringens bedömning är att verksamhetstillsynen inom djurens hälso- och sjukvård bör finansieras med offentliga medel.

Statens ansvar för smittskyddsberedskap och tillgången till djurens hälso- och sjukvård

Jordbruksverket ska även i fortsättningen ha ansvar för smittskyddet

Regeringens bedömning är att Jordbruksverket även i fortsättningen bör säkerställa tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Det bör för det ändamålet alltså finnas en organisation som i grunden består av statligt anställda veterinärer.

Enligt regeringen kräver ett gott smittskydd förebyggande djurhälsovård, tidig upptäckt av smitta samt tillgång till en effektiv beredskapsorganisation för bekämpning när ett smittoutbrott är ett faktum. Ett snabbt agerande är avgörande för att begränsa utbrott och minska förluster. För att uppnå detta krävs inte bara ett skyndsamt agerande från djurägaren utan också en central aktör som bär huvudansvaret för att tillhandahålla veterinärer vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Utan en tillräckligt stor veterinär fältorganisation som snabbt kan mobiliseras och är uthållig över tid kan introduktion av en smitta få allvarliga följder i form av smittspridning, djurlidande, negativ påverkan på livsmedelsproduktionen och folkhälsan samt konsekvenser för samhällsekonomin.

Regeringen anför i propositionen att även om uppgifterna inom smittskyddet som utgångspunkt sköts av Distriktsveterinärerna hindrar det inte att beredskapsorganisationen även omfattar andra veterinärer som kan upphandlas inom ramen för veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse eller genom specifika upphandlingar för enskilda händelser.

Privata aktörer bör i framtiden ta ett större ansvar för beredskapen för djursjukvård under jourtid

Regeringen bedömer att Jordbruksverkets ansvar för tillgången till veterinärer för att alla djur i människans vård ska få sjukvård oavsett tidpunkt på dygnet om det finns djurskyddsskäl i nuläget inte bör inskränkas. Privata aktörer bör i framtiden ta ett större ansvar för beredskapen för djursjukvård under jourtid.

Enligt regeringen behöver det dock övervägas närmare på vilket sätt statens åtagande när det gäller veterinär beredskap ska utformas framöver. Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att analysera möjliga åtgärder för att säkerställa en fungerande veterinär beredskap (dnr. LI2024/01428). I uppdraget ingår att analysera hur de privata aktörerna i framtiden kan ta ett större ansvar för beredskapen för djursjukvård under jourtid.

Några organisatoriska frågor

I propositionen bedömer regeringen att Sverige bör vara indelat i veterinär-områden. Ett veterinärområde bör bestå av ett eller flera sådana distrikt som avses i förordningen (2015:493) om distrikt. Jordbruksverket bör återkommande analysera tillgången på veterinära tjänster och förekomsten av djur i människans vård i de olika veterinärområdena och ansvara för att sådan information hålls tillgänglig. Distriktsveterinärernas etablering bör grundas på Jordbruksverkets analyser av tillgången till veterinära tjänster och förekomsten av djur i människans vård i de olika veterinärområdena. Privata aktörer bör även i fortsättningen få möjlighet att genom upphandling ingå avtal om skyldighet att utföra veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse. Upphandling bör ske om en aktör anmäler intresse för att ansvara för ett beredskapsområde eller på annat sätt vill delta i beredskapsorganisationen. Distriktsveterinärernas verksamhet bör bedrivas på poliklinisk nivå utan möjlighet till stationärvård. Om det finns särskilda skäl bör Jordbruksverket kunna besluta att Distriktsveterinärerna får bedriva stationärvård för hästar eller sällskapsdjur.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att de lagändringar som avser behörighetsreglering av yrket djurvårdare ska träda i kraft den 1 september 2030. De övriga lagändringarna ska träda i kraft den 1 september 2025.

Den som vid ikraftträdandet använder yrkestiteln hovslagare ska även i fortsättningen få använda titeln trots att han eller hon inte har godkänts av Jordbruksverket, dock längst t.o.m. den 31 augusti 2030.

Den som vid ikraftträdandet av lagen använder en yrkestitel enligt 4 kap. 1 § patientsäkerhetslagen i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård trots att han eller hon inte uppfyller de förutsättningar som anges i den lagen ska även i fortsättningen få använda titeln, dock längst t.o.m. den 28 februari 2026.

Vårdgivare som vid ikraftträdandet bedriver verksamhet som omfattas av tillsyn enligt förslaget till ändring i lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska anmäla detta till Jordbruksverket senast den 28 februari 2026.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot regeringens lagförslag. Utskottet anser att riksdagen, av de skäl som framförs i propositionen, bör anta regeringens förslag till ändringar i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Utskottet tillstyrker således regeringens proposition.

Djursjukvård och veterinär service

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om referenspriser för veterinärvård, vinstintresse i djursjukvården, ansvar för veterinär service och beredskap, behörighet för djurvårdare, utbildningsfrågor och kompetensförsörjning, kunskapskrav för djurhälsopersonal med utländsk utbildning, journalföring på engelska samt sanktionsavgift för utebliven anmälan av verksamhet.

Jämför reservation 1 (S), 2 (V), 3 (S), 4 (S), 5 (C), 6 (S), 7 (SD), 8 (C), 9 (S), 10 (S) och 11 (S).

Motionerna

Referenspriser för veterinärvård

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23 om referenspriser för veterinärkostnader anför motionärerna att regeringen genom lämplig myndighet behöver ta fram och tillhandahålla information om referenspriser för veterinärvård. Enligt motionärerna kan det vara svårt att veta om priserna för djursjukvård är rimliga, framför allt i situationer när man behöver söka akutvård för sitt djur.

Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3108 yrkande 47 att veterinärbolagens ansvar bör tydliggöras med krav på ökad pristransparens. Motionärerna menar att det ska vara enkelt för djurägare att i förväg ta reda på vad olika ingrepp kommer att kosta och vara det möjligt att jämföra olika kliniker. Kunder bör också tydligt kunna informeras om vilken kostnad som tillkommer när en tjänst utförs som en akutbehandling för att kunna göra ett aktivt val.

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 21 anføres att regeringen bör tillsätta en utredning om hur en referensprislista för veterinärvård kan regleras och se ut. Enligt motionärerna måste staten ta ett större ansvar för att reglera priserna inom djurvården.

Vinstintresse i djursjukvården

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 49 anføres att regeringen bör utreda möjligheterna till regelverk liknande de i

Tyskland och Frankrike för att begränsa vinstintresset i djursjukvården och återföra makten till veterinärerna. Motionärerna hänvisar till att veterinärerna i Frankrike måste vara majoritetsägare i klinikerna och att djursjukvård inte får bedrivas i vinstintresse samt till att det i Tyskland används en tariffmodell för att säkerställa transparens och konsekvens i prissättningen.

Ansvar för veterinär service och beredskap

I kommittémotion 2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 1 anser motionärerna att det bör ställas ökade krav på privata aktörer i fråga om jour och beredskap. Enligt motionärerna behöver offentliga och privata aktörer ha likvärdiga förutsättningar för att konkurrensen på veterinärmarknaden och tillgängligheten i hela landet ska förbättras. Även i kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 50 framhålls behovet av att säkerställa en veterinärberedskap dygnet runt, året runt i hela landet bl.a. genom att ställa ökade krav på privata aktörer i fråga om jour och beredskap.

I kommittémotion 2024/25:3302 av Stina Larsson m.fl. (C) anförs att incitamenten för privata veterinärer att bidra till smittskydds- och jourberedskap bör ses över. Motionärerna anser att det krävs rimliga ersättningsmodeller, möjligheter att bidra till beredskapsarbete utifrån den egna verksamhetens villkor och förstärkt samverkan från Distriktsveterinärernas sida.

I motion 2024/25:2937 av Sten Bergheden (M) anförs att konkurrensen inom veterinärvården bör ses över med målet att kostnaderna för veterinärvård ska ligga på en rimlig nivå.

I motion 2024/25:2983 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) anförs att en privatisering av distriktsveterinärverksamheten bör ses över.

Behörighet för djurvårdare

I kommittémotion 2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 2 anförs att regeringen bör förtydliga vad behörighetsregleringen av djurvårdare innebär. Motionärerna ser positivt på förslaget att djurvårdare ska kunna ingå som en del av djurhälsopersonalen och omfattas av tillsyn men anser att det i det nuvarande förslaget är högst otydligt hur ett godkännandeförfarande ska gå till och vilka krav på kunskap och erfarenhet som ska uppfyllas. Vidare anser motionärerna att gränsdragningen mellan godkänd djurvårdare och djursjukskötare behöver förtydligas.

Utbildningsfrågor och kompetensförsörjning

I kommittémotion 2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 38 anförs att det bör utredas hur det kan möjliggöras för fler personer med lantbruksbakgrund att söka och antas till veterinärutbildningar. Enligt motionärerna kan veterinärutbildningen behöva utökas än mer, men särskilt viktigt är det att fler veterinärer väljer att vara verksamma inom lantbruksnäringarna. Ett sätt att åstadkomma det är att fler med egen erfarenhet från

animalieproduktion antas till veterinärutbildningen. Vidare anför i yrkande 39 att det bör ses över om djurhållare kan certifieras för att utföra fler veterinäruppgifter.

Även i kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24 framhålls behovet av åtgärder för att öka attraktiviteten för veterinärer verksamma inom lantbrukssektorn. Motionärerna anser att det är angeläget att följa om utvidgningen av antalet platser på veterinärutbildningen ger önskad effekt eller om det krävs ytterligare utökningar på sikt. Vidare anför i yrkande 25 att konkurrensförutsättningarna inom djursjukvården bör utredas. Enligt motionärerna är behovet av ytterligare kompetens för att tillgodose framför allt lantbrukets behov stort och att också titta på utländska veterinärers möjlighet att etablera sig i Sverige är önskvärt.

I kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 26 anför att det ska bli attraktivare att studera till och arbeta som veterinär för lantbrukets djur och stora djur på landsbygden. Enligt motionärerna har veterinärbristen för lantbrukets djur och stora djur blivit alltmer akut, särskilt i glesa geografier. För att vända trenden behöver fler åtgärder vidtas för att höja både statusen på yrket och attraktiviteten i att verka på landsbygden.

I motion 2024/25:1533 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkande 1 anför att möjligheten att öka antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare med 10 respektive 25 procent per år bör ses över. I yrkande 2 anför att man behöver se över möjligheten att öka antalet platser i snabbspåret för utländska veterinärer. I yrkande 3 i denna del framhåller motionärerna vikten av att verka för att arbetsmiljöförhållandena inom veterinärbranschen förbättras, för att minska och motverka Sveriges veterinärbrist.

I motion 2024/25:1020 av Kerstin Lundgren (C) anför att åtgärder för att möta behovet av att utöka och sprida djurskötarutbildningen t.ex. till Umeå och Skara bör ses över. Enligt motionären är det angeläget att utöka djurskötarutbildningen för att möta en växande marknad.

I motion 2024/25:2647 av Aron Emilsson (SD) yrkande 2 om tillgång till veterinärer med lantbrukserfarenhet anför att platserna på veterinärutbildningarna behöver bli fler i allmänhet och att andelen som vill och kan arbeta med lantbruksdjur behöver bli större i synnerhet.

Sten Bergheden (M) anför i motion 2024/25:2931 att regeringen behöver överväga att se över hur Sverige kan lösa den akuta bristen på veterinärer. Enligt motionären måste det åtgärdas för att produktionslantbruket ska kunna fungera och växa.

Kunskapskrav för djurhälsopersonal med utländsk utbildning

I kommittémotion 2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 4 anför att kunskap om Sveriges låga antibiotikaanvändning och starka djurskydd hos veterinärer med examen från tredjeländer måste säkerställas. Enligt motionärerna är det viktigt att utbildningen från

tredjeländer uppfyller svenska standarder. Om så inte är fallet bör det ställas krav på tilläggsutbildning.

Journalföring på engelska

I kommittémotion 2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 3 anförs att regeringen ska återkomma med ett förslag som innebär att journaler inte kan föras på engelska. Enligt motionärerna har djurvårdsföretagen redan i dag ett informationsövertag gentemot djurägarna. Regeringens förslag om att under vissa förutsättningar tillåta journalföring på engelska riskerar att spä på marknadsobalansen och ge företagen ytterligare utrymme att höja priserna. Dessutom finns det risk för missförstånd, exempelvis vid instruktioner för medicinering, vilket kan påverka djurskyddet negativt.

I motion 2024/25:1533 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkande 3 i denna del anförs att möjligheten att låta inresande veterinärer få skriva journaler på engelska, som läkare får göra, ska ses över. Enligt motionärerna ger det möjlighet att snabbare dra fördel av utländska veterinärer.

Sanktionsavgift för utebliven anmälan av verksamhet

I kommittémotion 2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 5 anförs att regeringen ska återkomma med förslag om att införa en sanktionsavgift kopplat till den föreslagna anmälningsskyldigheten. Motionärerna anser att det är av stor vikt att anmälningsskyldigheten följs för en fungerande och effektiv tillsyn. För att öka efterlevnaden av regelverket bör regeringen återkomma med förslag om att införa en sanktionsavgift som kan tas ut om verksamhetsutövaren inte uppfyller anmälningsskyldigheten.

Kompletterande information

Referenspriser för veterinärvård och vinstintresse i djursjukvården

I betänkandet Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58) framhåller utredaren att det råder fri prissättning på marknaden för djurens hälso- och sjukvård och att det är upp till djurägarna att själva bekosta vården för sitt djur. Det är i första hand upp till marknadens aktörer att värna sina kunders möjligheter att på ett enkelt sätt jämföra priser. Aktörerna på marknaden för djurens hälso- och sjukvård bör dock enligt utredningens bedömning kunna bli mer pristransparenta, i vart fall när det gäller mer basala behandlingar av vanligt förekommande slag. Kunden bör också på ett mer transparent och tydligt sätt kunna informeras om vilken kostnad som tillkommer när tjänsten utförs som en akutbehandling. Även när djurägaren inte har något alternativ till att säkerställa att ett skadat eller sjukt djur snarast får nödvändig vård är det viktigt att kostnadsbilden tydligt kommuniceras, så att djurägaren kan göra ett aktivt val. Konsumentverket bevakar svåra marknader för konsumenter och i vissa fall har myndigheten möjlighet att stötta konsumenter på sådana marknader. Utredningen ansåg att det kan finnas

anledning för Konsumentverket att överväga möjligheterna att teckna en branschöverenskommelse med större privata vårdgivare inom branschen för djurens hälso- och sjukvård och Distriktsveterinärerna i syfte att på ett tydligt sätt reglera avtalsvillkor vid köp av tjänster.

Utredningen analyserade även konsumenters möjlighet att jämföra försäkringsvillkor och kostnader för djurförsäkringar. Utredaren ansåg att det, mot bakgrund av försäkringarnas stora betydelse för marknaden för djurens hälso- och sjukvård och för den enskilda djurägaren, måste vara möjligt att på ett enkelt och överskådligt sätt jämföra och värdera olika försäkringsalternativ. Utredaren konstaterade att det finns ett stort antal jämförelseverktyg att tillgå för att, utifrån given information om t.ex. typ av djur, veterinärt ersättningsbelopp, självrisk och rörlig självrisk, jämföra olika försäkringsgivare och försäkringsalternativ. Det är däremot mer utmanande att jämföra försäkringar utifrån andra viktiga parametrar såsom karenstider, olika begränsningar kopplat till ras, preexisterande förhållanden, försäkringsbolagets tillgänglighet, handläggningstider, skyndsamhet i utbetalning etc. Otydliga prisuppgifter innebär svårigheter för konsumenter att göra medvetna och väl avvägda val, och alltför stora otydligheter kan medföra att konsumenter avstår från att teckna en försäkring. Enligt utredaren bör det kunna utformas bättre jämförelseverktyg där fler viktiga parametrar ingår och det är även önskvärt att försäkringsbolagen mår om att förtydliga sina villkor för konsumenterna. Även beskrivningar av hur det fungerar med direktreglering, självrisk och andra praktiska aspekter som aktualiseras vid ett veterinärbesök skulle exempelvis kunna ingå i försäkringsbrev. Utredaren ansåg att det även i detta avseende, i syfte att öka transparensen på området försäkringsvillkor för djur, kan finnas anledning för Konsumentverket att undersöka möjligheterna att stötta konsumenter t.ex. genom frivilliga avtal inom djurförsäkringsbranschen.

I sitt remissyttrande till betänkandet SOU 2022:58 delar Konsumentverket utredningens utgångspunkt att konsumenter behöver få tillgång till korrekt och tydlig information om priser på hälso- och sjukvårdstjänster för djur för att ha förutsättningar att fatta välgrundade affärsbeslut. Myndigheten ser dock svårigheter med förslaget om en branschöverenskommelse med privata vårdgivare inom djurens hälso- och sjukvård och Distriktsveterinärerna som på ett tydligt sätt kan reglera avtalsvillkoren vid köp av tjänster. Verket bedömer att det är tveksamt om det skulle kunna avhjälpa de problem som beskrivs med bristande prisredovisning för olika hälso- och sjukvårdsinsatser för djur. Vidare delar Konsumentverket utredningens uppfattning att det måste vara möjligt att på ett enkelt och överskådligt sätt jämföra och värdera olika djurförsäkringsalternativ. Myndigheten avstyrker dock utredningens förslag om en branschöverenskommelse med Svensk Försäkring för att reglera avtalsvillkoren för djurförsäkringar, och ställer sig frågande till vad utredningen avser med att Konsumentverket ”bör undersöka möjligheterna att stötta konsumenter t.ex. genom frivilliga avtal inom djurförsäkringsbranschen”. Konsumentverket uppger att de kommer att fortsätta att bedriva

tillsyn inom djurförsäkring utifrån de lagar som myndigheten har tillsyn över. Därtill är Konsumentverket positivt inställt till att tillsammans med Konsumenternas försäkringsbyrå och Svensk Försäkring verka för bättre konsumentinformation, tydliga och korrekta prisangivelser och mer täckande jämförelser av djurförsäkringar.

Landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) anförde den 22 januari 2024 följande som svar på en skriftlig fråga från Sofia Skönnbrink (S) om den svenska veterinärmarknaden (fr. 2024/25:675):

Sofia Skönnbrink har frågat mig på vilket sätt jag avser att agera för att säkerställa en ökad pristransparens hos veterinärkliniker, förbättra jämförelseverktygen för försäkringar och skapa ett rättvisare konkurrensförhållande mellan Distriktsveterinärerna och privata aktörer.

Otydliga villkor och priser som inte är jämförbara försvårar för konsumenter att göra medvetna val, vilket i sin tur kan påverka konkurrensen på en marknad. Branschöverenskommelser som reglerar priser eller andra villkor kan dock strida mot konkurrensrätten. Regeringen vill också betona att prissättningen inom djursjukvården är fri och att regeringen endast i undantagsfall vidtar prisreglerande åtgärder på en marknad. En betydande del av kostnaderna för djursjukvård finansieras av försäkringar och prissättningen är fri även på denna marknad, liksom vilka villkor försäkringarna har. På Konsumenternas försäkringsbyrås webbplats finns verktyg för att underlätta jämförelser om innehåll i olika försäkringar.

Djurvälfärd är en prioriterad fråga för regeringen. Djur som är i behov av vård ska få vård oavsett var i landet de befinner sig och vid vilken tidpunkt som behovet uppstår. En statligt driven veterinärorganisation behövs för att säkerställa detta, och här har Distriktsveterinärerna (DV) en viktig roll. DV är Statens jordbruksverks basorganisation för beredskap och smittskyddsarbete i fält och finansieras i huvudsak med avgifter och statligt anslag. Anslaget är avsett som en ersättning för att DV utför vissa samhällsnyttiga veterinärtjänster. Enligt förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk som reglerar DV:s verksamhet får DV endast vara etablerade där det krävs för att säkerställa tillgången till veterinärer. Detta innebär att det finns områden med privat veterinärverksamhet där DV inte är verksamma.

Staten har sedan länge tagit på sig ett ansvar för djurens hälso- och sjukvård. Under de senaste årtiondena har, inte minst bristen på djurhälso- och personal och statens åtaganden att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, lett till stora utmaningar.

Regeringen gav därför i juni förra året en särskild utredare i uppdrag att analysera möjliga åtgärder för att säkerställa en fungerande veterinärberedskap (dnr LI2024:01428). I uppdraget ingår bland annat att analysera behovet av och förutsättningarna för att införa en skyldighet för veterinärer att hålla beredskap för djursjukvård under jourtid samt att analysera behovet av och förutsättningarna för att införa ersättning i form av beredskapsbidrag eller liknande ersättning för privata aktörers deltagande i beredskap för djursjukvård under jourtid. Uppdraget om att utreda utformningen av en tillgänglig, hållbar och effektiv veterinärberedskap ska redovisas senast den 31 augusti 2025.

Regeringen gav den 6 mars 2025 Konkurrensverket i uppdrag att kartlägga pristransparensen inom marknaden för djurens hälso- och sjukvård samt utreda hur denna påverkar prisbildningen och kostnadsutvecklingen inom detta

område. Konkurrensverket ska vidare analysera hur bristande pristransparens genom påverkan på prisbildning och marknadsvillkor i sin tur påverkar konkurrensen på marknaden. Analysen bör enligt uppdraget även inkludera priser för djursjukvård av sällskapsdjur i hela landet, både vad gäller akuta åtgärder och standardiserade behandlingsmetoder. Konkurrensverket ska därutöver lämna förslag på konkreta åtgärder för att förbättra pristransparensen inom djursjukvården i syfte att skapa bättre förutsättningar för konsumenter att jämföra priser. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2026 (LI2025/00548).

Ansvar för veterinär service och beredskap

Jordbruksverket har enligt förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk i uppgift att säkerställa tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma djursjukdomar samt att alla djur i människans vård ska kunna få hälso- och sjukvård (10 §). Jordbruksverket ska i de områden där Distriktsveterinärerna är etablerade bedriva hälso- och sjukvård för lantbrukets djur (11 §). I sådana områden får Jordbruksverket även bedriva hälso- och sjukvård för hästar och sällskapsdjur på en primärvårdsnivå som fastställs av myndigheten i förväg med begränsad utrustning och utan möjlighet till stationärvård. Myndigheten får bedriva vård utöver primärvårdsnivå för hästar och sällskapsdjur om sådan vård inte finns att tillgå inom rimligt avstånd (12 §).

Distriktsveterinärerna är en avdelning inom Jordbruksverket som fullgör veterinära uppgifter enligt 10 §. Distriktsveterinärerna får endast vara etablerade där det krävs för att säkerställa tillgången till veterinärer enligt 10 § (22 och 23 §§). Jordbruksverket får enligt förordningen (2009:1397) om veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse ingå avtal om skyldighet att utföra veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse.

Som redogjorts för ovan gör regeringen i propositionen bedömningen att Jordbruksverket även i fortsättningen bör säkerställa tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Enligt regeringen bör det för det ändamålet alltså finnas en organisation som i grunden består av statligt anställda veterinärer.

Regeringen anför att ett gott smittskydd kräver förebyggande djurhälsovård, tidig upptäckt av smitta samt tillgång till en effektiv beredskapsorganisation för bekämpning när ett smittoutbrott är ett faktum. Ett snabbt agerande är avgörande för att begränsa utbrott och minska förluster. För att uppnå detta krävs inte bara ett skyndsamt agerande från djurägaren utan också en central aktör som bär huvudansvaret för att tillhandahålla veterinärer vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Utan en tillräckligt stor veterinär fältorganisation som snabbt kan mobiliseras och är uthållig över tid kan introduktion av en smitta få allvarliga följder i form av smittspridning, djurlidande, negativ påverkan på livsmedelsproduktionen och folkhälsan samt konsekvenser för samhällsekonomin.

Enligt regeringen är en naturlig lösning att de praktiska uppgifterna inom smittskyddsberedskapen även i fortsättningen sköts av personal från Distriktsveterinärerna, som är en del av Jordbruksverket. Att anlita veterinärer från Distriktsveterinärerna för dessa uppgifter har fördelar eftersom veterinärerna är anställda av Jordbruksverket och därför, genom omfördelning av personalresurser inom distriktsveterinärorganisationen, snabbt kan tas i anspråk vid ett sjukdomsutbrott. För att säkerställa tillräckligt med veterinärkapacitet anser utredningen att det är rimligt att Distriktsveterinärerna också har en viss överkapacitet för att kunna klara flera parallella utbrott samtidigt som basverksamheten inte i alltför stor utsträckning blir lidande.

Vidare anför regeringen att även om uppgifterna inom smittskyddet som utgångspunkt sköts av Distriktsveterinärerna hindrar det inte att beredskapsorganisationen även omfattar andra veterinärer som kan upphandlas inom ramen för veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse eller genom specifika upphandlingar för enskilda händelser.

När det gäller beredskapen för djursjukvård under jourtid lämnar regeringen i propositionen sin bedömning att Jordbruksverkets ansvar för tillgången till veterinärer för att alla djur i människans vård ska få sjukvård oavsett tidpunkt på dygnet om det finns djurskyddsskäl i nuläget inte bör inskränkas. Enligt regeringen bör privata aktörer i framtiden ta ett större ansvar för beredskapen för djursjukvård under jourtid. Enligt regeringen behöver det övervägas närmare på vilket sätt statens åtagande när det gäller veterinärberedskap ska utformas framöver.

Regeringen gav den 1 juli 2024 en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag till åtgärder för att säkerställa en fungerande beredskap för djursjukvård under jourtid (dnr. LI2024/01428). I uppdraget ingår att analysera hur de privata aktörerna i framtiden kan ta ett större ansvar för beredskapen för djursjukvård under jourtid. Utredaren ska

- analysera behovet av och förutsättningarna för att införa en skyldighet för veterinärer att hålla beredskap för djursjukvård under jourtid
- analysera behovet av och förutsättningarna för att ge ersättning i form av beredskapsbidrag eller liknande ersättning för privata aktörers deltagande i beredskap för djursjukvård under jourtid
- analysera andra möjliga åtgärder för att säkerställa en fungerande beredskap för djursjukvård under jourtid i alla delar av landet
- jämföra för- och nackdelar med samt analysera och redovisa konsekvenserna av de olika alternativen
- föreslå ett eller flera alternativ ensamt eller i kombination, med särskilt beaktande av att förslaget är kostnadseffektivt samt vikten av att djurskyddet och smittskyddet upprätthålls samtidigt som möjligheten att rekrytera kliniskt verksamma veterinärer inte försämras ytterligare
- särskilt beakta hur förslaget ska utformas för att vara förenligt med djurskyddslagen, regeringsformen, EU:s statsstödsregler samt den

europiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren ska vid framtagandet av förslagen inhämta information om och beakta erfarenheter av hur veterinär beredskap för djursjukvård under jourtid är utformad i andra länder med jämförbara förhållanden, t.ex. geografiska förutsättningar och djurskyddsnivåer. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2025.

Med motiveringen att det statliga åtagandet när det gäller rikstäckande djurhälsovård och djursjukvård, djursjukvård under jourtid samt veterinär beredskap ska kunna säkerställas föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) en ökning av anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet med 30 000 000 kronor 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med 30 000 000 kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2024/25:MJU2, rskr. 2024/25:105).

Behörighet för djurvårdare

Lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård syftar till att uppnå en god och säker vård av djur och en god djurhälsa. Lagen ska dessutom bidra till att samhällets krav på djurskydd, smittskydd och livsmedelssäkerhet tillgodoses. Lagen omfattar alla som yrkesmässigt utför verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Huvuddelen av bestämmelserna i lagen gäller dock enbart djurhälsopersonal, dvs. yrkesutövare som har legitimation, godkännande eller behörighet genom särskilt tillstånd.

Djurvårdare tillhör i dag inte djurhälsopersonalen och omfattas därmed av det s.k. behandlingsförbudet i 4 kap. 1 §. Detta innebär att djurvårdare som en huvudregel bl.a. inte får utföra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur eller utföra annan behandling som kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt (4 kap. 1 § 2) eller behandla djur under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion (4 kap. 1 § 3). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 4 kap. 2 § meddela föreskrifter om undantag från behandlingsförbudet.

I propositionen konstaterar regeringen att djursjukvårdsbranschen, i synnerhet för sällskapsdjur, har utvecklats i snabb takt sedan lagen trädde i kraft och djursjukvården har blivit mer avancerad, samtidigt som sällskapsdjur i allt högre utsträckning försäkras till högre belopp. För att möta efterfrågan på personal som kan utföra sådana uppgifter som omfattas av behandlingsförbudet har Jordbruksverket meddelat förhållandevis omfattande tidsbegränsade undantag från behandlingsförbudet i sina föreskrifter. Yrket djurvårdare är alltså i dag delvis reglerat eftersom det i Jordbruksverkets föreskrifter ställs krav på att yrkesutövare, för att få utföra vissa arbetsuppgifter som annars är förbehållna djurhälsopersonal, ska ha uppnått

vissa krav fastställda av Jordbruksverket. Föreskrifterna innebär bl.a. att djurvårdare som genomgått viss utbildning undantas från t.ex. förbudet i 4 kap. 1 § 2 mot att ge injektioner.

De arbetsuppgifter som omfattas av Jordbruksverkets föreskrifter om undantag från behandlingsförbudet är en viktig del av djurvårdarnas vardag och har samtidigt blivit en avgörande faktor för att många företag ska kunna upprätthålla sina verksamheter. De tidsbegränsade undantagen medför dock, som utredningen konstaterar, osäkerhet både för arbetsgivare och för den personal som omfattas av dem. Rekrytering försvåras och för arbetsgivare kan utbildning och handledning innebära en osäker investering, vilket kan leda till att utvecklingen inom branschen bromsas, vilket i sin tur kan innebära risker för djurskyddet. Osäkra framtidsutsikter innebär otrygghet och påfrestningar för personalen som måste kunna förvänta sig långsiktiga och hållbara besked. Det kan även ifrågasättas om undantagen är förenliga med lagstiftningens övergripande mål, nämligen en god och säker vård och ett gott djurhälsotillstånd. I likhet med utredningen anser regeringen därför att det inte framstår som långsiktigt hållbart att genom undantag på föreskriftsnivå fortsätta att låta en hel yrkesgrupp utföra uppgifter som enligt motiven till lagstiftningen bör utföras av personal som tillhör djurhälsopersonalen och som därmed står under statlig tillsyn.

I propositionen föreslår regeringen därför att djurvårdare ska kunna ansöka om godkännande av Jordbruksverket. Godkända djurvårdare ska tillhöra djurhälsopersonalen och beteckningen godkänd djurvårdare ska endast kunna användas inom djurens hälso- och sjukvård av den som fått ett godkännande. Enligt regeringen innebär behörighetsregleringen att djurvårdarnas kompetens bättre kan tas till vara, att ansvarsfördelningen blir tydligare samt att möjligheterna att delegera arbetsuppgifter ökar, vilket sammantaget skapar bättre förutsättningar för effektivare arbete.

I likhet med utredningen anser regeringen att det är angeläget att det finns en enhetlig utbildning som motsvarar de krav som ställs på yrkesrollen godkänd djurvårdare. De närmare krav som ska ställas på utbildningen för att på bästa sätt motsvara yrkesrollen godkänd djurvårdare bör framgå av författningar på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få rätt att meddela föreskrifter om vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för ett sådant godkännande.

Utbildningsfrågor och kompetensförsörjning

I betänkandet Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58) analyserade utredaren olika åtgärder för att komma till rätta med resursbristen inom djurens hälso- och sjukvård och det framtida resursbehovet av olika yrkeskategorier inom djurens hälso- och sjukvård. Bland annat lämnade utredaren förslag på en utredning om distansutbildning för djursjukskötare, bättre uppföljning av hur veterinär- och djursjukskötarutbildningarna svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens

behov liksom urvalsalternativ med antagningsintervjuer till olika utbildningar. Enligt utredaren behöver även antalet utbildningsplatser på veterinärutbildningen utökas successivt. Målet bör vara minst 180 till 220 utbildningsplatser på veterinärutbildningen inom en 10–15-årsperiod. Likaså bedöms det att målet för antalet utbildningsplatser på djursjukskötarutbildningen bör vara minst 150 till 170.

I SLU:s remissyttrande med anledning av betänkandet konstaterar SLU att utredningen beskriver att det finns ett intresse bland veterinärstudenter av att arbeta med lantbruksdjur och att intresset ökar under utbildningen. Samtidigt noteras i utredningen svårigheterna att rekrytera veterinärer till just dessa områden. SLU uppger att de delar som rör lantbrukets djur har lyfts fram ytterligare i den nya versionen av veterinärprogrammet, för att förstärka intresset, förståelsen och kunskapen när det gäller djur som hålls för livsmedelsproduktion i Sverige. SLU drar slutsatsen att svårigheter att rekrytera veterinärer till arbete med lantbrukets djur ligger på arbetsgivarna snarare än utbildningen. Enligt SLU har utredningen inte i tillräcklig omfattning belyst och i sina förslag beaktat betydelsen av veterinärers arbetsmiljö för tillgången på veterinärer. Vidare uppger SLU att det största hindret för en ytterligare ökning av antalet studieplatser på veterinärprogrammet i dag är bristen på kliniska/akademiska lärare och att det tyvärr ofta saknas kvalificerade sökande till högre läroanställning.

Genom budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23) genomfördes en förstärkning när det gäller utbildningen av veterinärer och djursjukskötare. Förstärkningen ska ske successivt med 7,5 miljoner kronor 2022 upp till 71 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2027. Fullt utbyggd innebär satsningen att ytterligare 40 veterinärer och 20 djursjukskötare kommer att utbildas årligen.

I regleringsbrevet för 2024 fick SLU i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att utöver dagens befintliga djursjukskötarprogram även bedriva en djursjukskötarutbildning huvudsakligen på distans. I uppdraget ingick att analysera om distansutbildning skulle vara effektivt när det gäller kostnad och kvalitet och leda till fler legitimerade djursjukskötare. Uppdraget slutredovisades i februari 2025. Av SLU:s slutsatser framgår bl.a. att en helt distansbaserad djursjukskötarutbildning inte är möjlig. Det är dock möjligt med en utbildning där den största delen är på distans och ca två terminer ges på Campus Ultuna i Uppsala. Vidare bedöms att det finns fördelar med ett distansbaserat program i form av en förväntat breddad rekrytering. Enligt SLU bedöms det vara möjligt att starta en utbildning delvis på distans tidigast 2028.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) anför regeringen att tillgång till djursjukvård i hela landet dygnet runt är viktigt för att upprätthålla en god djurhälsa och ett gott djurskydd samt för en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Regeringen redovisar att utökningen av antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare har fortsatt enligt plan och byggs ut successivt. Hösten 2023 startade en ny version av veterinärutbildningen med utrymme för 145 nybörjarplatser,

jämfört med tidigare 100. Programmet kommer att vara fullt utbyggt i alla årskurser 2028. Djursjukskötarprogrammet hade 115 nybörjarplatser hösten 2023, att jämföras med 80 platser innan utbyggnaden började. Programmet kommer att vara fullt utbyggt i alla klasser 2025.

Av regleringsbrevet för 2025 framgår att SLU ska redovisa hur universitetet utökar antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare. Av redovisningen ska det framgå en tidplan för utökad antagning, planer för utbyggnad av lokaler samt kostnader för insatserna. SLU ska även redovisa hur universitetet arbetar för att öka antalet studenter som fullföljer utbildningarna, samt antalet utländska veterinärer som har fått tilläggsutbildning efter avslutad utländsk utbildning.

Kunskapskrav för djurhälsopersonal med utländsk utbildning

I propositionen föreslås att den som har fått godkännande för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård enligt de föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet att meddela föreskrifter om godkännande för den som har genomgått utbildning utomlands eller har behörighet att utöva yrket i ett annat land ska tillhöra djurhälsopersonalen. Regeringen bedömer att den som har en veterinärexamen från ett tredjeland bör kunna få legitimation som veterinär om han eller hon kan uppvisa kunskaper och färdigheter som motsvarar de svenska kraven samt har de kunskaper om svenska författningar och de kunskaper i svenska, norska eller danska som är nödvändiga för veterinäryrket. Enligt regeringen bör Jordbruksverket efter samråd med SLU få meddela föreskrifter om vad som ska krävas för att kunskaperna och färdigheterna ska motsvara de svenska kraven.

I dag finns bestämmelser om vad som krävs för att en veterinär med examen från ett land utanför EU/EES och Schweiz ska få legitimation som veterinär i Sverige i 3 kap. 2 § förordningen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Enligt huvudregeln i första stycket måste den sökande ha genomgått den kompletterande utbildning och fullgjort den praktiska tjänstgöring som behövs för att kunskaperna och färdigheterna ska motsvara de svenska kraven, ha för yrket nödvändiga kunskaper om svenska författningar samt ha för yrket nödvändiga kunskaper i svenska, danska eller norska språket.

Jordbruksverket har med stöd av 3 kap. 2 § tredje stycket efter samråd med SLU meddelat föreskrifter om vad som ska ingå i den kompletterande utbildningen för veterinärer (TU-VET). Utbildningen omfattar 120 högskolepoäng under två år och innehåller teoretisk och praktisk undervisning, som syftar till en successivt fördjupad förståelse för den veterinära yrkesrollen i Sverige samt för veterinärmedicinskt arbete i enlighet med svensk lagstiftning.

Om den sökande är mycket skicklig och särskilt erfaren inom veterinäryrket får en legitimation meddelas trots att han eller hon inte har genomgått föreskriven efterutbildning. Detta framgår av 3 kap. 2 § andra stycket. För att anses som mycket skicklig och erfaren bör den sökande, enligt Jordbruksverkets allmänna råd, ha en veterinärutbildning som omfattar minst fem år och

som motsvarar den svenska veterinärutbildningen i innehåll, utöver sin veterinärexamen ha ytterligare utbildning inom klinisk veterinärmedicin på universitetsnivå omfattande minst två år eller forskningserfarenhet inom klinisk veterinärmedicin på universitetsnivå omfattande minst två år samt ha minst tio års erfarenhet som kliniskt verksam veterinär.

Den som har en veterinärutbildning från ett tredjeland, men som inte uppfyller kriterierna mycket skicklig och särskilt erfaren, kan enligt Jordbruksverkets föreskrifter få legitimation som veterinär efter att ha genomgått en anpassningsperiod under den tid och i den omfattning som Jordbruksverket beslutar om i varje enskilt fall, i stället för att gå en kompletterande utbildning och genomföra praktisk tjänstgöring. Förutsättningarna för att Jordbruksverket ska besluta om en sådan anpassningsperiod är att utbildningen motsvarar den svenska veterinärutbildningen i innehåll, att den sökande har för yrket nödvändiga kunskaper i svenska språket och att den sökande utöver sin veterinärexamen har ytterligare utbildning inom klinisk veterinärmedicin på universitetsnivå omfattande minst två år.

I propositionen anför regeringen att det bör krävas att veterinärer med utbildning från ett tredjeland har nödvändiga kunskaper om svenska förhållanden t.ex. när det gäller djurskydd, förebyggande smittskyddsarbete, behandlingsstrategier och ansvarsfull användning av antibiotika. Regeringen anser i likhet med utredningen och flera remissinstanser att en sökande som har klarat kunskapsprovet också bör genomgå en kurs i svenska författningar. En sådan kurs skulle kunna tas fram av Jordbruksverket, eventuellt i samråd med andra myndigheter.

Journalföring på engelska

Som redogörs för ovan föreslås i propositionen att journaler inom djurens hälso- och sjukvård som huvudregel ska föras på svenska. En bestämmelse om detta ska tas in i lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, tillsammans med en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att en journal får föras på ett annat språk än svenska.

Regeringen anför i propositionen att det är mycket viktigt att det språk som används i journaler inom djurens hälso- och sjukvård kan förstås av djurhälsopersonalen och övrig personal inom djurens hälso- och sjukvård, men också av djurägare och försäkringsbolag som ska ta ställning till t.ex. utbetalning av ersättning. Regeringen konstaterar dock att det engelska språket fått en allt större roll i det svenska samhället och att en stor del av de veterinärer som legitimeras i Sverige varje år har genomgått sin utbildning i andra länder. Att kunna använda engelska som journalspråk skulle förenkla för personal som inte har svenska som modersmål att arbeta inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen anser därför att det bör vara möjligt att under vissa förutsättningar föra journal på t.ex. engelska. Därutöver bör det även i fortsättningen vara möjligt att föra journal på norska eller danska.

Regeringen framhåller dock att en journalhandling som skrivs på engelska inte får leda till att kommunikationen mellan vårdgivare och djurägare inte fungerar eller till att det uppkommer brister i vården. Det kan därför enligt regeringen vara lämpligt att rätten att använda engelska som journalspråk kombineras med vissa krav. Sådana krav skulle t.ex. kunna vara att väsentliga ställningstaganden som gäller vård och behandling och slutanteckningar eller andra sammanfattningar av genomförd vård finns på svenska.

Därför ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kunna meddela sådana föreskrifter med stöd av bemyndigandet att meddela föreskrifter om de ytterligare skyldigheter för vårdgivare och djurhälsopersonal som behövs för en god och säker vård i 2 kap. 5 § lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Sanktionsavgift för utebliven anmälan av verksamhet

Enligt regeringens bedömning bör verksamhetstillsyn införas inom djurens hälso- och sjukvård. I propositionen föreslås att verksamhetstillsynen ska omfatta sådana verksamheter där djurhälsopersonal är anställd eller på annat sätt är verksam. Den som avser att bedriva verksamhet som vårdgivare ska vara skyldig att anmäla detta till Jordbruksverket senast en månad innan verksamheten påbörjas. Den som upphör att bedriva verksamhet som vårdgivare eller helt eller till väsentlig del ändrar, eller flyttar, verksamheten ska vara skyldig att anmäla detta till Jordbruksverket inom en månad efter upphörandet, ändringen eller flytten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om anmälnings-skyldigheten.

Regeringen anför i propositionen att även om viljan att följa gällande reglering framstår som stor inom djurens hälso- och sjukvård kan det uppkomma situationer där anmälningsskyldigheten inte uppfylls. Tillsynsmyndigheten kan i ett sådant fall få kännedom om verksamheten genom exempelvis klagomål eller vid individtillsynen av djurhälsopersonalen. Tillsynsmyndigheten behöver i sådana situationer ha möjlighet att meddela förelägganden som vid behov kan förenas med vite för att anmälningsskyldigheten ska följas. Tillsynsmyndigheten får enligt 5 kap. 7 § lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård meddela de förelägganden som behövs för att lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska följas samt förena sådana förelägganden med vite. Det krävs alltså inte någon författningsändring i detta avseende.

När det gäller frågan om det bör införas en möjlighet att påföra en sanktionsavgift för att göra bestämmelsen om anmälningsskyldighet mer effektiv noterar regeringen utredningens bedömning att viljan att följa gällande reglering inom djurens hälso- och sjukvård är stor, medan införandet av sanktionsavgifter kan påverka tilliten mellan tillsynsmyndigheterna och verksamheterna på ett negativt sätt. Regeringen anser att det för närvarande

inte finns skäl att överväga en möjlighet att påföra en sanktionsavgift vid utebliven anmälan. Skulle det senare uppmärksammas att det finns ett behov av en sådan sanktionsmöjlighet vid utebliven anmälan kan frågan enligt regeringen övervägas på nytt.

Utskottets ställningstagande

Referenspriser för veterinärvård och vinstintresse i djursjukvården

Av djurskyddslagen framgår att djurägare är skyldiga att se till att djur som är skadade eller sjuka snarast får nödvändig vård eller avlivas. För att kunna garantera ett starkt djurskydd är en fungerande hälso- och sjukvård för djur i hela Sverige avgörande.

En ökad efterfrågan tillsammans med utvecklade möjligheter till mer avancerad vård för bl.a. husdjur, i kombination med utvecklingen på veterinärmarknaden och den rådande bristen på djurhälsopersonal, har inneburit kraftigt stigande priser på veterinärvård de senaste åren. Enligt utskottet finns det en stor risk för att fler djurägare får svårigheter att klara kostnaderna, inte minst i situationer när det uppstår behov av akutvård. Utskottet välkomnar därför att regeringen nyligen beslutat att ge Konkurrensverket i uppdrag att kartlägga pristransparensen inom veterinärmarknaden. I avvaktan på resultatet av detta uppdrag ser utskottet inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2024/25:195 (V) yrkande 21, 2024/25:1397 (SD) yrkande 23 och 2024/25:3108 (S) yrkandena 47 och 49. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Ansvar för veterinär service och beredskap

Inledningsvis vill utskottet understryka att tillgången till veterinär service i hela landet är avgörande för möjligheterna att upprätthålla ett gott djurskydd, en god djurhälsa och en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion.

När det gäller smittskyddsberedskap är ett snabbt och effektivt agerande avgörande för att bekämpa och begränsa omfattning och konsekvenser för både djur och samhälle. I propositionen gör regeringen bedömningen att Jordbruksverket genom Distriktsveterinärerna även i fortsättningen bör ansvara för att säkerställa tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Utskottet delar denna bedömning.

I frågan om veterinär service i hela landet och djursjukvård under jourtid konstaterar utskottet att regeringen i propositionen gör bedömningen att Jordbruksverkets ansvar för tillgång till veterinärer oavsett tidpunkt på dygnet i nuläget inte bör inskränkas, men att privata aktörer i framtiden bör kunna ta ett större ansvar för beredskapen. Utskottet noterar att det enligt regeringen behöver övervägas närmare på vilket sätt statens åtagande när det gäller veterinär beredskap ska utformas framöver, och att det därför har tillsatts en utredning med uppdrag att analysera och lämna förslag till åtgärder för att säkerställa en fungerande beredskap för djursjukvård under jourtid.

Mot bakgrund av det som nu anförts, och för att inte föregripa det arbete som pågår, anser utskottet att motionerna 2024/25:2937 (M), 2024/25:2983 (SD), 2024/25:3108 (S) yrkande 50, 2024/25:3298 (S) yrkande 1 och 2024/25:3302 (C) bör lämnas utan åtgärd.

Behörighet för djurvårdare

Djurvårdare omfattas i dag av det s.k. behandlingsförbudet, vilket bl.a. innebär att de inte får utföra operativa ingrepp eller ge injektioner till djur. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om undantag från behandlingsförbudet.

Utskottet konstaterar att den rådande bristen på djurhälsopersonal som kan utföra sådana uppgifter som omfattas av behandlingsförbudet har medfört att Jordbruksverket har meddelat omfattande tidsbegränsade undantag från behandlingsförbudet för djurvårdare. Mot denna bakgrund är det enligt utskottet välkommet att regeringen i propositionen föreslår att djurvårdare ska kunna ansöka om godkännande från Jordbruksverket. Det innebär att de kommer att ingå i djurhälsopersonalen och då även omfattas av den statliga tillsynen.

När det gäller kraven för att uppnå ett godkännande som djurvårdare är utskottet enigt med regeringen i att det behövs en enhetlig utbildning som motsvarar de krav som ställs på yrkesrollen godkänd djurvårdare, och att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör föreskriva om vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för sådant godkännande.

Utskottet anser mot den bakgrunden att motion 2024/25:3298 (S) yrkande 2 kan avslås.

Utbildningsfrågor och kompetensförsörjning

Utskottet har vid flera tillfällen betonat vikten av att komma till rätta med resursbehovet för olika yrkeskategorier inom djurens hälso- och sjukvård. Utskottet välkomnar att förstärkningen av antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare på SLU har påbörjats och ser mycket positivt på att SLU i den nya veterinärutbildningen lägger ökat fokus på de delar som rör lantbrukets djur, i syfte att stärka intresset för och kunskapen om djurhållning inom livsmedelssektorn. I likhet med vad som betonas i SOU 2022:58 anser utskottet att det är viktigt att följa upp hur utbildningarna svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Vidare konstaterar utskottet att regeringen i propositionen föreslår åtgärder för att stärka möjligheterna för utländska veterinärer att arbeta i Sverige.

När det gäller svårigheten att rekrytera veterinärer till de områden där det råder störst brist noterar utskottet att arbetsmiljö och arbetsvillkor är faktorer som lyfts fram i flera sammanhang. För att säkerställa en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur är det därför enligt utskottet av stor vikt att det skapas arbetsförhållanden som ökar attraktiviteten i att arbeta i hela landet och inte minst med lantbrukets djur.

Mot bakgrund av det som nu anförts anser utskottet att motionerna 2024/25:1020 (C), 2024/25:1395 (SD) yrkandena 38 och 39, 2024/25:1397 (SD) yrkandena 24 och 25, 2024/25:1533 (M) yrkandena 1, 2 och 3 i denna del, 2024/25:2647 (SD) yrkande 2, 2024/25:2931 (M) och 2024/25:2953 (C) yrkande 26 kan lämnas utan åtgärd. Motionsförslagen avstyrks därmed.

Kunskapskrav för djurhälsopersonal med utländsk utbildning

Det är enligt utskottets mening högst angeläget att möjliggöra för fler personer med veterinärexamen från andra länder, såväl från EU som från tredjeländer, att få legitimation för att kunna verka som veterinär i Sverige. Det förutsätter givetvis att vederbörande kan uppvisa de kunskaper och färdigheter som är nödvändiga för att utöva veterinäryrket. Utskottet noterar att regeringen i propositionen bedömer att det därtill bör ställas krav på att de som ansöker om legitimation ska genomgå en utbildning i svenska författningar och svenska förhållanden t.ex. när det gäller djurskydd, förebyggande smittskyddsarbete, behandlingsstrategier och ansvarsfull användning av antibiotika, och att Jordbruksverket kan få i uppdrag att ta fram en sådan kurs.

Därmed anser utskottet att det som efterfrågas i motion 2024/25:3298 (S) yrkande 4 kan anses tillgodosett.

Journalföring på engelska

Utskottet välkomnar att det i propositionen föreslås bli möjligt för veterinärer att föra journal på engelska. Det är något som har efterfrågats från flera håll och som enligt utskottet kan underlätta för veterinärer som har ett annat modersmål än svenska att utöva verksamhet i Sverige och därmed bidra till att förbättra den rådande veterinärbristen. Utskottet understryker dock vikten av att detta inte medför risk för missförstånd eller problem i kommunikationen med djurägare, och delar regeringens bedömning att det i föreskrifter bör kunna fastställas i vilka situationer och sammanhang det även fortsättningsvis ska kunna krävas att utlåtanden och andra väsentliga sammanfattningar ska finnas tillgängliga på svenska.

Mot bakgrund av det som nu anförts anser utskottet att motionerna 2024/25:1533 (M) yrkande 3 i denna del och 2024/25:3298 (S) yrkande 3 kan lämnas utan åtgärd.

Sanktionsavgift för utebliven anmälan av verksamhet

Införandet av verksamhetstillsyn inom djurens hälso- och sjukvård medför att vårdgivare blir skyldiga att anmäla sin verksamhet till Jordbruksverket senast en månad innan verksamheten påbörjas. Likaså gäller anmälningsskyldighet om verksamheten upphör, ändras eller flyttas. Utskottet noterar att regeringen i propositionen anför att det för närvarande inte finns skäl att påföra en sanktionsavgift vid utebliven anmälan men att det kan övervägas på nytt om det skulle uppmärksammas att det finns ett behov av en sådan sanktionsmöjlighet.

Utskottet ser ingen anledning att göra någon annan bedömning än regeringen i den frågan. Motion 2024/25:3298 (S) yrkande 5 avstyrks därmed.

EU:s djurskyddslagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s djurskyddslagstiftning. Jämför reservation 12 (S), 13 (C) och 14 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 44 anförs att Sverige bör verka för en skärpning av EU:s djurskyddslagstiftning så att den motsvarar svensk standard. Enligt motionärerna behöver djurskyddslagstiftningen inom EU uppdateras enligt dagens kunskap och förväntningar. Ett fullgott djurskydd inom EU är avgörande inte bara för djurvälfaerden utan även för våra svenska lantbrukares konkurrensförutsättningar inom EU.

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att Sverige bör driva på för en bättre djurskyddslag inom EU. Motionärerna framhåller att en högre miniminivå för djurskydd inom hela EU möjliggör för svenska livsmedelsproducenter att öka sin konkurrenskraft. Det genererar också en mer rättvis konkurrenssituation på EU:s inre marknad och främjar en enhetlig praxis inom EU:s djurskydd samtidigt som det underlättar för konsumenterna.

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 50 anförs att regeringen inom översynen av befintlig lagstiftning och inom ramen för ny lagstiftning ska verka för att EU höjer sina miljö- och djurskyddskrav för att motsvara standarden i Sverige. Motionärerna framhåller att ett hållbart system för europeisk livsmedelsproduktion hänger nära ihop med ambitiösa regler för djurvelfärd. Sverige har länge legat steget före och det är viktigt, både för lantbrukets konkurrensvillkor och för djuren, att resten av EU kommer i kapp.

Helena Lindahl m.fl. (C) anför i kommittémotion 2024/25:2953 yrkande 23 att EU bör höja sina miljö- och djurskyddskrav för att motsvara standarden i Sverige. Enligt motionärerna blir de europeiska djurskyddsreglerna alltmer utdaterade. Sverige är i sammanhanget en förebild, men för en rättvis konkurrens på den inre marknaden och för djurens välfärd krävs en uppdatering som moderniserar och skärper EU:s krav.

I partimotion 2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 35.2 i denna del anförs att krav på konkurrensneutralitet mellan EU:s medlemsstater inte får medföra sämre djurvelfärd vid den kommande översynen av stödsystemet inom den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP). Enligt motionärerna måste en utgångspunkt i arbetet med kommande översyn av

stödsystemen inom GJP vara att inte tillåta att krav på konkurrensneutralitet medför lägre miljökrav eller sämre djurvelfärd för Sverige, och inte heller sämre konkurrensförhållanden för svenska bönder.

I kommittémotion 2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2 anförts att ribban för djurvelfärd inom hela EU bör höjas. För att undvika en situation där svenska bönder konkurreras ut av produkter som inte lever upp till samma krav som Sverige ställer på djurvelfärd måste regeringen driva på för starkare lagstiftning för lantbruksdjur i hela Europa.

Kompletterande information

En grundläggande bestämmelse om djurskydd finns i artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Bestämmelsen innebär att unionen och medlemsstaterna vid utformning och genomförande av unionens politik om bl.a. jordbruk, fiskeri och inre marknad fullt ut ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser. Den EU-gemensamma djurskyddslagstiftningen innefattar ett antal direktiv och förordningar. Allmänna bestämmelser om hållande av lantbrukets djur finns i direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur². Därtill finns direktiv med mer djurspecifika bestämmelser för kalvar, grisar, värphöns och slaktkycklingar. Regler för slakt och avlivning finns i förordning (EG) 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkt för avlivning³, och i rådets förordning (EG) nr 1/2005 regleras skydd av djur under transport⁴. Bestämmelser om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål regleras i direktiv 2010/63/EU⁵, och hållande av vilda djur i djurparker regleras i direktiv 1999/22/EG⁶.

Kommissionen beslutade i januari 2017 att inrätta en plattform för djurskydd. Plattformens uppgift är bl.a. att arbeta för ett bättre genomförande och en bättre tillämpning av EU:s regelverk. Plattformen ska göra det möjligt för berörda parter att utbyta erfarenheter och bästa praxis och stimulera till att stärka djurskyddet och även främja EU:s djurskyddsstandard globalt.

Djurskyddslagen (2018:1192) kompletterar de EU-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. Genom djurskyddslagen har ett flertal av de ovannämnda EU-direktiven på djurskyddsområdet genomförts på nationell nivå. Även bestämmelser i Europarådets konventioner om djurskydd har genomförts genom djurskyddslagen. EU-direktiv och Europarådets konventioner genomförs dock också genom bestämmelser på förordningsnivå och genom föreskrifter som meddelas av Jordbruksverket.

² Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur.

³ Rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

⁴ Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål.

⁶ Rådets direktiv 1999/22/EG av den 29 mars 1999 om hållande av vilda djur i djurparker.

I kommissionens strategi Från jord till bord från 2020 aviserades en översyn av hela EU:s djurskyddslagstiftning, inklusive regelverken för djurtransporter och slakt. Syftet var att anpassa lagstiftningen till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, göra den lättare att tillämpa och i slutändan säkerställa en högre djurskyddsnivå.

Som ett led i översynen gjordes en utvärdering för att bedöma om de befintliga reglerna fortfarande är ändamålsenliga, relevanta och effektiva och bidrar till ett mervärde för EU (en s.k. fitness check). I oktober 2022 presenterades kommissionens slutrapport av utvärderingen. Enligt rapporten har den nuvarande djurskyddslagstiftningen förbättrat djurskyddet i flera avseenden, men fortfarande kvarstår en icke tillfredsställande djurskyddsnivå inom EU, i synnerhet för de kategorier av djur som inte omfattas av djurslagsspecifik lagstiftning. På ett antal områden finns även stora utmaningar när det gäller efterlevnad, exempelvis djurtransporter och rutinmässig svanskupering av grisar. Rapporten slog fast att den gemensamma lagstiftningen har bidragit till, men inte säkerställt, lika villkor för berörda aktörer. Det finns tydliga skillnader i både tillämpning och efterlevnad, delvis på grund av att vissa bestämmelser är vaga, vilket leder till en ojämlik djurskyddsnivå inom hela EU. Sammanfattningsvis konstateras att EU:s nuvarande djurskyddslagstiftning inte är anpassad för att tillgodose nuvarande och framtida behov. Trots de framsteg som gjorts är de flesta av de problem och utmaningar som identifierades när lagstiftningen antogs fortfarande relevanta. Därtill återspeglas inte samhällets ökande förväntningar, etiska problem, den vetenskapliga och tekniska utvecklingen och framtida hållbarhetsutmaningar fullt ut i det befintliga regelverket.

Som underlag inför översynen har kommissionen gett Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) i uppdrag att lämna uppdaterade vetenskapliga yttranden om för- och nackdelar med olika produktionssystem för olika djurslag, vilka presenterades löpande under 2022 och 2023.

Kommissionen aviserade under våren 2023 att lagstiftningsförslag skulle presenteras under det tredje kvartalet 2023 och bestå av fyra förordningar: en förordning om hållande av djur, en förordning om djurtransporter, en förordning om slakt och en förordning om djurvälståndsmärkning. Den 7 december 2023 presenterade kommissionen ett av de utlovade förslagen i form av en ny förordning om skydd av djur under transport. I samband med detta presenterades även ett förslag till ny förordning om hundars och katters välfärd i kommersiell verksamhet samt spårbarhet på den inre marknaden, ett förslag som inte hade aviserats tidigare. Kommissionen har inte meddelat om eller när övriga förordningsförslag ska presenteras. I kommissionens arbetsprogram för 2025⁷ som presenterades den 11 februari 2025 framkommer ingen information om översynen eller de resterande förslag.

Regeringen beslutade den 9 februari 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar

⁷ COM(2025) 45 final.

svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater inom EU samt under söka möjliga åtgärder, inklusive regelförenklingar, för att med bibehållna högt ställda djurhållningskrav stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion (dir. 2023:19). I uppdraget ingick även att undersöka möjliga åtgärder för att stärka djurskyddet inom EU och globalt.

Den 29 augusti 2024 presenterade utredningen betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56). I det föreslås att regeringen ska fortsätta att arbeta för skärpt djurskyddslagstiftning inom EU och globalt och för en korrekt och restriktiv användning av antibiotika, att regeringen ska fortsätta att arbeta för likvärdig tolkning, tillämpning och efterlevnad av EU:s djurskyddslagstiftning i de olika medlemsstaterna samt att ersättningar, övergångstider och andra villkor ska ges på motsvarande sätt och nivå till svenska animalieproducenter som till andra producenter i EU om ombyggnader eller andra åtgärder skulle krävas på grund av EU:s nya djurskyddslagstiftning.

På jordbruks- och fiskerådet i december 2024 lyfte Sverige behovet av att fullfölja översynen av hela EU:s djurskyddslagstiftning, och att kommissionen ska gå vidare med de aviserade lagstiftningsförslagen. Vid samma rådsmöte antogs rådsslutsatser om GJP efter 2027. Enligt den kommenterade dagordningen inför rådsmötet anser regeringen att slutsatserna beaktar Sveriges perspektiv när det gäller att den kommande reformen ska leda till lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling samtidigt som politiken bidrar till att uppfylla gemensamt beslutade miljö- och klimatåtaganden. Regeringen anser även att en förändrad omvärldsbild innebär att ett ökat fokus bör ligga på att främja en robust primärproduktion i hela unionen som kan bidra till en trygg livsmedelsförsörjning och därigenom en ökad beredskap. En bibehållen inriktning på GJP:s marknadsorientering är samtidigt centralt för att säkerställa långsiktig konkurrenskraft och en öppen handel. Regeringen anser också att det är viktigt att GJP kan användas för att öka djurvälståndet inom EU och ser det som positivt att det finns en formulering om detta i slutsatserna.

Utskottets ställningstagande

Det råder bred enighet i utskottet om behovet av att verka för en stärkt djurskyddsnivå i EU. Det är av stor betydelse för att främja en förbättrad djurvälstånd och djurhälsa, minskad antibiotikaanvändning och ett hållbart livsmedelssystem, men också för att stärka konkurrenskraften för svenska livsmedelsproducenter.

Enligt utskottet är det därför högst angeläget att den påbörjade översynen av EU:s djurskyddslagstiftning genomförs fullt ut och att den resulterar i ett uppdaterat regelverk som väsentligt förbättrar djurvälståndet, men även bidrar till en mer likvärdig tillämpning i EU, bättre efterlevnad och mer jämlika konkurrensförutsättningar.

Utskottet förutsätter att regeringen kommer att fortsätta att driva detta i rådsarbetet och i kontakter med kommissionen liksom i arbetet med den kommande programperioden för GJP.

Med hänvisning till vad som anförts föreslår utskottet att motionerna 2024/25:1397 (SD) yrkande 1, 2024/25:1770 (MP) yrkande 2, 2024/25:2953 (C) yrkande 23, 2024/25:2954 (C) yrkande 50, 2024/25:3037 (MP) yrkande 35.2 och 2024/25:3108 (S) yrkande 44 lämnas utan åtgärd.

Det svenska djurskyddsarbetet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om det svenska djurskyddsarbetet.

Jämför reservation 15 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 anfördes att en djurskyddsbalk bör införas. Enligt motionärerna är svensk lagstiftning i dag splittrad när det gäller djurs rättigheter. Genom att all lagtext som rör djur samlas i en särskild djurskyddsbalk åskådliggörs lagstiftningen bättre, samtidigt som det tydliggör och sätter fokus på djurens rättigheter.

Även i motion 2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 1 anfördes att införandet av en djurbalk för såväl vilda som tama djur bör ses över. I yrkande 2 anför motionärerna att inrättandet av en djurskyddsmyndighet bör utredas.

I motion 2024/25:1308 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 anfördes att arbetet med att inrätta en djurskyddsmyndighet bör påbörjas. I yrkande 2 samma motion anfördes att det bör tillsättas en djurskyddsminister med särskilt ansvar för djurskydd, djurvelfärd och djurrätt.

Kompletterande information

Enligt 1 kap. 1 § djurskyddslagen (2018:1192) syftar lagen till att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvelfärd och respekt för djur. Med respekt för djur menas enligt förarbetena (se prop. 2017/18:147) medvetenheten om och erkännandet av att djur är levande och kännande varelser med vissa behov som måste visas hänsyn. I detta ligger också att djur har ett egenvärde oavsett vilken nytta de har för människan. I förarbetena anfördes vidare att redan det faktum att det finns en lag som syftar till att skydda djur mot lidande och som reglerar hur man får hantera djur är ett tydligt bevis för att den svenska rättsordningen tillerkänner djur ett inneboende värde som går utöver det instrumentella värdet av att vara en ägodel eller på annat sätt vara till nytta eller nöje för människan.

Av 1 kap. 2 § djurskyddslagen framgår att lagen gäller djur som hålls av människan och viltlevande försöksdjur. När det gäller frågan om vilka djur som omfattas av djurskyddslagen uppmärksammades i förarbetena (prop. 2017/18:147) att djurskydd för vilt, dvs. vilda däggdjur och fåglar, i viss utsträckning regleras i jaktlagen. Där framgår bl.a. att viltet är fredat och där finns regler om jakt. Omfattningen av och formerna för fiske regleras på motsvarande sätt i fiskelagen (1993:787). Regler om vilda djur finns även i artskyddsförordningen (2007:845). För vilda djur gäller således det som följer av miljölagstiftningen och jaktlagstiftningen om natur- och viltvård, vilket ska ge vilda djur så goda förutsättningar som möjligt att leva i naturen. I propositionen påpekades vidare att syftet med djurskyddslagen ska vara att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvelfärd. Andra skyddsintressen vid djurhållning, som smittskydd utan direkt koppling till det individuella djurets välmående, sanitära olägenheter för människor eller ordningsfrågor, måste även fortsättningsvis hanteras i sådan lagstiftning som har till syfte att ta till vara dessa skyddsintressen. Om alla skyddsintressen som hänger samman med djurhållning skulle hanteras i en och samma lag skulle stora ändringar krävas både i förslaget till djurskyddslag och i annan lagstiftning. Regeringen bedömde i propositionen att detta inte är lämpligt.

Ansvar för djurskyddsfrågor ligger under Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Jordbruksverket är sedan den 1 juli 2007 ansvarig central myndighet för djurskyddet, och arbetar med regelgivning, vägledning, information, stöd och samverkan på djurskyddsområdet. Enligt Jordbruksverkets instruktion har myndigheten i uppgift att säkerställa ett gott djurhälsotillstånd hos djur i människans vård och ett gott djurskydd. I djurskyddsförordningen (2019:66) finns både bestämmelser i sak som kompletterar djurskyddslagen och bemyndiganden för Jordbruksverket att meddela kompletterande föreskrifter om djurskydd i olika hänseenden.

I myndighetsuppdraget ingår att behandla djurskyddsfrågorna tillsammans med andra frågor som påverkar djurskyddet. Jordbruksverket ska varje år till Regeringskansliet redovisa statistik om och en analys av hur djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar i en nationell djurskyddsrapport. Jordbruksverket ska även analysera och ge en bild av djurskyddsläget utifrån det utförda djurskyddsarbetet (8 kap. 10 § djurskyddsförordningen).

Länsstyrelserna ansvarar för att kontrollera att lagstiftningen inom djurskyddsområdet följs. Jordbruksverket samordnar länsstyrelsernas kontroller. Myndigheten arbetar även med vägledningar för att bedömningarna i djurskyddsärenden ska bli så likvärdiga som möjligt i hela landet.

Det vetenskapliga rådet för djurskyddsfrågor vid SLU inrättades 2017 och har till huvudsaklig uppgift att vara ett stöd i föreskriftsarbetet på djurskyddsområdet. Rådet ska vara en riskvärderande instans för djurskydd och identifiera, sammanställa och utvärdera vetenskaplig forskning om djurskydd och därtill angränsande frågor på uppdrag av t.ex. Jordbruksverket eller andra myndigheter. Vid SLU finns även ett nationellt centrum för

djurvälfärd som syftar till att samla landets kompetens och samordna verksamhet inom djurskyddsområdet. Centrumet arbetar framför allt med frågor som gäller lantbrukets djur och försöksdjur, men även med frågor som rör sällskapsdjur, vilt och fisk. Centrumet ska fungera som kontaktyta för alla aktörer som ägnar sig åt verksamheter som berör djurvälfärd, dvs. såväl branschorganisationer och ideella organisationer som myndigheter. Centrumet arrangerar utbildningar och främjar forskning inom djurskydd och djurvälfärd.

Jordbruksverket samverkar såväl nationellt som internationellt för att stärka det internationella djurskyddet. Arbetet har skett bl.a. inom Världsorganisationen för djurhälsa (OIE) och inom EU, t.ex. i Efsas nätverk för djurskydd. Jordbruksverket deltar även i grupper under Nordiska ministerrådet. Vidare är Jordbruksverket Sveriges representant i den djurskyddsplattform som kommissionen inrättade i januari 2017. Syftet med plattformen är bl.a. att alla medlemsstater ska leva upp till EU:s bestämmelser på djurskyddsområdet på ett mer likartat sätt och att utbyta erfarenheter och kunskap för att på så sätt stärka djurskyddet i EU. Ett nationellt djurskydds nätverk som samlar aktörer från myndigheter, akademi, näringen och organisationer bildades 2017 för att samarbeta om djurskyddsfrågor på EU-nivå.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om att inrätta en särskild djurskyddsbalk (bet. 2022/23:MJU9). Utskottet anförde då följande:

När det gäller frågan om att samla all lagstiftning som rör djur i en lag eller djurbalk vill utskottet framhålla att de lagar som berör djur har olika skyddsintressen, som t.ex. en god djurvälfärd, ett gott smittskydd eller att begränsa problem för omgivningen. Utskottet bedömer att det även fortsättningsvis är mer ändamålsenligt att låta skyddsintresset styra var en djurrelaterad fråga regleras. Utskottet föreslår därför att motionerna [...] lämnas utan åtgärd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Jordbruksverket är ansvarig central myndighet för djurskyddet, med uppdrag att säkerställa ett gott djurskydd och ett gott djurhälsotillstånd hos djur i människans vård. Myndigheten samordnar och vägleder även kontrollmyndigheternas verksamhet, och överlämnar årligen en nationell djurskyddsrapport till Regeringskansliet. Vidare noterar utskottet att flera andra organ, t.ex. det vetenskapliga rådet för djurskyddsfrågor och det nationella centrumet för djurvälfärd vid SLU, har till uppgift att bevaka djurskyddet utifrån olika perspektiv. Utskottet ser mot denna bakgrund inte behov av att inrätta en särskild djurskyddsmyndighet. Därmed finner utskottet inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2024/25:1308 (MP) yrkande 1 och 2024/25:2989 (SD) yrkande 2.

Enligt 6 kap. 1 § regeringsformen är det statsministern som tillsätter statsråd. Det är alltså inte riksdagens uppgift att besluta om sådana frågor. Utskottet avstyrker därför motion 2024/25:1308 (MP) yrkande 2.

När det gäller inrättandet av en särskild djurskyddsbalk vidhåller utskottet sitt tidigare uttalande i frågan. Utskottet föreslår därmed att motionerna 2024/25:1397 (SD) yrkande 12 och 2024/25:2989 (SD) yrkande 1 lämnas utan åtgärd.

Djurhållning inom animalieproduktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om beteslagstiftning och utevistelse, beteskrav för fler djurslag, uppfödning av slaktkycklingar, långsamväxande slaktkycklingraser, burhållning av värphöns, avlivning av tuppkycklingar, djurvelfärd för grisar samt tvångsmatning av djur.

Jämför reservation 16 (S), 17 (SD), 18 (C), 19 (MP), 20 (V, MP), 21 (MP), 22 (V, MP), 23 (SD), 24 (V, MP), 25 (C), 26 (MP) och 27 (SD).

Motionerna

Beteslagstiftning och utevistelse

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 anförs att det bör utredas hur det kan underlättas för djurhållare som vill hålla djur utomhus hela året om ett fullgott djurskydd samtidigt ska kunna säkerställas. Enligt motionärerna har kravet på ligghallar medfört problem för nötköttsproducenter som vill ha frigående djur året om. I dag hindrar föreskrifterna djurhållare från att ha djur utomhus året runt, även när vädret och tillgången på foder tillåter det, om de inte ingår i ett särskilt kontrollprogram. Det bör därför utredas hur regelverket kan förändras för att underlätta för djurhållare som vill ha djur utomhus året runt, under förutsättning att god djurvelfärd upprätthålls.

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 9 anförs att det svenska beteskravet bör värnas och utvecklas. Enligt motionärerna finns ett behov av att modernisera regelverket för att underlätta för jordbrukarna, exempelvis när det gäller planeringen av betestiden, men detta får aldrig ske på bekostnad av djurskyddet. För motionärerna är det självklart att värna om betesrätten – det är en garanti för kornas rätt att beta och en viktig del av den biologiska mångfalden. Dessutom bidrar beteskravet till en konkurrensfördel för svenska mejeriprodukter, särskilt eftersom efterfrågan på etiskt producerade varor ökar. Även i motion 2024/25:897 av Magnus Manhammar (S) anförs att den svenska betesrätten bör värnas och utvecklas.

I kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 20 anförs att nationell djurskyddslagstiftning bör ses över när det gäller de

tidskrav som finns och i vilka intervall kor måste vara ute. Lagstiftningen bör även ta hänsyn till att regionala skillnader förekommer. Svensk djurskyddslagstiftning är bland de skarpaste i världen och svenska djurhållare levererar djurvälstånd på riktigt hög nivå. Enligt motionärerna behöver beteskravet utvecklas i en mer flexibel riktning där djurhållaren får mer handlingsfrihet, med start- och slutdatum som varierar regionalt över landet och möjlighet att anpassa sig efter exempelvis väder- och markförhållanden.

I kommittémotionerna 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 14 samt 2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3 anser motionärerna att djurvälståndssättningen inom EU bör utvecklas. Enligt motionärerna behöver EU:s djurvälståndssättningar utvecklas så att de ger ökade ekonomiska incitament för bättre djurvälstånd, och inte missgynnar svenska bönder för att Sverige har en jämförelsevis stark djurskyddslagstiftning. Vidare anför motionärerna i kommittémotion 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 15 att ersättning för ökad betestid för fler djurslag såsom tjurar, grisar, höns och kycklingar bör möjliggöras.

Motion 2024/25:978 av Camilla Mårtensen m.fl. (L) handlar om ersättning för ekosystemtjänster som stärker djurs möjligheter till bete. Motionärerna anför att en frivillig utökning av den lagstadgade betesperioden som ersätts för viktiga ekosystemtjänster inte bara skulle ge möjlighet för mjölkkor och andra djurarter att beta och få utlopp för sina naturliga behov utan även förstärka svensk livsmedelsproduktions konkurrenskraft, den biologiska mångfalden och landsbygdens attraktivitet.

Beteskrav för fler djurslag

I kommittémotion 2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 anføres att betesrätten bör utvecklas så att fler djur inkluderas. Enligt motionärerna skulle ett avskaffande av betesrätten framför allt gynna resursstarka mjölkproducenter som skulle kunna utöka sin produktion. De små och medelstora jordbruken skulle riskera att konkurreras ut och utvecklingen med nedlagda gårdar skulle förvärras ytterligare. Motionärerna anser att betesrätten bör utvecklas i stället för att avvecklas, och den bör inkludera fler djur så att tjurar, grisar, höns och kycklingar ska få beta i hagen, böka i jorden eller plocka i gräset. Även i kommittémotion 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 13 anføres att beteskravet bör utvecklas så att fler djur inkluderas.

Uppfödning av slaktkycklingar

I kommittémotion 2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2 anføres att Sverige bör förhålla sig till kriterierna i European Chicken Commitment (ECC) som en absolut lägsta nivå i lagstiftningen. Vidare anføres i yrkande 3 samma motion att omsorgsprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurvälståndet och inte användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar såsom utrymmeskrav. I yrkande 4 framhåller

motionärerna att slaktkycklingproduktionen bör minska beläggningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme och att krav på olika typer av miljöberikningar bör införas.

I motion 2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 2 anförs att regelverket för levnadsvillkoren inom kycklingindustrin bör ses över. I yrkande 4 anförs att möjligheten att utgå från ECC som miniminivå inom djurvälfaerden för kycklingar bör utredas.

Långsamväxande slaktkycklingraser

I kommittémotion 2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 anförs att uppfödningen bör ställa om från turbokycklingar till långsamväxande raser för att minska lidandet.

I motion 2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 1 anförs att ett förbud mot s.k. turbokycklingar bör utredas.

Burhållning av värphöns

I kommittémotion 2024/25:1752 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) anförs att burhållning av hönor bör förbjudas. Enligt motionärerna väljer svenska konsumenter bort burägg om de kan, men de burägg som fortfarande produceras hamnar i läkemedel och färdigmat, eller exporteras som äggpulver. Det behövs därför politiska beslut för att få stopp på burarna. Konsumentmakt räcker inte hela vägen.

I kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 21 anförs att EU bör fatta beslut om en ny djurskyddslagstiftning och att den ska fasa ut hönor som hålls i burar. I yrkande 22 samma motion anförs att Sverige ska påbörja en stegvis utfasning av hönor som hålls i burar. Enligt motionärerna bör Sverige, i avvaktan på en gemensam lagstiftning på EU-nivå som förväntas komma de närmaste åren, göra som Danmark och påbörja en gradvis utfasning av de sista burhönsen genom nationell lagstiftning.

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26 anförs att burhöns bäst regleras på EU-nivå. Motionärerna konstaterar att de värphöns som finns i svensk produktion i dag är till övervägande del frigående inomhus, men att frågan om frigående höns kontra höns i inredda burar är komplex, eftersom båda systemen har för- och nackdelar.

I motion 2024/25:906 av Magnus Manhammar (S) anförs att möjligheten att fasa ut burhållningen av hönor bör undersökas. Enligt motionären finns det ett stort folkligt stöd för att förbjuda burhållning av höns, och konsumenterna efterfrågar att allt fler producenter går över till att hålla höns frigående i stället för i bur, vilket gör det aktuellt även för Sverige att införa ett förbud.

Avlivning av tuppsycklingar

I kommittémotion 2024/25:1751 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) anförs att avlivning av tuppsycklingar bör förbjudas till förmån för tidig könsbestämning i äggen. Enligt motionärerna är metoden att gasa och mala ned

levande kycklingar i en köttkvarn oetisk och bör snarast fasas ut och förbjudas i Sverige, vilket gjorts i bl.a. Italien, Österrike, Luxemburg och Frankrike.

Djurvälfärd för grisar

I motion 2024/25:2129 av Sanna Backeskog m.fl. (S) yrkande 1 efterfrågas en översyn av grisars rätt till en bra djurvälfärd och att utföra naturliga beteenden. Enligt motionärerna har Sverige en av världens strängaste djurskyddslagstiftningar. Ändå förekommer det flera företeelser inom grisuppfödningen som inte är djurvänliga och i många fall rent plågsamma för djuren. Det måste säkerställas att djuren får leva ett gott liv, fritt från lidande och med möjlighet att utföra naturliga beteenden.

Tvångsmatning av djur

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 anser motionärerna att det bör införas ett förbud mot import av animalier som under uppfödning utsatts för hälsoskadlig tvångsmatning som orsakat lidande för djuret. Vidare anføres i yrkande 8 behovet av att arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning. I yrkande 9 samma motion anføres att det ska vara märkas ut tydligt om mat producerats genom tvångsmatning av djur. Enligt motionärerna bör Sveriges regering arbeta internationellt för att förbjuda produktionen av foie gras och andra former av tvångsmatning. Ett importförbud bör införas för att sätta press på andra länder. Tills försäljning av sådan mat upphör i Sverige bör regeringen verka för tydlig märkning av dessa produkter för att uppmärksamma konsumenten på produktionsmetoden.

Även i motion 2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 5 anføres att Sverige bör arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur. I yrkande 6 anføres att möjligheten till tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur bör ses över. Vidare anføres i yrkande 7 att förbud mot import av mat som framställts genom tvångsmatning av djur bör utredas.

Kompletterande information

Beteslagstiftning och utevistelse samt beteskrav för fler djurslag

Enligt 2 kap. 2 § första stycket djurskyddslagen ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Enligt andra stycket i samma bestämmelse får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter och villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven enligt första stycket.

I 2 kap. djurskyddsförordningen finns vissa allmänna bestämmelser om hur djur ska hanteras, hållas och skötas. Bland annat finns regler om bete under

sommartid och möjlighet för nötkreatur och grisar att vistas ute (se 2 kap. 3, 4 och 8 §§).

När det gäller nötkreatur finns vidare regler om utevistelse i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturs hållning inom lantbruket m.m. Enligt 6 kap. 10 § får endast djur som är lämpade för utevistelse under den kalla årstiden hållas som utegångsdjur. Enligt 11 § ska utegångsdjur under den kalla årstiden när betestillväxt inte sker ha tillgång till en ligghall eller ett annat stall som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren liggplats. Av 12 § framgår att utegångsdjur i besättningar som är anslutna till ett kontrollprogram för utegångsdjur utan hinder av 11 § får hållas i enlighet med kontrollprogrammet.

Regler om bete eller tillfälle att vistas ute finns vidare när det gäller får och getter i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2017:26) om fårhållning inom lantbruket m.m. och Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2017:27) om gethållning inom lantbruket m.m.

Av djurskyddsförordningen framgår att nötkreatur som hålls för mjölkproduktion och som är äldre än sex månader ska hållas på bete sommartid. Enligt Jordbruksverkets föreskrifter⁸ anses mjölkkor hållna på bete i ett dygn om de under dygnet kommer ut och kan vistas ute under en sammanhängande tidsperiod på minst sex timmar. Antalet dygn som de ska hållas på bete varierar dock beroende på olika parametrar, bl.a. var i landet djuren hålls. Även under vilken period på året de ska ha tillgång till betet varierar.

Inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) finns möjlighet till djurvälståndersättningar för mjölkkor, suggor och får. Dessa avser ersättning för att extra djuromsorgsåtgärder vidtas. Syftet är att öka djurens välbefinnande och omfattar bl.a. klövhälsovård för mjölkkor, fårklippning samt foderanalys, hullbedömning och produktionsplanering för suggor och får. Djurvälståndersättningar kan endast ges för åtgärder som går utöver nationella lagstiftningskrav och praxis, och de bygger på de beräknade merkostnader och inkomstbortfall som följer av tillkommande villkor. Reglerna tillåter alltså inte ersättning för t.ex. författningskrav på bete för nötkreatur som hålls för mjölkproduktion. Det innebär att ersättning för eventuella merkostnader för svenska producenter till följd av strängare djurskyddskrav i dagsläget inte kan ges med stöd av GJP. Ersättning får inte heller lämnas för sådana åtgärder som, utan att utgöra lagkrav, vidtas av lantbrukare i så stor omfattning att de kan betraktas som etablerad praxis, t.ex. krav som följer av svensk branschstandard. Däremot får ersättning lämnas för nya nationella regler som går utöver EU:s krav, dock i högst 24 månader fr.o.m. den dag reglerna blev obligatoriska för jordbruksföretaget.

Den 4 april 2023 gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att analysera och, i de fall som bedöms lämpligt, lämna kostnadseffektiva och skalbara

⁸ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturs-hållning inom lantbruket m.m.

förslag till förändringar av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken för 2023–2027 (den strategiska planen) som ökar lönsamhet och robusthet i primärproduktionen i hela landet. En del av uppdraget skulle omfatta omfördelning av medel inom avsatt budget för ettåriga stöd till miljö, klimat och djurvälstånd för nya eller utvidgade stöd inom området. Ett stöd som kompenserar för längre betesgång för mjölkkor än det lagstadgade skulle ingå bland förslagen. Jordbruksverket redovisade uppdraget den 9 november 2023. I rapporten avråder Jordbruksverket från att införa en ettårig ersättning för utökad betesgång för mjölkkor. Myndigheten konstaterar att en ny ersättning för utökad betesgång för mjölkkor inte är enkel att införa, vare sig för lantbrukaren eller för myndigheterna. Jordbruksverket menar att det finns risker kring ansökningsförfarandet och hur kontrollerna kan utformas, men även frågetecken kring samhällsnyttan. Vidare ger en utökad betesgång enligt Jordbruksverket enbart en begränsad nytta för djurvälstånden.

Inom ramen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning presenterade Efsa i maj 2023 ett vetenskapligt yttrande om djurvälstånd för mjölkkor. I yttrandet rekommenderas att mjölkkor ska ha tillgång till bete.

Regeringen tillsatte i februari 2023 en utredning för att bl.a. analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater inom EU och undersöka möjliga åtgärder, inklusive regelförenklingar, för att med bibehållna högt ställda djurhållningskrav stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion (dir. 2023:19). Uppdraget redovisades den 29 augusti 2024 (SOU 2024:56). I betänkandet föreslås bl.a. att Jordbruksverket får i uppdrag att se över möjligheten till mer flexibla regler för bete och utevistelse för får och nötkreatur i köttproduktionen. Enligt utredaren är målet att djurägarna själva i än högre grad än i dag ska kunna bestämma när och hur länge och vilka djur som ska gå på bete vid en viss tidpunkt eller på annat sätt vistas ute. Det kan bl.a. möjliggöra ett bättre utnyttjande av foder i form av bete om djuren kan vara ute längre tid på hösten utan krav på ligghall. Det kan också spara strömedel. Det skulle även ge möjlighet att vid behov hålla vissa djur inne på försommaren för slutgödning, vilket är viktigt för lönsamheten.

Utredaren anser att beteskravet i den svenska lagstiftningen kan hindra en nödvändig utveckling av svensk mjölkproduktion. I utredningen föreslås därför att mjölkkor i lösdriftsbesättningar ska undantas från beteskrav. Enligt utredaren skulle ett sådant förslag skapa ökad flexibilitet och underlätta för många mjölkproducenter. Det kan ge fler nya mjölkföretag men innebär också att befintlig mjölkproduktion kan behållas eller utökas på ett enklare sätt utan att äventyra djurskyddet, när svår logistik under betesperioden, utmanande utfodring, avsaknad av mark, höga kostnader för mark etc. inte längre hindrar. Sammantaget anser utredaren att det är nödvändigt och proportionerligt med en justering av beteslagstiftningen och föreslår därför att djurägarna ges en större flexibilitet och förtroende att själva bedöma om, och i så fall hur länge,

mjölkkor som hålls i lösdriftssystem ska gå på bete. Förslaget omfattar dock inte ungdjur i mjölkproduktionen vilka även fortsättningsvis kommer att vara ute på bete sommartid i enlighet med nuvarande bestämmelser.

Vidare konstateras i betänkandet att Sverige tidigare i samband med reformarbete för GJP arbetat för att införa möjligheten att ersätta för åtgärder som ingår i nationell lagstiftning och praxis men som går utöver EU-lagstiftningen. Det är något som utredaren bedömer vara viktigt för konkurrenskraften, och utredaren föreslår därför att Sverige fortsätter att driva frågan. Utredaren föreslår även att Jordbruksverket inför nästa programperiod för GJP får i uppdrag att inom ramen för GJP undersöka möjligheterna att införa fler djurvälståndersättningar. Betänkandet är ute på remiss till den 1 april 2025.

I svaret på en skriftlig fråga från Olle Thorell (S) om kors rätt att beta ute (fr. 2024/25:248) anförde landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) den 30 oktober 2024 följande:

Olle Thorell har frågat mig om vilka initiativ jag avser att ta, i samverkan med andra relevanta departement, för att säkerställa att alla kor fortsatt garanteras rätten att beta utomhus och att djurvälståndet inte försämras i framtiden.

Svenska mjölkbönder har sedan 1988 krav på sig att se till att korna får komma ut på bete under sommaren. Sedan dess har både lantbruket och djurhållningen förändrats och moderniserats utifrån dagens förutsättningar, och en stor majoritet av mjölkkor hålls numera i lösdrift.

Det är viktigt att det fortfarande finns betande djur på våra marker för den biologiska mångfalden, att landskapen hålls öppna samt för landsbygdens utveckling och vår livsmedelsförsörjning. Regeringens ambition är att skapa förutsättningar för en ökad svensk livsmedelsproduktion och en stärkt livsmedelsberedskap i landet samtidigt som Sveriges starka djurskydd bibehålls.

Regeringen tillsatte därför en utredning i linje med det som aviserades i Tidöavtalet där utredaren bl.a. skulle jämföra svenska djurskyddskrav för olika djurslag med EU:s djurskyddskrav och med nationella djurskyddskrav i andra relevanta medlemsstater inom EU samt analysera om, och i så fall i vilken grad, de svenska djurskyddskraven påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater, samt föreslå åtgärder för att höja djurskyddsnivån inom EU och globalt och analysera hur det påverkar konkurrenskraften för svenska livsmedelsproducenter. Regeringen har alltså inte genom utredningens direktiv tagit ställning till en förändring av beteskraven.

Regeringen mottog betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56) i slutet av augusti. Utredningens betänkande innehåller flera olika förslag och kommer att beredas enligt gängse rutiner inom Regeringskansliet. Vilka förslag regeringen kommer att gå vidare med och hur dessa förslag kommer att utformas kan jag inte ge något svar på redan nu.

Uppfödning av slaktkycklingar och långsamväxande slaktkycklingar

Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur fastställer minimikrav för hållning av djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller päls eller för annan typ av animalieproduktion. Vidare gäller särskilda krav för kycklingar som hålls för köttproduktion i rådets direktiv 2007/43/EG av den 28 juni 2007 om fastställande av minimiregler för skydd av slaktkycklingar. Enligt direktivet måste alla kycklingar ha lämplig tillgång till dricksvatten, foder samt torrt och luckert strö. Byggnaderna måste ha lämplig belysning under ljusperioderna och tillräcklig ventilation. Alla kycklingar som hålls i anläggningarna måste inspekteras minst två gånger om dagen och kycklingar som är svårt skadade eller har dålig hälsa måste behandlas eller omedelbart avlivas. Direktivet klargör att operationsingrepp som utförs i andra syften än medicinsk behandling i allmänhet är förbjudna. Näbbtrimning och kastrering är endast tillåtet i vissa fall. Den maximala belägningsgraden ska som utgångspunkt inte överstiga 33 kilo per kvadratmeter, men kan under vissa villkor uppgå till max 42 kilo per kvadratmeter.

I Sverige har ovannämnda direktiv genomförts i djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och föreskrifter från Jordbruksverket. Enligt 2 kap. 2 § första stycket djurskyddslagen ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Enligt andra stycket i samma bestämmelse får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter och villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven enligt första stycket.

I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m. finns gemensamma bestämmelser om bl.a. skötsel, renhållning av stallutrymmen, foder och dricksvatten. I 3 kap. finns särskilda bestämmelser för slaktkycklingar och i 4 kap. bestämmelser för avelsdjur inom slaktkycklingproduktion. Av föreskrifterna framgår bl.a. att belägningsgraden i slaktkycklingstall får vara högst 20 kilo slaktkyckling per kvadratmeter golvarea.

För uppfödare som är anslutna till ett kontrollprogram gäller dock att stallen får beläggas i enlighet med kontrollprogrammet, dock högst 36 kilo per kvadratmeter golvarea, och maximalt 25 djur per kvadratmeter golvarea. Kontrollprogram initieras frivilligt av branschorganisationer för att stärka konkurrenskraften och öka flexibiliteten för företagare samtidigt som en god djurskyddsnivå främjas och upprätthålls. Kontrollprogram kallas ibland även för djuromsorgsprogram. Föresatsen med dessa program är att minst samma djurskyddsnivå ska uppnås som vid tillämpning av ordinarie föreskrifter. Producenter som är anslutna till programmet förbinder sig att uppfylla ett flertal kriterier som går utöver miniminivån i myndighetsföreskrifter, t.ex. om teknisk utrustning och skötsel av djuren, och att genomgå en utökad kontroll.

Den som deltar i sådana kontrollprogram kan samtidigt undantas från vissa andra bestämmelser i föreskrifterna och kan t.ex. få ha en högre beläggningsgrad än vad som annars är tillåtet.

European Chicken Commitment (ECC) är en gemensam policy för kycklinguppfödning som företag kan ansluta sig till. Policyn omfattar bl.a. att all produktion ska vara förenlig med EU:s djurskyddslagstiftning och regelverk, oavsett kycklingens ursprungsland, krav på en maximal beläggningsgrad på 30 kilo per kvadratmeter, att endast använda långsamväxande raser som uppvisar högre välfärd och vissa kriterier för stallklimat och inredning. Ett antal europeiska och svenska företag har anslutit sig till policyn.

Som underlag inför den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning har Efsa fått i uppdrag av kommissionen att lämna uppdaterade vetenskapliga yttranden om för- och nackdelar med olika produktionssystem för olika djurslag. I februari 2023 presenterade Efsa ett yttrande om djurvelfärd för slaktkycklingar samt föräldradjur inom slaktkycklingindustrin⁹. I yttrandet rekommenderas bl.a. att tillväxthastigheten för slaktkycklingar ska begränsas till högst 50 gram per dag samt att beläggningstätheten reduceras avsevärt för att möta slaktkycklingarnas beteendemässiga behov. Alla former av stympling bör undvikas liksom foder- och vattenrestriktioner för föräldradjuren. Vidare bör kycklingarna ha tillgång till torrt strö och förhöjda plattformar med ramper för slaktkycklingar och sittpinnar för föräldradjur. Det bör tillhandahållas täckta verandor för kycklingarna och föräldradjuren från två veckors ålder samt tillgång till utevistelse med vegetation.

Den 8 november 2023 svarade landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) på en skriftlig fråga om kycklingindustrin och djurvelfärden (fr. 2023/24:207) av Kajsa Fredholm (V):

Kajsa Fredholm har frågat om jag avser att vidta åtgärder, och i så fall vilka åtgärder, med anledning av de brister som uppmärksammats i djurvelfärden inom kycklingindustrin. Låt mig först konstatera att det är upprörande att se djur som far illa. Djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Vi har en stark djurskyddslagstiftning i Sverige och det är den enskilda djurhållaren som är ytterst ansvarig för att den lagstiftningen följs och att åtgärder vidtas för att komma till rätta med eventuella brister. Sjuka eller skadade djur ska tas omhand så fort som möjligt och ges vård eller avlivas på ett tillåtet sätt. Slaktkycklingaveln är en internationell företeelse som ser likartad ut på många håll i världen och där avelsurvalet inte görs i Sverige. Att merparten av världens slaktkycklingavel sker i Europa gör det än mer angeläget att få tillstånd en förändring på EU-nivå. Regeringen verkar därför för att stärka EU:s djurskyddslagstiftning i samband med den översyn som just nu pågår. Från svensk sida har vi tidigt i den processen spelat in till kommissionen att det är viktigt att stärka välfärden för slaktkycklingar och att det behöver tas fram specifik lagstiftning för just föräldradjur, vilket saknas i dag på EU-nivå. En av de åtgärder som regeringen har framhållit är vikten av att både djurvelfärd och djurhälsa beaktas vid avel så att det inte blir ett allt för ensidigt fokus på produktionsegenskaper såsom tillväxt. Regeringen vill

⁹ EFSA Journal Scientific Opinion: Welfare of broilers on farm.

även se ett förbud mot stympningar som näbbtrimning och kamklippning, likt det förbud som finns i Sverige i dag. Detta är något som även Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) lyfter i sitt senaste vetenskapliga yttrande om slaktkycklingar till kommissionen. Jag har ganska nyligen i ett brev till kommissionen framfört vikten av en revidering av EU:s djurskyddslagstiftning och att förslag på detta område presenteras inom utsatt tidsplan. En ambitiös djurskyddslagstiftning inom EU kommer att vara ett viktigt steg för att skapa ett hållbart livsmedelssystem med hög djurvälstånd, minskad antibiotikaanvändning och hög livsmedels säkerhet. Jag kan inte utesluta att åtgärder kan behöva övervägas från politiskt håll för att trygga djurens välfärd och tillse att djurhälsa beaktas vid aveln. Jag kommer redan denna vecka att träffa branchorganisationen Fågel och det i media utpekade företaget för att höra hur de ser på situationen och vägen framåt.

Enligt den tidigare aviserade handlingsplanen från kommissionen skulle ett förslag till ny djurslagsspecifik lagstiftning ha presenterats under hösten 2023, men det har försenats. Kommissionen har inte aviserat när det kan komma att läggas fram.

Burhållning av värphöns

I 2 kap. 1 § djurskyddsförordningen anges att höns för äggproduktion ska hållas i inhysningssystem som uppfyller hönsens behov av att värpa i rede, sitta upphöjt och sandbada. Fler regler finns i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m. I 1 kap. finns gemensamma bestämmelser om bl.a. skötsel, renhållning av stallutrymmen, foder och dricksvatten. I 2 kap. finns särskilda bestämmelser för höns som hålls för produktion av ägg och livsmedel. Av 2 kap. 2 § framgår att endast hönsraser som har en medelvikt under 2,4 kilo får hållas i burar och att de får hållas där i högst två år. I 2 kap. 10 § finns detaljerade bestämmelser om minsta utrymme för burar, reden och ströbad för värphöns i bur.

I Sverige hålls inga värphöns för livsmedelsproduktion i system med inredda burar. De ca 3 procent som hålls i sådana system producerar ägg till läkemedelsproduktionen, som ställer särskilda krav på hygien.

Det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age, som startade 2018, samlade nästan 1,4 miljoner namnunderskrifter. Initiativet uppmanade kommissionen att förbjuda burhållning av bl.a. höns. I början av juni 2021 antog Europaparlamentet en resolution med anledning av medborgarinitiativet, i vilken parlamentet uppmanade kommissionen att föreslå en översyn av direktivet om skydd av animalieproduktionens djur i syfte att fasa ut användningen av burar inom EU:s djurhållning och utvärdera en eventuell utfasningsperiod senast 2027.

Den 30 juni 2021 presenterade kommissionen sitt svar på medborgarinitiativet (C(2021) 4747). Av meddelandet framgår att kommissionen inom ramen för översynen av EU:s djurskyddslagstiftning avser att presentera lagstiftningsförslag om att fasa ut och slutligen förbjuda burhållning av de arter och kategorier som nämns i medborgarinitiativet (värphöns, sugor,

kalvar, kaniner, unghöns, avelsdjur för slaktkycklingar och värphöns, vaktlar, ankor och gäss).

Som underlag inför den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning har Efsa fått i uppdrag av kommissionen att lämna uppdaterade vetenskapliga yttranden om för- och nackdelar med olika produktionssystem för olika djurslag. I februari 2023 presenterade Efsa ett yttrande om djurvälstånd för värphöns¹⁰. I yttrandet lämnas rekommendationer om bl.a. burfria inhysningssystem för samtliga värphöns, med upphöjda plattformar och tillhandahållande av torrt strö och tillgång till en täckt veranda.

I svaret på skriftlig fråga av Kajsa Fredholm (V) om förbud mot burar inom äggindustrin (fr. 2022/23:408) anförde landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) den 8 mars 2023 följande:

Kajsa Fredholm har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att ett förbud mot burar inom äggindustrin införs i Sverige.

Sverige har ett starkt djurskydd och det ska värnas. Redan i slutet av 1990-talet förbjöds traditionella burar, så kallade oinredda burar, i Sverige. Sedan dess har det funnits ett krav på att alla höns ska hållas i inhysningssystem som erbjuder rede, sittpinne och sandbad. Sverige var det första landet inom EU som fullt ut genomförde den här omställningen. Det skulle dröja till 2012 innan resten av EU följde efter och också förbjöd oinredda burar.

Den översyn av EU:s djurskyddslagstiftning som Europeiska kommissionen aviserade i Från jord till bord-strategin är både efterlängtat och välkommen. I översynen kommer frågan om burhållning för bl.a. värphöns bli aktuell. Sverige har i dag striktare bestämmelser för burhållning av värphöns jämfört med EU. Regeringen är positiv till att förslag med avsikt att förbättra djurvälstånd inkluderas i den pågående översynen. Det är givetvis viktigt att konsekvenserna utreds för att exempelvis hitta lämpliga övergångstider där hänsyn tas till berörda producenter. Det faktum att medborgarinitiativet End the Cage Age har nått över en miljon underskrifter visar att djurskydd är en viktig fråga för konsumenterna runt om i EU. Jag vill dock passa på att lyfta det faktum att det i medborgarinitiativet inte görs någon skillnad på de inredda burar för värphöns som Sverige var tidiga med att införa och de traditionella burar som länge användes i andra medlemsstater.

I Sverige är det en allt lägre andel av äggproduktionen som sker i inredda burar. Mot bakgrund av detta och för att inte föregå den pågående översynen av lagstiftningen ser regeringen inget behov av att förbjuda inredda burar för värphöns nationellt. I övriga EU sker fortfarande en stor andel av äggproduktionen i detta system. Då kan lagstiftning på EU-nivå vara effektivt för att påskynda utvecklingen i alla medlemsstater. Det skulle inte bara gynna djurens välfärd, utan även balansera svenska livsmedelsproducenters konkurrensvillkor.

Avlivning av tuppkycklingar

Cirka 7 miljarder tuppkycklingar avlivs årligen i världen inom äggindustrin eftersom det saknas ekonomiska incitament att föda upp dessa för köttproduktion. De raser som används för äggproduktion har sämre tillväxt och

¹⁰ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7789>.

magrare kött än de som används inom slaktkycklingindustrin. Avlivning sker vanligtvis genom gasning eller i kvarnar med snabbroterande slagor. I Sverige handlar det om ca 5 miljoner kycklingar varje år.

Det pågår forskning för att hitta metoder som möjliggör könssortering av ägg. De länder som har kommit närmast en kommersialiserad lösning är Kanada, Tyskland och Nederländerna. Deras metoder bygger på att bestämma äggets kön genom optisk teknik (t.ex. infraröd strålning) eller med kemisk analys t.ex. av hormoner, varvid ägget måste punkteras. Forskare vid Linköpings universitet har tagit fram en ny metod som genom sensorer analyserar de gaser som äggen ger ifrån sig. De olika samman sättningarna kan vid olika temperaturer med hjälp av statistiska utvärderingsmetoder berätta om könet på ägget. En träffsäkerhet på 85 procent har nåtts men enligt forskarna är man på god väg mot en 95-procentig säkerhet. Metodens fördelar är enligt forskarna att den kan utföras i ett tidigt skede, är relativt billig och gör att tuppäggen kan sorteras ut till matägg. Metoden är ännu inte kommersiellt gångbar för en storskalig användning, men tekniken finns på plats och sensorerna som används i metoden är snart redo att utvecklas.

I EU har systematisk avlivning av tuppkycklingar diskuterats i ministerrådet. Ett antal medlemsländer i EU, bl.a. Frankrike och Tyskland, har infört nationella förbud mot avlivning av dagsgamla kycklingar. Enligt EU-kommissionen kommer ett eventuellt förbud att övervägas inom ramen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning. Ett förslag till nytt regelverk med djurspecifik lagstiftning skulle ha presenterats hösten 2023, men det har försenats.

Utskottet har tidigare under valperioden behandlat och avstyrkt ett motionsyrkande om avlivning av tuppkycklingar (bet. 2023/24: MJU11 Djurskydd). Utskottet uttalade då följande:

Enligt utskottet är det önskvärt att utveckla alternativ till den systematiska avlivningen av dagsgamla tuppkycklingar inom värphönsindustrin som sker idag, både av etiska skäl och utifrån hållbarhets- och livsmedelsresursperspektiv. Utskottet noterar att det pågår forskning på flera olika metoder för tidig könsbestämning av ägg, däribland i Sverige, och utskottet ser fram mot resultatet av det arbetet. Vidare konstateras att frågan är aktuell inom ramen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning.

Djurvälstånd för grisar

Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning reglerar former för hållande av grisar, bl.a. i fråga om utformning av och maximal ljudnivå i grisstall samt tillgång till foder, vatten och strö. Vissa ingrepp som rutinmässig kupering av svansar och rutinmässig klippning av tänder är förbjudna, vilket följer av kapitel 1 punkten 8 i bilagan till direktivet. Av samma bestämmelse följer dock att ingreppen inte är förbjudna under vissa angivna förutsättningar. Vidare regleras att galtar som är äldre än sju dagar endast får kastreras under bedövning och med långtidsverkande smärtlindring.

Direktivet är införlivat i svensk djurskyddslagstiftning. Sverige har utöver dessa minimikrav strängare nationella regler på flera områden. Bland annat är det lagkrav på bedövning vid kastrering, förbud mot svanskupering utan undantag, krav på tillgång till berikningsmaterial samt större utrymmeskrav.

I en resolution från 2022¹¹ konstaterade Europaparlamentet att praxisen med svanskupering är utbredd trots kommissionens och parlamentets betydande ansträngningar för att sprida information och bästa praxis om att hålla grisar med intakta svansar. I resolutionen beklagar parlamentet att endast två medlemsstater hittills har förbjudit svanskupering. Parlamentet betonar att en lämplig miljöberikning, i synnerhet material som går att sysselsätta sig med, säkerställande av tillräckligt med utrymme, införande av god utfodringsrelaterad praxis och ett fast golv, avsevärt kan minska problemet med svansbitning. Parlamentet föreslår att mer vetenskaplig forskning ska finansieras och genomföras i syfte att kartlägga en ekonomiskt hållbar lösning som garanterar att grisar kan födas upp kommersiellt inomhus utan att svansarna kuperas. Vidare anser parlamentet att det behövs lösningar inom ramen för den nuvarande lagstiftningen för att skydda grisarnas välbefinnande och minska användningen av antimikrobiella medel för att behandla skadade grisar.

Som nämnts tidigare i betänkandet har EU-kommissionen initierat en översyn av hela EU:s djurskyddslagstiftning i syfte att anpassa, utvidga och säkerställa en högre djurskyddsnivå. Efsa har fått i uppdrag att lämna uppdaterade vetenskapliga yttranden om för- och nackdelar med olika produktionssystem för olika djurslag som underlag för översynen. I juni 2022 presenterades ett yttrande om djurvelfärd för grisar.¹² I yttrandet lämnas 71 rekommendationer, bl.a. när det gäller utrymmen, kullstorlek, åtgärder för att förhindra svansbitning och förbud mot kirurgisk kastrering utan bedövning.

Enligt tidigare tidsplan för översynen av djurskyddslagstiftningen skulle ett förslag till ny förordning som omfattar uppfödning och hållande av grisar ha presenterats under 2023. Enligt kommissionen har arbetet försenats.

Riksdagens tillkännagivande om efterlevnad av förbud mot svanskupering

Riksdagen riktade 2022 ett tillkännagivande till regeringen om att den kraftfullt måste verka för en förbättrad efterlevnad av förbudet mot svanskupering i alla EU:s medlemsstater (bet. 2021/22: MJU22, rskr. 2021/22:263).

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 uttalar regeringen följande om tillkännagivandet:

I kommissionens strategi Från jord till bord initierades en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning. Redan före riksdagens tillkännagivande hade Sverige, tillsammans med Danmark, Tyskland, Nederländerna och Belgien, formulerat ett inspel till kommissionen med prioriterade frågor

¹¹ Europaparlamentets resolution av den 16 februari 2022 om genomföranderapporten om produktionsdjurens välbefinnande (2020/2085(INI)).

¹² <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7421>.

inför den förestående översynen. I det inspelet påtalades bl.a. behovet av andra åtgärder än svanskupering för att motverka svansbitning hos grisar.

Under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd under det första halvåret 2023 arrangerades en djurskyddskonferens med fokus på frågor aktuella i revideringen av EU:s djurskyddslagstiftning. Sverige finns även representerat i EU:s djurskyddsplattform om gris som har bidragit till underlag åt kommissionen inför översynen av lagstiftningen. Punkten är inte slutbehandlad.

Tvångsmatning av djur

I rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 fastställs de miniminormer som gäller i unionen för skydd av animalieproduktionens djur, inbegripet djur för produktion av fet ank- och gåslever (foie gras). Direktivet innehåller ett krav på att djur ska utfodras med hälsosamt foder som är lämpligt för djurens ålder och art och som ges till dem i tillräcklig mängd för att hålla dem vid god hälsa och tillgodose deras näringsbehov. Det finns också ett förbud mot att ge foder eller vätska på ett sätt eller med ett sådant innehåll som kan orsaka onödigt lidande eller skada (punkt 14 i bilagan till direktivet). Det finns dock ingen EU-lagstiftning som uttryckligen förbjuder gås- och ankeleverproduktion genom tvångsmatning.

Flera medlemsstater, däribland Sverige, har infört nationella förbud mot tvångsmatning av djur. Det är däremot tillåtet att handla med produkter framställda genom sådana produktionsmetoder.

I Europaparlamentets resolution¹³ med anledning av det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age uppmanade Europaparlamentet kommissionen att utarbeta ett förslag om att förbjuda grym och onödig tvångsmatning av ankor och gäss för produktion av gåslever. I Europaparlamentets resolution om genomföranderapporten om produktionsdjurens välbefinnande¹⁴ från februari 2022 konstaterade parlamentet däremot att produktionen av ank- och gåslever bygger på uppfödningssystem som respekterar djurskyddskriterierna, eftersom det är en omfattande form av produktion som främst sker på familj jordbruk, där fåglarna tillbringar 90 procent av sina liv utomhus, och där gödningsfasen, som i genomsnitt varar mellan tio och tolv dagar med två måltider per dag, respekterar djurens biologiska parametrar.

Det ovannämnda direktivet 98/58/EG, liksom övriga delar av EU:s djurskyddslagstiftning, är sedan 2020 föremål för översyn i syfte att anpassa lagstiftningen till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, göra den lättare att tillämpa och i slutändan säkerställa en högre djurskyddsnivå. Som underlag till översynen har kommissionen gett Efsa i uppdrag att lämna uppdaterade vetenskapliga yttranden om för- och nackdelar med olika produktionssystem för olika djurslag. Av kommissionens

¹³ Europaparlamentets resolution av den 10 juni 2021 om det europeiska medborgarinitiativet "End the cage age" (2021/2633(RSP)).

¹⁴ Europaparlamentets resolution av den 16 februari 2022 om genomföranderapporten om produktionsdjurens välbefinnande (2020/2085(INI)).

meddelande om medborgarinitiativet End the Cage Age framgår att kommissionen har begärt att Efsa senast under 2026 ska lämna ett vetenskapligt yttrande om djurs välbefinnande vid uppfödning av vaktlar, ankor och gäss med och utan burar. Vidare framgår det att kommissionen utforskar möjligheten till en EU-omfattande djurskyddsmärkning för att främja värdeöverföring inom livsmedelskedjan.

Enligt den tidigare aviserade tidsplanen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning skulle ett förslag till förordning om hållande av djur, liksom ett förslag om en djurskyddsmärkning på EU-nivå ha presenterats under 2023.

I betänkande 2021/22:MJU22 behandlade utskottet motsvarande yrkanden om förbud mot tvångsmatning, märkning samt förbud mot import av produkter framställda genom tvångsmatning. Utskottet anförde då följande:

Det är enligt utskottet glädjande att Europaparlamentet har uppmanat kommissionen att utarbeta förslag om att förbjuda tvångsmatning av ankor och gäss för produktion av ank- och gåslever. Vidare noterar utskottet att kommissionen med anledning av uppmaningen har begärt att Efsa ska yttra sig i frågan. Mot bakgrund av det arbete som pågår i frågan föreslår utskottet att motionerna [...] yrkande [...] lämnas utan åtgärd.

Det finns i nuläget inte någon EU-lagstiftning som uttryckligen förbjuder gås- och ankleverproduktion genom tvångsmatning. Utskottet konstaterar därför att Sverige, med hänsyn till EU:s princip om ömsesidigt erkännande, inte kan hindra import av varor som har producerats genom tvångsmatning. Även WTO:s regelverk förhindrar ett sådant importförbud.

Med hänvisning till det som nu sagts är utskottets förslag att motionerna [...] yrkande [...] lämnas utan åtgärd.

Utskottets ställningstagande

Beteslagstiftning och utevistelse samt beteskrav för fler djurslag

Utskottet konstaterar att utredningen om stärkta konkurrensförutsättningar för svenska livsmedelsproducenter med bibehållna högt ställda djurhållningskrav har presenterat sitt betänkande. I det föreslås bl.a. att den nuvarande beteslagstiftningen för mjölkkor ska ses över, liksom att möjligheten till mer flexibla regler för bete och utevistelse för får och nötkreatur för köttproduktion ska övervägas. Vidare adresserar utredningen frågan om att inför nästa revidering av GJP verka för fler djurvälståndsförutsättningar samt för möjligheten att ersätta för åtgärder som ingår i nationell lagstiftning men som i dag går utöver EU-lagstiftningen. Utredningens betänkande har remitterats. I avvaktan på resultatet av den beredning som pågår anser utskottet att motionerna 2024/25:897 (S), 2024/25:978 (L), 2024/25:1397 (SD) yrkande 2, 2024/25:1770 (MP) yrkande 3, 2024/25:2953 (C) yrkande 20, 2024/25:3071 (MP) yrkandena 14 och 15 samt 2024/25:3108 (S) yrkande 9 kan lämnas utan åtgärd.

När det gäller en utökning av beteskravet till att gälla fler djurslag än i dag förutsätter utskottet att en översyn av beteslagstiftningen även inkluderar

denna frågeställning. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2024/25:1770 (MP) yrkande 1 och 2024/25:3071 (MP) yrkande 13.

Uppfödning av slaktkycklingar och långsamväxande kycklingraser

Som framförts flera gånger i detta betänkande är det enligt utskottet angeläget att säkerställa ett starkt djurskydd för samtliga djur som hålls för livsmedelsproduktion. Utskottet konstaterar att Sverige utöver strängare lagstiftning än befintligt EU-regelverk för slaktkycklingar även har godkänt ett antal frivilliga kontrollprogram som ger möjlighet för slaktkycklingproducenter att exempelvis tillämpa en något högre beläggningsgrad, men villkorat mot åtaganden som går längre än föreskrivna minimivårer för att stärka djurvälståndet.

Utskottet vill vidare framhålla vikten av att översynen av EU:s djurskyddslagstiftning genomförs fullt ut, och noterar att de vetenskapliga underlag som tagits fram rekommenderar en lägre djurtäthet än vad som gäller enligt befintlig EU-reglering. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att driva på för att kommissionen ska genomföra den revidering av regelverket som aviserats. Utskottet ser mot denna bakgrund inga skäl att vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2024/25:1750 (MP) yrkandena 3 och 4 samt 2024/25:2979 (SD) yrkandena 2 och 4. Motionerna avstyrks därmed.

När det gäller s.k. turbokyklingar konstaterar utskottet att Efsas rekommendationer inför framtagandet av ny EU-lagstiftning framhåller behovet av att begränsa tillväxthastigheten för slaktkycklingar. Utskottet noterar att regeringen verkar för att både djurvälstånd och djurhälsa ska beaktas vid avel, och att dagens fokus på produktionsegenskaper som extrem tillväxt behöver motverkas. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att motionerna 2024/25:1750 (MP) yrkandena 1 och 2 samt 2024/25:2979 (SD) yrkande 1 kan avslås.

Burhållning av värphöns

Utskottet välkomnar att kommissionen i sitt svar på medborgarinitiativet om burhållning aviserat att ett förslag om att fasa ut och slutligen förbjuda burhållning av flera olika slags djur, bl.a. värphöns, kommer att läggas fram i samband med översynen av EU:s djurskyddslagstiftning.

När det gäller frågan om ett nationellt förbud mot burhållning konstaterar utskottet att endast en mycket liten andel av svenska ägg framställs i system där värphöns hålls i inredda burar, och att konsumenters efterfrågan på ägg från burfria system medfört att samtliga ägg för livsmedelskonsumtion i dag produceras av höns som är frigående.

Mot denna bakgrund ser utskottet inte skäl att ta några initiativ med anledning av motionerna 2024/25:906 (S), 2024/25:1397 (SD) yrkande 26, 2024/25:1752 (MP) och 2024/25:2953 (C) yrkandena 21 och 22. Motionerna avstyrks därmed.

Avlivning av tuppsycklingar

Som utskottet tidigare uttalat är det både av etiska skäl och utifrån ett hållbarhets- och livsmedelsresursperspektiv önskvärt att utveckla alternativ till den systematiska avlivningen av dagsgamla tuppsycklingar inom värphönsindustrin. Utskottet konstaterar att det pågår forskning på flera olika metoder för tidig könsbestämning av ägg, bl.a. i Sverige. Vidare noterar utskottet att EU-kommissionen uppmärksammat frågan inom ramen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning.

Med hänvisning till vad som nu anförts föreslår utskottet att motion 2024/25:1751 (MP) lämnas utan åtgärd.

Djurvälfärd för grisar

Utskottet konstaterar att den svenska djurskyddslagstiftningen på flera områden ställer högre krav när det gäller grisar än vad som gäller enligt EU:s minimikrav. Det rör exempelvis utrymmeskrav, förbud mot fixering och kupering av svansar. Hög produktivitet och det goda djurhälsoläget i svenska grisbesättningar visar på betydelsen och resultatet av ett starkt djurskydd.

Utskottet understryker vikten av att fortsätta att driva på för ett stärkt EU-gemensamt regelverk och anser att det är bekymmersamt att den pågående översynen ännu inte resulterat i det utlovade förslaget till ny lagstiftning för hållande av lantbruksdjur. Utskottet konstaterar att riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om efterlevnaden av förbudet mot svanskupering och förutsätter att regeringen fortsätter att driva frågan i lämpliga sammanhang.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2024/25:2129 (S) yrkande 1.

Tvångsmatning av djur

Enligt nuvarande EU-lagstiftning är det förbjudet att utfodra djur på ett sätt eller med ett sådant innehåll som kan orsaka onödigt lidande eller skada. Utskottet konstaterar dock att det inte uttryckligen finns något förbud mot framställning av gås- och anklever genom tvångsmatning. Därtill är det enligt gällande regelverk inom EU och Världshandelsorganisationen inte möjligt för Sverige att förbjuda import av sådana produkter.

Det är därför enligt utskottets mening positivt att Europaparlamentet har adresserat denna fråga samt att den enligt kommissionen kommer att vara en del av översynen av djurskyddslagstiftningen. Kommissionen har även aviserat att ett förslag till EU-gemensam djurvälfärdsmärkning ska läggas fram.

Utskottet vidhåller därmed sitt tidigare ställningstagande i frågan om tvångsmatning av djur och föreslår att motionerna 2024/25:1397 (SD) yrkandena 7–9 och 2024/25:2979 (SD) yrkandena 5–7 lämnas utan åtgärd.

Offentlig kontroll och regelefterlevnad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om offentlig kontroll och tillsyn samt kamerabevakning på slakterier.

Jämför reservation 28 (S), 29 (SD) och 30 (S).

Motionerna

Offentlig kontroll och tillsyn

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 38 anføres att djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit där de gör mest nytta.

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6 anføres att djurskyddskontrollsystemet bör förbättras genom att säkerställa resurser och kompetens hos ansvariga myndigheter. I yrkande 10 anser motionärerna att beslutsfattandet i fråga om djurförbud bör flyttas till domstol. Motionärerna anser att det bör utredas om beslut om djurförbud kan överföras till domstol, samtidigt som det är viktigt att tillsynsmyndigheter även i fortsättningen ges möjlighet att snabbt ta beslut om att omhänderta djur som far illa. Vidare anføres i yrkande 11 samma motion att det allmänna skadeståndsansvar vid fel eller försummelse i myndighetsutövningen inte kan anses vara tillräckligt. Om ett beslut upphävs bör staten därför ta ansvar för den skada och de kostnader som omhändertagandet medfört.

I motion 2024/25:2536 av Jan Ericson (M) anføres att en översyn av regelverket för djurtillsyn, djurförbud och omhändertagande av djur bör övervägas. Motionären framhåller att djurens välfärd är viktig i ett civiliserat samhälle, men att tillsynen och de åtgärder som vidtas också måste vara rättssäkra och upplevas som det bästa för djuret. Man bör därför överväga att se över regelverket. Vidare anför Jan Ericson (M) i motion 2024/25:2599 att möjligheten att bereda sig tillträde till privata bostäder i djurskyddsärenden bör ses över och övervägas. Enligt motionären är det viktigt att värna om djurs välmående, men det måste också ställas mot djurägarens rättigheter att värna sin egen bostad. Regelverket kring möjligheten att bereda sig tillträde till bostäder i djurskyddsärenden bör därför ses över.

Enligt motion 2024/25:215 av Lina Nordquist (L) bör riksdagen ge i uppdrag åt regeringen att stärka djurskyddet genom att sluta det glapp som uppkom när 74 § i den gamla djurskyddsförordningen (1988:539) upphörde att gälla som skydd för djur som far illa.

I motion 2024/25:483 av Mikael Larsson (C) om sekretess inom djurskydd anføres att öppenhet och transparens är bra och viktigt men att länsstyrelsens profession ska bedöma hur djurskyddet är och vad en eventuell åtgärd ska bli, och inte en enskild som begär ut handlingar. Enligt motionären kan trakasserier mot lantbrukare öka när människor med andra intressen kan ta del

av eventuella handlingar. Regeringen bör därför snarast utreda hur sekretessen för djurskydd kan bli ännu bättre så att alla handlingar som lämnar länsstyrelserna i dessa fall alltid har en stark sekretess och djur och lantbrukare sätts i första rummet.

Kamerabevakning på slakterier

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 39 anförs att kamerabevakning ska införas på slakterier som ett komplement till fysiska besök från kontrollmyndigheten. För att ytterligare stärka skyddet på slakterierna vill motionärerna införa kamerabevakning som komplement till traditionella inspektioner.

I motion 2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 9 anförs att krav på videoövervakning vid slakterier bör utredas. Motionärerna hänvisar till att systematisk övervakning med hjälp av videokameror sker på slakterier i andra länder i dag, och följden av detta blir mindre djurplågeri, nöjdare konsumenter och en säkrare situation för anställda. Krav på videoövervakning vid slakt bör införas vid svenska slakterier.

Kompletterande information

Offentlig kontroll och tillsyn

I kontrollförordningen¹⁵ regleras hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras, finansieras och genomföras. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav och djurskyddskrav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning. I artikel 9 regleras hur den offentliga kontrollen ska bedrivas. Där framgår bl.a. att de behöriga myndigheterna regelbundet och med lämplig frekvens ska utföra riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer. Kontrollen ska bl.a. beakta identifierade risker som är förbundna med djur och varor, aktörernas tidigare resultat vid offentlig kontroll och tillförlitligheten i aktörernas egenkontroll. Kontrollen ska som huvudregel genomföras utan förvarning. Enligt artikel 6 i kontrollförordningen ska de behöriga myndigheterna genomföra interna revisioner eller låta sin myndighet revideras.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll).

Revisionerna ska vara föremål för oberoende granskning och genomföras på ett öppet sätt. De behöriga myndigheterna ska med beaktande av resultaten vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att de följer förordningen.

Enligt 8 kap. 1 § djurskyddslagen utövar länsstyrelserna och de andra statliga myndigheter som regeringen bestämmer (kontrollmyndigheterna) offentlig kontroll. Med uttrycket offentlig kontroll avses i djurskyddslagen dels offentlig kontroll enligt kontrollförordningen, dels kontroll i övrigt av att djurskyddslagen och föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen följs (1 kap. 4 a §). Livsmedelsverket utövar, genom de officiella veterinärerna och de officiella assistenterna på slakterierna, de djurskyddskontroller som krävs enligt kontrollförordningen (8 kap. 9 § djurskyddsförordningen).

Jordbruksverket är central förvaltningsmyndighet på djurskyddsområdet och ansvarar bl.a. för att samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och ge stöd, råd och vägledning till dem. Av 3 § 6 Jordbruksverkets instruktion framgår att myndigheten ska verka för en riskbaserad, effektiv och likvärdig kontroll inom sitt verksamhetsområde och samordna och följa upp den kontrollen. Jordbruksverket ska senast den 15 april varje år lämna en nationell djurskyddsrapport till Regeringskansliet. Rapporten ska innehålla statistik om och en analys av hur djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar (8 kap. 1 och 3 §§ djurskyddslagen och 8 kap. 1 och 10 §§ djurskyddsförordningen).

Jordbruksverket har, efter bemyndigande av regeringen i 8 kap. 16 § djurskyddsförordningen, meddelat föreskrifter om offentlig kontroll på djurskyddsområdet (SJVFS 2022:13). I föreskrifterna anges bl.a. att kontrollmyndigheten varje år ska fastställa en plan för det kommande årets offentliga kontroll, att kontrollmyndigheten varje år ska genomföra en uppföljning och utvärdering av föregående verksamhetsårs offentliga kontroll och att kontrollmyndigheten årligen ska rapportera resultatet av den utförda offentliga kontrollen till Jordbruksverket. Enligt 14 a § Jordbruksverkets instruktion får myndigheten på begäran av en länsstyrelse utföra sådana revisioner som avses i artikel 6 i kontrollförordningen.

Beslut om djurförbud fattas av länsstyrelsen om någon av förutsättningarna i 9 kap. 1 § första stycket djurskyddslagen är uppfyllda. Ett sådant förbud kan enligt bestämmelsen beslutas för den som t.ex. allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur, har misshandlat ett djur, inte har följt vissa beslut som kontrollmyndigheten har meddelat eller som har dömts för djurplågeri eller för att ha brutit mot vissa bestämmelser i djurskyddslagen eller mot vissa EU-bestämmelser. Enligt 9 kap. 1 § andra stycket ska djurförbud inte beslutas om det är sannolikt att den omständighet som annars ska leda till djurförbud inte kommer att upprepas. Av 11 kap. 2 § djurskyddslagen följer att länsstyrelsens beslut om djurförbud och om omhändertagande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

I 9 kap. 5 § första stycket djurskyddslagen finns bestämmelser om under vilka förhållanden länsstyrelsen ska besluta att ett djur ska omhändertas. Länsstyrelsen ska även ansvara för att omhändertagandet verkställs (5 § andra

stycket). I 9 kap. 6 § djurskyddslagen finns bestämmelser om när länsstyrelsen eller Polismyndigheten får besluta att omhänderta djur omedelbart.

Beslut om omhändertagande och beslut om omedelbart omhändertagande får enligt 11 kap. 2 § djurskyddslagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. I 35 § första stycket förvaltningslagen (2017:900) anges att ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats. Enligt paragrafens tredje stycke får en myndighet verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Myndigheten ska dock först noga överväga om det finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet på grund av att det medför mycket ingripande verkningar för någon enskild, att verkställigheten inte kan återgå om ett överklagande av beslutet leder till att det upphävs eller någon annan omständighet.

Frågan om hur omhändertagna djur ska hanteras regleras i 9 kap. 8 § djurskyddslagen. Enligt bestämmelsen ska länsstyrelsen när djur omhändertas snarast besluta om djuret ska säljas, överlåtas på något annat sätt eller avlivas. Om det inte går att verkställa ett beslut om att ett omhändertaget djur ska säljas eller överlåtas får länsstyrelsen i stället besluta att djuret ska avlivas. Länsstyrelsen ansvarar för att sådana beslut verkställs.

Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samverkar i Rådet för djurskyddskontroll. Rådet har till uppgift att verka för att djurskyddskontrollen utvecklas i syfte att bli mer rättssäker, likvärdig och effektiv. Rådet ska särskilt samordna löpande strategiska frågor som rör djurskyddskontrollen och identifiera områden där samsyn och samverkan inom kontrollen brister. Enligt 8 kap. 11 § djurskyddsförordningen ska Jordbruksverket senast den 31 januari varje år rapportera resultatet och effekterna av rådets arbete till Regeringskansliet.

Regler om det allmännas skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (1972:207). Enligt 3 kap. 2 § svarar staten för en personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada som har vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i sådan verksamhet som staten svarar för. Liksom övriga regler i skadeståndslagen innebär 3 kap. 2 § ett ansvar för styrkt vållande, dvs. ett s.k. culpaansvar. För att skadestånd ska kunna betalas ut i samband med djurförbud och omhändertaganden krävs alltså att länsstyrelsen vid beslutsfattandet har gjort sig skyldig till fel eller försummelse i skadeståndslagens mening.

Justitiekanslern har i ett stort antal beslut uttalat sig om statens skadeståndsansvar när en högre instans ändrar ett överklagat beslut eller domstolsavgörande. I ett beslut den 17 januari 2019 (dnr 12146-17-43) anförde Justitiekanslern bl.a. följande:

Staten bär inte något strikt skadeståndsansvar för ofullkomligheter i den statliga verksamheten. Liksom övriga regler i skadeståndslagen innebär 3 kap. 2 § skadeståndslagen ett ansvar för styrkt vållande. Bedömningen av om en myndighet har varit oaktsam ska vara objektiv. Vid den bedömningen är det av stor vikt vad för slags regel, norm eller princip som har åsidosatts, vad dess normskydd omfattar och vilka risker felet eller

försummelsen innebär. Det är inte tillräckligt att en myndighet eller en domstol har gjort en bedömning av en rätts- eller bevisfråga som kan ifrågasättas eller kan kritiseras för sitt ställningstagande i en fråga där det har funnits utrymme för olika bedömningar. Endast rena förbiseenden av en bestämmelse eller uppenbart oriktiga bedömningar anses utgöra fel eller försummelse i den mening som avses i 3 kap. 2 §.

Enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, gäller sekretess, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, i en statlig myndighetsverksamhet som består i bl.a. tillsyn av produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt för bl.a. en uppgift om en enskilds affärs- eller driftsförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Sådana föreskrifter har meddelats av regeringen i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), där det i punkt 30 anges att sekretess gäller i verksamhet som består i bl.a. tillsyn enligt lagstiftningen om djurskydd, dock inte för uppgifter i beslut. Sekretess gäller vidare enligt 32 kap. 10 a § OSL hos en kontrollmyndighet för djurskydd för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden som av djurskyddsskäl har lämnats av personal inom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men.

Utskottet har tidigare behandlat motsvarande motionsyrkande om sekretess vid djurskyddsärenden (bet. 2022/23: MJU9). Utskottet gjorde då följande bedömning:

När det gäller frågan om sekretess i djurskyddsärenden konstaterar utskottet att offentlighets- och sekretesslagen respektive offentlighets- och sekretessförordningen reglerar frågan om sekretess i ärenden om tillsyn enligt djurskyddslagstiftningen. Det finns enligt utskottet inte skäl att ta initiativ till en sådan sekretessreglering som efterfrågas i motion [...]. Befintlig reglering på området bedöms vara fullt tillräcklig. Utskottet avstyrker därför motionen.

Den 14 december 2023 tillsatte regeringen en särskild utredare som ska se över kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företagen (dir. 2023:170). Syftet med utredningen är att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan och skapa en mer effektiv kontrollstruktur som säkerställer likvärdiga konkurrensvillkor och förenklar för de företag som är verksamma inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter. I uppdraget ingår att se över den djurskyddskontroll som utförs i nära anslutning till, eller i samband med, kontrollerna inom dessa områden.

Utredaren ska bl.a.

- analysera ansvarsfördelningen mellan de myndigheter som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, inklusive revision, och föreslå lämpliga ändringar för att kontrollen ska bli så verkningsfull, effektiv, enhetlig och likvärdig som möjligt samtidigt som det ska bli enklare för företagen

- föreslå en ändamålsenlig finansiering för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, inklusive revision, för att minska de kostnader ett företag får till följd av krav i olika författningar (regelkostnader) och få till stånd mer likvärdiga avgifter
- föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för kontrollmyndigheternas rådgivning och stöd till företag och som minskar risken för omotiverade skillnader i rådgivningen och stödet
- kartlägga begränsningar som påverkar möjligheterna att samverka mellan kontrollmyndigheterna och föreslå hur samverkan kan förbättras
- föreslå åtgärder som särskilt underlättar för mikroföretag med diversifierad verksamhet i livsmedelskedjan
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Riksdagens tillkännagivande om djurförbud

I samband med behandlingen av den nya djurskyddslagen beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att i lämpligt sammanhang se över beslutsprocessen för djurförbud (prop. 2017/18:147, bet. 2017/18: MJU24 res. 18, rskr. 2017/18:401). Tillkännagivandet var baserat på en reservation där bl.a. följande anfördes:

Ett starkt djurskydd kräver även en stark rättssäkerhet. I dag är det tillsynsmyndigheten som beslutar om djurförbud. Beslutet kan sedan överklagas till förvaltningsdomstolen. Djurförbud är i praktiken jämförbart med näringsförbud, men medan näringsförbud är en fråga för domstol är det tillsynsmyndigheten som utfärdar djurförbud. Att utfärda djurförbud i domstol skulle stärka rättssäkerheten för djurägare, men skulle också stärka länsstyrelsens tjänstemän genom att en tredje part skulle avgöra en fråga som ofta skapar konflikt och en otrygg arbetsmiljö. Därför anser vi att regeringen i lämpligt sammanhang bör se över beslutsprocessen för djurförbud.

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 redovisas att regeringen avser att se över frågan om beslutsprocessen för djurförbud vid lämpligt tillfälle. Punkten är inte slutbehandlad.

Kamerabevakning på slakterier

I maj 2022 beslutade regeringen att låta en särskild utredare analysera hur kamerabevakning skulle kunna användas för att stärka djurskyddet för de djur som hanteras på slakterier och föreslå hur ett krav på kamerabevakning skulle kunna utformas (dir. 2022:47). Utredaren skulle bl.a. analysera vilka moment i hanteringen av levande djur som bör bli föremål för kamerabevakning och om användningen av kamerabevakning på slakterier skulle kunna göra det möjligt för berörda myndigheter att förändra genomförandet av den offentliga kontrollen för att förbättra kontrollen, minska kostnaderna eller underlätta för slakterierna.

Uppdraget redovisades den 31 maj 2023 i betänkandet Kamerabevakning för ett bättre djurskydd (SOU 2023:27). Utredningens slutsatser är att kamerabevakning skulle kunna utgöra ett verktyg för att stärka djurskyddet på slakterier men att det är oklart i vilken utsträckning. Den absolut viktigaste kontrollen av djurskyddet på slakterier är dock den som sker genom fysisk kontroll på plats. Granskning av bilder från kamerabevakning bör därför enligt utredningen inte ersätta några fysiska kontroller på slakterierna utan endast vara ett komplement till den befintliga offentliga kontrollen av djurskyddet på slakterier. Vidare görs bedömningen att krav på kamerabevakning som utgångspunkt bör gälla samtliga slakterier, liksom för alla djurslag. Det bör även omfatta samtliga områden på slakteriet där levande djur hanteras och avse all tid som det finns levande djur där. Enligt utredningen behöver systemet generera rörliga bilder av tillräckligt god kvalitet som är möjliga att granska för att kamerabevakning ska kunna fungera som ett verktyg för att stärka djurskyddet för de djur som hanteras på slakterier. Trots att det kan finnas fördelar ur ett djurskyddsperspektiv med ljudupptagning vid kamerabevakning har utredningen – efter en avvägning mot det integritetsintrång som ljudupptagning skulle innebära för enskilda – kommit fram till att inte föreslå krav på ljud vid obligatorisk kamerabevakning. Man bedömer att ett tvingande krav för slakterier att ha kamerabevakning behöver regleras i lag. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Utskottet har tidigare under valperioden behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om kamerabevakning på slakterier (2023/24: MJU11 Djurskydd). Utskottet uttalade då följande:

För att säkerställa att djurskyddsreglerna efterlevs är en väl fungerande tillsyn av högsta vikt. Utskottet konstaterar att den utredning som tillsattes för att analysera hur kamerabevakning kan användas för att stärka djurskyddet för de djur som hanteras på slakterier har lämnat sitt betänkande till regeringen och att beredning pågår.

Utskottets ställningstagande

Offentlig kontroll och tillsyn

En väl fungerande djurskyddskontroll som utförs på ett likvärdigt sätt i hela landet är en förutsättning för att de högt ställda kraven inom svenskt djurskydd ska kunna garanteras. Jordbruksverket har ett tydligt uppdrag att samordna kontrollmyndigheternas verksamhet och verka för en riskbaserad, effektiv och likvärdig kontroll inom sitt verksamhetsområde. Utskottet konstaterar även att Rådet för djurskyddskontroll arbetar med uppföljning och styrning av länsstyrelsernas verksamhet, i syfte att utveckla djurskyddskontrollen och göra den mer rättssäker, likvärdig och effektiv. Därtill noterar utskottet att det pågår en utredning som ska se över kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan, inklusive den djurskyddskontroll som utförs i anslutning till dessa områden, och att ett betänkande ska presenteras inom kort.

I fråga om beslutsprocessen för djurförbud konstaterar utskottet att riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att se över detta och att regeringen avser att göra det vid lämpligt tillfälle.

När det gäller frågan om kostnadsansvar vid upphävda beslut om djurförbud konstaterar utskottet att det allmänna har ett skadeståndsansvar vid vållande genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning, där huvudregeln är full ersättning för uppkomna skador. Utskottet har vid tidigare behandling av frågan uttalat att det enligt utskottets mening inte finns skäl att särbehandla beslut om att omhänderta djur och i just dessa fall gå ifrån de generella principerna om det allmännas skadeståndsansvar.

Hanteringen av djur som har omhändertagits regleras i djurskyddslagen där det framgår att länsstyrelsen snarast efter omhändertagandet ska besluta om djuret ska säljas, överlätas på något annat sätt eller avlivas. Utskottet noterar vidare att ett beslut om att omhänderta djur kan verkställas omedelbart med stöd av 35 § förvaltningslagen.

När det gäller frågan om sekretess i djurskyddsärenden konstaterar utskottet att offentlighets- och sekretesslagen respektive offentlighets- och sekretessförordningen reglerar frågan om sekretess i ärenden om tillsyn enligt djurskyddslagstiftningen. Enligt utskottet bedöms befintlig reglering på området vara fullt tillräcklig.

Sammantaget finner utskottet inte skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen mot bakgrund av det som anförts ovan. Utskottet föreslår att motionerna 2024/25:215 (L), 2024/25:483 (C), 2024/25:1397 (SD) yrkandena 6, 10 och 11, 2024/25:2536 (M), 2024/25:2599 (M) och 2024/25:3108 (S) yrkande 38 lämnas utan åtgärd.

Kamerabevakning på slakterier

Som utskottet anført tidigare är en väl fungerande tillsyn av högsta vikt för att säkerställa att djurskyddsreglerna följs och att ett starkt djurskydd därmed upprätthålls. Utskottet konstaterar att betänkandet från den utredning som analyserat frågan om hur kamerabevakning kan användas för att stärka djurskyddet på slakterier bereds inom Regeringskansliet. I avvaktan på resultatet av detta arbete anser utskottet att motionerna 2024/25:2985 (SD) yrkande 9 och 2024/25:3108 (S) yrkande 39 kan lämnas utan åtgärd.

Transport av levande djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om transport av levande djur.
Jämför reservation 31 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 43 anförs att även sjötransporter av djur inom EU ska begränsas i tid så att en god djurvälstånd kan upprätthållas. Motionärerna välkomnar EU-kommissionens förslag om striktare transporttider och att tiden på vägar ska begränsas. Samtidigt är det oroväckande att förslaget inte innehåller någon tidsbegränsning för transporter till sjöss.

I motion 2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 1 anförs att det bör göras en översyn av hur väl rådande regler vid slaktt transporter följs. I yrkande 2 anförs att man bör utreda skärpta konsekvenser för ansvariga vid övertramp av reglerna vid slaktt transporter. Vidare anförs i yrkande 3 att man bör se över ett krav på att grisar som inte känner varandra ska skiljas åt under slaktt transporten om det inte finns särskilda skäl.

Kompletterande information

Gällande grundläggande bestämmelser om transport av djur finns i EU:s djurtransportförordning¹⁶. Enligt artikel 1 ska förordningen – med vissa undantag – tillämpas på transporter av levande ryggradsdjur inom gemenskapen, inklusive de särskilda kontroller som behöriga tjänstemän ska genomföra av sändningar som ankommer till eller lämnar gemenskapens tullområde. Förordningen hindrar inte medlemsstaterna från att vidta strängare nationella åtgärder som syftar till att förbättra djurens välbefinnande under transporter som endast äger rum på deras territorium eller under sjötransporter från deras territorium.

Sedan den 14 december 2019 tillämpas kontrollförordningen, som reglerar bl.a. hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras, finansieras och genomföras. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav

¹⁶ Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97.

och djurskyddskrav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning.

I artikel 21 i kontrollförfordningen anges vad den offentliga kontrollen ska omfatta för att säkerställa att bestämmelserna om djurskydd följs när djur transporteras. Offentlig kontroll ska bl.a. utföras vid långa transporter för att kontrollera att djuren är i skick att transporteras och för att verifiera att det finns giltigt tillstånd för transportörer, giltigt intyg om godkännande för transportmedel och giltiga kompetensbevis för förare och skötare. Artikel 137 reglerar vilka allmänna skyldigheter respektive medlemsstats behöriga kontrollmyndighet har när det gäller efterlevnadsåtgärder. Bestämmelser om åtgärder vid bristande efterlevnad finns i artikel 138. De behöriga myndigheterna kan vid bristande efterlevnad bl.a. återkalla godkännandet av transportmedel, transportörens tillstånd och förarens kompetensbevis. Enligt artikel 139 ska medlemsstaterna också ha regler för sanktioner.

I 2 kap. 13 § första stycket djurskyddslagen föreskrivs att djur ska transporteras i transportmedel som är lämpliga för ändamålet och som skyddar djuren mot värme och kyla samt mot stötar, skavning och liknande. I den utsträckning som det behövs ska djuren hållas skilda från varandra. Den som transporterar djur ska enligt andra stycket i samma bestämmelse ha tillsyn över djuren och vidta de åtgärder som behövs för att djuren under pålastning, transport och urlastning inte ska skadas eller orsakas lidande. För transporter som omfattas av djurtransportförfordningen gäller bestämmelserna i första och andra styckena utöver vad som framgår av artiklarna 3 och 6 samt bilaga I i djurtransportförfordningen, om transporten sker enbart på svenskt territorium eller avser sjötransporter från svenskt territorium. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, enligt fjärde stycket, meddela ytterligare föreskrifter om villkor för eller förbud mot transport av djur.

Ytterligare regler om djurtransporter finns i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur. Föreskrifterna innehåller detaljerade bestämmelser om bl.a. transport såväl av levande ryggradsdjur i allmänhet som av vissa djurslag, transportmedels utformning och konstruktion, i- och urlastning, transporttider samt transport med olika slags transportmedel. I 3 kap. 1–3 §§ finns allmänna bestämmelser som bl.a. handlar om hur en god ventilation av transportutrymmet ska säkras.

Av 5 kap. 3 § följer att när djur i olika åldrar transporteras i samma transportmedel ska vuxna och unga djur hållas åtskilda. Ett hondjur och hennes diande unge ska dock transporteras tillsammans, men de ska hållas åtskilda från andra djur. I 4 § fastställs att vuxna hingstar, tjurar, bockar, baggar och galtar ska transporteras åtskilda från hondjur. Vuxna avelsgaltar, hingstar och kaninhanor ska transporteras åtskilda från andra könsmogna handjur av samma art. Oberoende av kön ska vuxna djur transporteras åtskilda från de djur som de kan vara aggressiva mot. Hornlösa djur ska transporteras åtskilda från hornbärande djur, utom i de fall då djuren är vana vid varandra och aggressionsnivån är låg. Av de allmänna råden till 5 kap. 4 § framhålls att djur

bör transporteras i grupp endast om de tidigare har hållits i samma grupp och de inte är antagonistiska mot varandra. Hornbärande djur bör transporteras enskilt. Vidare framgår det av 6 kap. 16 § att livgrisar (galtar, suggor och gyltor) ska transporteras i ett lastutrymme som är indelat i avdelningar av varierande storlek, så att djuren kan transporteras åtskilda om de kan förväntas vara aggressiva mot varandra.

Bestämmelser om straff och sanktioner för överträdelse av reglerna om djurtransporter i djurskyddslagen och vissa bestämmelser i djurtransportförordningen finns i 10 kap. djurskyddslagen. Straffet för sådana överträdelse är böter eller fängelse i högst två år. Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt är straffet fängelse i högst två år.

Pågående arbete på EU-nivå

Europaparlamentet beslutade i februari 2019 om en resolution om skärpta regler för djurtransporter¹⁷. Enligt resolutionen bör bl.a. transporttiderna minska och straffen skärpas för brott mot regelverket om djurtransporter. Europaparlamentet uppmanar vidare kommissionen att i bilaterala handelsförhandlingar med tredjeländer kräva att EU:s normer för djurs välbefinnande följs och att, inom ramen för Världshälsoorganisationen (WHO), stödja en internationalisering av unionens bestämmelser på området. Parlamentet uppmanar också kommissionen att skärpa de gällande kraven på unionens handelspartner, särskilt när det gäller handel med och transport av djur, så att de är minst lika stränga som EU-normerna.

Med anledning av en rekommendation i resolutionen inrättade Europaparlamentet i juni 2020 ett särskilt utskott, Undersökningskommittén för frågor om skydd av djur under transport (ANIT). Utskottets uppgift var att granska att transporter med levande djur, både de som färdas mellan EU:s medlemsländer och de som passerar unionens gränser, följer reglerna. ANIT:s arbete resulterade i att Europaparlamentet den 20 januari 2022 beslutade om en rekommendation till rådet och kommissionen (2021/2736(RSP)). Europaparlamentet uppmanade bl.a. kommissionen och EU:s medlemsstater att öka sina ansträngningar för att respektera djurens välbefinnande under transport och att uppdatera EU:s regler. Parlamentet krävde vidare att EU-normer för djurskydd och djurens välbefinnande måste uppfyllas även vid import från tredjeländer.

I kommissionens strategi Från jord till bord aviserades en översyn av hela EU:s djurskyddslagstiftning, inklusive regelverken för djurtransporter och slakt. Syftet var att anpassa lagstiftningen till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, göra den lättare att tillämpa och i slutändan säkerställa en högre djurskyddsnivå. Enligt handlingsplanen skulle kommissionen lägga fram förslag till ny djurskyddslagstiftning under det

¹⁷ Europaparlamentets resolution av den 14 februari 2019 om genomföranderapporten avseende förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport inom och utanför EU (2018/2110(INI)).

tredje kvartalet 2023. Som ett led i översynen genomfördes en utvärdering för att bedöma om de befintliga reglerna fortfarande är ändamålsenliga, relevanta och effektiva och bidrar till ett mervärde för EU (en s.k. fitness check).

I oktober 2022 presenterades kommissionens slutrapport om utvärderingen. Enligt rapporten har EU:s djurskyddslagstiftning förbättrat många djurs välbefinnande. Skyddet av djur under transporter och vid slakt har också förbättrats avsevärt, men kommissionen framhöll samtidigt att det fortfarande finns problem när det gäller efterlevnaden av bl.a. reglerna om djurtransporter, särskilt när det gäller långa transporter, transporter av unga eller dräktiga djur och export av boskap. Kommissionens slutsats är att EU:s nuvarande djurskyddslagstiftning inte fullt ut tillgodoser nuvarande och framtida behov. Reglerna behöver ändras för att bättre återspegla samhällets ökande förväntningar, etiska farhågor, den vetenskapliga och tekniska utvecklingen och framtida hållbarhetsutmaningar.

Den 7 december 2023 presenterade EU-kommissionen ett förslag till ny EU-förordning om skydd av djur under transport¹⁸. Enligt kommissionen syftar förslaget till att säkerställa en hög djurskyddsnivå för djur under transport samtidigt som det ska förenkla förfaranden, minska den administrativa bördan och underlätta efterlevnaden av harmoniserade regler. Förslaget innehåller bl.a. krav på kortare maximalt tillåtna restider för de flesta arter, uppdaterade regler för utrymmen, obligatorisk spårbarhet i realtid för alla vägtransporter och en minimiålder på fem veckor för transport av icke avvanda kalvar. Enligt förslaget ska transporter av djur till slakt inte överstiga 9 timmar. Undantag får dock ges om det visar sig omöjligt att nå en slaktplats inom 9 timmar från avsändningsorten. Transporter av djur för andra ändamål än slakt får inte överstiga 21 timmar och transport av icke avvanda kalvar ska inte överstiga 8 timmar, såvida inte ett system kan godkännas som garanterar djuren mjölk under transporten. Vidare föreslås att transporttiderna begränsas vid höga temperaturer. Vid temperaturer över 30 grader får transporter endast ske mellan kl. 21 på kvällen och kl. 10 på morgonen nästa dag, och djurens utrymmesbehov ökas med 20 procent. Både förare och mottagare av djurtransporter ska enligt förslaget fylla i en deklaration vid ankomsten som innehåller information om djurens hälsa baserat på ett antal indikatorer. Myndigheterna måste ha tillgång till lokaliseringsdata för transporter på resor vid relevanta hållplatser som kontrollpunkter och destinationer för att öka möjligheterna till kontroller och inspektioner i realtid. Kommissionen föreslår att utrymmeskraven för djur under transport ökas i enlighet med rekommendationerna från Efsa. Förhandlingar pågår i ministerrådet sedan våren 2024.

¹⁸ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden, om ändring av rådets förordning (EG) nr 1255/97 och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1/2005 (COM(2023) 770).

Utskottets ställningstagande

Vikten av att komma till rätta med de allvarliga problem som förknippats med långa djurtransporter både inom och utanför unionen har vid flera tillfällen lyfts av utskottet. Det är därför mycket positivt att ett förslag till ny EU-förordning om djurs välfärd under transport är under förhandling. Enligt utskottet är det angeläget att det nya regelverket resulterar i ett stärkt djurskydd, jämlik tillämpning inom unionen och en bättre efterlevnad.

När det gäller hur djur får transporteras tillsammans är det grundläggande såväl i gällande EU-förordning om djurtransporter som i den svenska djurskyddslagen att transporter inte får ske på ett sådant sätt att djur riskerar att skadas eller orsakas onödigt lidande. Utskottet noterar vidare att det framgår av Jordbruksverkets föreskrifter att djur endast bör transporteras tillsammans om de tidigare har hållits i samma grupp.

I fråga om regelefterlevnad noterar utskottet att medlemsländer som inte uppfyller sina EU-rättsliga åtaganden riskerar att tvingas betala höga belopp. Vidare konstaterar utskottet att det i djurskyddslagen finns bestämmelser om straff och sanktioner för överträdelser av reglerna om djurtransporter.

Med hänvisning till vad som nu har anförts anser utskottet att motionerna 2024/25:2985 (SD) yrkandena 1–3 och 2024/25:3108 (S) yrkande 43 kan lämnas utan åtgärd.

Slaktfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om småskaliga slakterier och gårdsnära slakt, digital veterinärbesiktning vid slakt, kött från djur som slaktats utan bedövning, bedövningsmetoder och vissa tillsynsfrågor.

Jämför reservation 32 (S), 33 (V), 34 (S), 35 (SD) och 36 (SD).

Motionerna

Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 24.1 efterfrågas en möjlighet att utreda och underlätta regelverket för primärproducenter när det gäller hemspekt. I yrkande 37 i samma motion framhåller motionärerna vikten av att öka antalet småskaliga gårdsslakterier. Motionärerna vill stödja det lokala och småskaliga jordbruket. Genom ett ökat antal småskaliga gårdsslakterier kan fler djur slippa den stress som transporter och slakt riskerar att innebära.

I kommittémotion 2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 18 anför att regeringen bör återkomma med förslag som gynnar samisk cirkulär ekonomi genom att garantera finansiering av testanläggningar för

slakt och förädling som bygger på samisk tradition. Enligt motionärerna är kostnaderna för småskalig slakt och förädling höga bl.a. på grund av den lagstadgade veterinärbesiktningen.

I motion 2024/25:1024 av Anders W Jonsson (C) om förenklade regler för små slakterier anför motionären att fler småskaliga slakterier bör kunna etableras. Därför behöver reglerna för dessa ytterligare förenklas, utan att för den skull äventyra livsmedelssäkerheten och djurhälsan.

Digital veterinärbesiktning vid slakt

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 40 anförs att digital veterinär besiktning vid småskalig gårdsslakt bör möjliggöras. Enligt motionärerna skulle möjligheten till digitala veterinärbesiktningar vid småskalig gårdsslakt innebära en mer effektiv och snabb process för djurhållaren samtidigt som en hög standard på slakten bibehålls.

Kött från djur som slaktats utan bedövning

I kommittémotion 2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att regeringen ska verka för förbud mot obedövad slakt inom EU. I yrkande 5 anförs att ett importförbud bör införas för animalieprodukter från djur som har slaktats utan bedövning. Enligt motionärerna måste Sverige dels inta en stark hållning inom EU och arbeta för generella förbud för denna form av obedövad slakt inom hela unionen, dels aktivt söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött som slaktats med metoder som avviker från intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning.

Även i kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 15 anförs att Sverige bör arbeta aktivt för att stärka djurskyddet i samband med import och slaktprocesser, genom att förbjuda import av animalieprodukter som inte uppfyller svensk djurskyddslagstiftning. I yrkande 16 anförs att Sverige bör verka för EU-omfattande förbud mot slakt utan förbedövning. Vidare anser motionärerna i yrkande 17 samma motion att det bör införas tydlig märkning av köttprodukter från halal- och koscherslakt, där djuren avblodats utan bedövning, för att säkerställa transparenta och enhetliga djurskyddsstandarder. För att stärka konsumentmakten vill motionärerna verka för att allt kött från djur som halal- eller koscherslaktats och avblodats utan bedövning, och som saluförs i Sverige, tydligt ska märkas.

I motion 2024/25:234 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1 anförs att kött från djur som slaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext. I yrkande 2 anför motionären att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU. Vidare anförs i yrkande 3 samma motion att den svenska regeringen ska söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning. I yrkande 5 anförs att den

svenska regeringen ska inta en stark hållning gentemot EU där man kräver generella förbud mot obedövad slakt inom hela unionen.

I motion 2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 4 anförs att Sverige bör verka för ett generellt förbud mot obedövad slakt inom EU. I yrkande 5 anförs att regeringen bör söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning. Vidare anförs i yrkande 6 att möjligheten att införa varningstexter för kött som producerats genom obedövad slakt bör ses över.

Bedövningsmetoder

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 19 framhålls behovet av forskning på alternativa bedövningsmetoder för grisar inför slakt. Motionärerna menar att det behövs mer forskning om alternativa metoder eftersom inga av de mest använda bedövningsmetoderna är stress- och smärfria för grisarna. Vidare anförs i yrkande 20 behovet av forskning på alternativa bedövningsmetoder inom vattenbruket. Enligt motionärerna visar forskning att fiskar kan uppleva smärta och stress, och det är därför viktigt att bedövningstiden för fiskar minimeras så mycket som möjligt.

I motion 2024/25:2129 av Sanna Backeskog m.fl. (S) yrkande 2 anförs att en utfasning av koldioxidbedövning av slaktsvin bör övervägas.

I motion 2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 7 anförs att det bör införas ett slutdatum för när det inte längre är tillåtet med koldioxidbedövning. I yrkande 8 anförs att alternativa bedövningsmetoder inför slakt bör utredas.

Vissa tillsynsfrågor

I motion 2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 3 anförs att nolltolerans för rättsliga övertramp under slaktprocessen bör övervägas. Enligt motionärerna bör regeringen återkomma med förslag på nolltolerans gentemot branschen där ett övertramp mot rådande djurskyddslagstiftning under slaktprocessen leder till kännbara konsekvenser för de skyldiga företagen, exempelvis tillfälliga näringsförbud eller kraftiga böter.

Vidare anförs i motion 2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 10 att det bör göras en utredning av möjligheten till ett delat straffansvar för ägare av slakterier i de fall djurskyddsbrott förekommer. I yrkande 11 anförs att en ökad möjlighet till förbud för enskilda som tillåtit eller själva sysslat med djurplågeri att bedriva slakteriverksamhet bör ses över.

Kompletterande information

Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt

Regelverket för slakt och köttbesiktning är harmoniserat och regleras av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel tillämpades tidigare men har nu ersatts av den nya EU-förordningen om offentlig kontroll som började tillämpas den 14 december 2019 (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2017/625).

Regeringen lämnade i proposition 2020/21:43 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning förslag som syftar till att anpassa svensk lagstiftning till den nya EU-förordningen (bet. 2020/21: MJU6, rskr. 2020/21:198). Grunden i dessa regelverk är att djur som ska bli livsmedel ska slaktas hygieniskt i en godkänd livsmedelslokal och att en officiell veterinär ska besiktiga djuret både före och efter slakt för att köttet sedan ska kunna släppas ut på marknaden. Både gårdsslakterier och mobila slakterier är förenliga med regelverket. Det finns inte några undantag eller lättnader för mobil slakt. Ett godkännande enligt EU-förordningen innebär att en anläggning står under kontroll av en behörig myndighet. I Sverige har Livsmedelsverket kontrollansvaret för den här typen av anläggningar. Denna kontroll innefattar såväl djurskydd och djurhälsa som livsmedelshygien. Det innebär att konsumenterna kan vara säkra på att produkterna uppfyller de krav som finns i Sverige och i EU, när det gäller både djurens välfärd och livsmedlens säkerhet, och ger på så sätt ett mervärde till dessa produkter.

När det gäller gårdsslakt genomfördes 2021 en ändring av bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004 som möjliggör att högst tre tama nötkreatur, högst sex tamsvin eller högst tre tama hästdjur får slaktas vid samma tillfälle på den jordbruksanläggning djuren kommer ifrån. För att få genomföra en sådan slakt ska bl.a. en officiell veterinär närvara, och den mobila enhet som ska användas för avblodning och transport av de slaktade djuren till slakteriet måste möjliggöra hygienisk hantering och avblodning av djuren. Ändringarna i förordningen gäller direkt och kräver inte att Livsmedelsverket kommer med föreskrifter.

Vid SLU bedrivs forskning om djurvälfärd vid slakt. Bland annat genomfördes mellan 2014 och 2018 ett projekt om djurvälfärd och köttkvalitet vid mobil och stationär slakt av nötkreatur. År 2021 startades ett projekt om förbättrad djurvälfärd vid slakt av grisar och nötkreatur, och i januari 2022 presenterades resultaten från en studie om slakt av nötkreatur genom skjutning på gård.

Som framgått tidigare i detta betänkande initierade EU-kommissionen 2020 en översyn av lagstiftningen om djurskydd på EU-nivå, vilket även innefattar gällande regelverk för slakt och avlivning¹⁹. Enligt den tidigare aviserade tidsplanen skulle ett förslag till ny lagstiftning om slakt ha presenterats under det tredje kvartalet 2023, men det har försenats.

I Europaparlamentets resolution från januari 2022 med anledning av arbetet inom undersökningskommittén ANIT (2021/2736(RSP)) betonade Europaparlamentet att utbyggnaden av regionala slakterier bör främjas och slakt på gårdar tillåtas för att undvika långa transportvägar och därmed ytterligare öka djurens välbefinnande.

När det gäller renslakt finns i förordning (EU) 2019/624 artikel 12 undantag som gäller för renslakt och strövren. Bland annat ska det inte krävas offentlig kontroll av kött från tamren (Rangifer tarandus tarandus) om producenten levererar små mängder kött direkt till slutkonsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Vidare är det inte obligatoriskt att utföra besiktning före slakt av strövrener som i enstaka fall slaktas mellan den 1 maj och den 30 september. Strövrener är renar som blivit kvar på vinterbetesmarkerna efter att renhjorden flyttats till sommarbetesmarkerna.

Regeringen tillsatte den 14 december 2023 en särskild utredare att se över kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företagen (dir. 2023:170). Syftet med utredningen är att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan och skapa en mer effektiv kontrollstruktur som säkerställer likvärdiga konkurrensvillkor och förenklar för de företag som är verksamma inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter. I utredningen ingår bl.a. att analysera om särskilda anpassningar kan göras när det gäller offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, finansiering av kontroll samt rådgivning och stöd till mikroföretag i livsmedelskedjan med diversifierad verksamhet utifrån de förutsättningar som gäller för dem, och föreslå åtgärder som särskilt underlättar för sådana mikroföretag med diversifierad verksamhet i livsmedelskedjan. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Tillkännagivande om småskaliga slakterier och gårdsnära slakt

Riksdagen riktade våren 2024 ett tillkännagivande till regeringen om småskaliga slakterier och gårdsnära slakt (bet. 2023/24: MJU11, rskr. 2023/24:154). I tillkännagivandet framhöll utskottet följande:

Utskottet konstaterar att det pågår en översyn av djurskyddslagstiftningen på EU-nivå som omfattar både regelverket för djurtransporter och reglerna för avlivning och slakt. I likhet med Europaparlamentet anser utskottet att utbyggnaden av regionala slakterier bör främjas för att undvika långa transporter av djur till slakt. Utskottet noterar att delar av översynen försenats, och enligt utskottet är det angeläget att EU-kommissionen slutför det aviserade lagstiftningsarbetet så snart som möjligt. Utskottet

¹⁹ Rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

noterar att regeringen tillsatt flera utredningar där frågor om stärkt konkurrenskraft i livsmedelskedjan och förenklade regler för företag inom småskalig livsmedelsproduktion ingår. I det sammanhanget vill utskottet framhålla vikten av att främja gårdsnära slakt och etablerandet av fler småskaliga slakterier. Utöver positiva djurvälståndspunkter genom kortare transporter till slakterier kan sådana insatser enligt utskottets mening stödja det lokala och småskaliga jordbruket, möjliggöra djurhållning i fler delar av landet och öka utbudet av närproducerade livsmedel. Utskottet anser därför att regeringen bör utreda hur reglerna för mindre lokala slakterier kan förenklas, och vilka ytterligare åtgärder som krävs för att öka antalet småskaliga slakterier och mobila slakterier. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Digital veterinärbesiktning vid slakt

Sedan den 14 december 2019 tillämpas kontrollförordningen. Den reglerar bl.a. hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras, finansieras och genomföras. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav och djurskydds krav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning.

I artikel 9 regleras hur den offentliga kontrollen ska bedrivas. Där framgår bl.a. att de behöriga myndigheterna regelbundet och med lämplig frekvens ska utföra riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer. Kontrollen ska bl.a. beakta identifierade risker som är förbundna med djur och varor, aktörernas tidigare resultat vid offentlig kontroll och tillförlitligheten i aktörernas egenkontroll. Kontrollen ska som huvudregel genomföras utan förvarning.

Livsmedelsverket utövar, genom de officiella veterinärerna och de officiella assistenterna på slakterierna, de djurskyddskontroller som krävs enligt kontrollförordningen (8 kap. 9 § djurskyddsförordningen). Varje djur som slaktas i Sverige kontrolleras, med vissa få undantag. Livsmedelsverkets veterinärer besiktigar det levande djuret före slakt och besiktigar köttet efter slakt. På stora slakterier finns Livsmedelsverkets veterinärer på plats hela tiden som slakt pågår. Det kontrolleras även att djuren hanteras enligt djurskyddslagstiftningen i samband med slakten och under den tid djuren är på slakteriet. På mindre slakterier kontrolleras djuren och köttet på samma sätt, men där finns inte Livsmedelsverket på plats under hela tiden som slakt pågår. I Sverige utförs kontroller både på gårdar och i slakterier.

Möjligheterna att använda moderna tekniska lösningar för kontroll är i dagsläget begränsade; exempelvis måste en veterinär vara närvarande på slakterier vid varje tillfälle som ett djur slaktas. För att kontroll med digital teknik ska kunna tas i bruk krävs ändringar i regelverket på EU-nivå. Livsmedelsverket anser att det finns skäl för att arbeta för att EU-reglerna utvecklas så att kontroll på distans blir möjlig. Utveckling av kontroll med hjälp av digitala verktyg pågår på flera olika platser i världen, inklusive i

Sverige, och Livsmedelsverket är en drivande myndighet i sammanhanget. Sedan 2021 har Livsmedelsverket arbetat för att ta fram en modell för kontroll på distans. Modellen ska skapa en helhetsbild över var, när och hur kontroll på distans kan användas med bibehållen livsmedelssäkerhet och bibehållet djurskydd och smittskydd. Dessutom ska systemet vara it-säkert och ekonomiskt försvarbart.

Livsmedelsverket har initierat och finansierat en studie som har tagit fram och testat en metod för besiktning efter slakt med hjälp av digital bild- och ljudöverföring. Studien, som har genomförts av SLU, visar att

- besiktning efter slakt av gris kan utföras med hjälp av en vanlig smart mobiltelefon av god kvalitet, monterad på handryggen
- det fordras ungefär 2–3 Mbit/s bandbredd för att tekniken ska fungera
- tekniken är tillförlitlig vid besiktning efter slakt och är ungefär lika god som vid besiktning på plats
- den använda tekniken inte tycks påverka sannolikheten att registrera förändringar i slaktkroppen och tillhörande organ vid besiktning efter slakt
- inga tydliga negativa konsekvenser för livsmedelssäkerhet, smittskydd eller djurskydd kunde påvisas när tekniken användes vid besiktning efter slakt.

Fler tester, på besiktning både före och efter slakt, har genomförts på olika slakterier och vilthanteringsanläggningar runt omkring i landet. Projekten har drivits i samarbete med SLU och Research Institutes of Sweden (Rise). Projektet Remote Meat Control presenterades för EU:s chefsveterinärer under det svenska ordförandeskapet vid ett möte i februari 2023.

Utskottet behandlade frågan om digital veterinärbesiktning i betänkande 2023/24: MJU11. Utskottet anförde då följande:

Utskottet noterar att användning av digital teknik för kontroll på distans är ett exempel på en åtgärd som skulle kunna främja mindre slakterier och gårdsnära slakt. Utskottet konstaterar att flera studier om detta pågår och att Livsmedelsverket är drivande för att möjliggöra nödvändiga ändringar av regelverket. I avvaktan på resultatet av detta arbete anser utskottet att motion [...] kan lämnas utan åtgärd.

Kött från djur som slaktats utan bedövning

En grundläggande och allmän bestämmelse om djurskydd finns i artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF fördraget). Av bestämmelsen framgår att unionen och medlemsstaterna fullt ut ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser vid utformningen och genomförandet av unionens politik, samtidigt som unionen och medlemsstaterna ska respektera medlemsstaternas lagar och andra författningar samt sedvänjor särskilt i fråga om religiösa riter, kulturella traditioner och regionalt arv.

Regler om slakt finns i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning

(slaktförordningen). Av artikel 4.1 i förordningen framgår att djur endast får avlivas efter bedövning. De ska bedövas i enlighet med de metoder och de särskilda krav för tillämpningen av dessa metoder som anges i en bilaga till förordningen. Avsaknad av medvetande och känsel ska bibehållas till dess att djuret är dött. I slaktförordningens ingress (skäl 18) anges följande när det gäller religiös slakt:

Undantag från kravet på bedövning vid religiös slakt som äger rum i slakterier beviljades genom direktiv 93/119/EG. Eftersom de gemenskapsbestämmelser som gäller för religiös slakt har införlivats på olika sätt beroende på nationell bakgrund och med beaktande av nationella bestämmelser som tar hänsyn till dimensioner utöver syftet med denna förordning är det viktigt att undantag från kravet på bedövning av djur före slakt bibehålls, samtidigt som en viss grad av subsidiaritet lämnas för varje medlemsstat. Följaktligen respekterar denna förordning religionsfriheten och rätten att utöva sin religion eller övertygelse genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer, vilket är förankrat i artikel 10 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Mot denna bakgrund följer det av artikel 4.4 i förordningen att kravet på att djuret ska vara bedövat vid slakt inte gäller för djur som slaktas med särskilda metoder som påbjuds av religiösa riter, under förutsättning att slakten äger rum i ett slakteri.

Enligt artikel 26 hindrar inte förordningen medlemsstaterna från att i vissa avseenden behålla nationella bestämmelser som syftar till att säkerställa ett mer omfattande skydd av djur vid tidpunkten för avlivning. En medlemsstat har enligt bestämmelsen bl.a. möjlighet att anta sådana regler när det gäller slakt av djur och därmed sammanhängande verksamhet som påbjuds av religiösa skäl (jfr artikel 4.4).

Sverige har valt att utnyttja möjligheten att ha nationella bestämmelser som är strängare än vad som följer av slaktförordningen. Av 5 kap. 1 § djurskyddslagen framgår därför bl.a. att ett djur som slaktas eller i annat fall avlivas genom avblodning ska vara bedövat och att bestämmelsen gäller utöver vad som framgår av artikel 4.1 i slaktförordningen. Bestämmelsen i djurskyddslagen innebär att det i Sverige är helt förbjudet att slakta djur utan föregående bedövning.

På EU:s inre marknad råder fri rörlighet av varor, tjänster, personer och kapital. En vara som är lagligen tillverkad eller till salu i ett EU-land kan även säljas i alla andra länder som ingår i den inre marknaden (principen om ömsesidigt erkännande). När det gäller import av kött från djur som har slaktats utan bedövning framgår det därför av artikel 4.4 i slaktförordningen att en medlemsstat inte får förbjuda eller hindra att produkter som har framställts av djur som har avlivats i en annan medlemsstat sätts i omlopp inom den egna medlemsstaten med motiveringen att de berörda djuren inte har avlivats i enlighet med den egna medlemsstatens nationella bestämmelser som syftar till ett mer omfattande skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

Generella regler om livsmedelsinformation finns i förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna

och Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4). Dessutom finns särskilda bestämmelser om livsmedelsinformation om ursprung som rör vissa slags livsmedel i EU-förordningar och i Livsmedelsverkets föreskrifter. Det finns inget krav på att redovisa uppgift om att köttet kommer från djur som slaktats utan bedövning, men det är alltid möjligt för företagaren att lämna frivillig information på förpackningen eller att på andra sätt informera konsumenten, så länge uppgifterna är sanna och inte anges på ett sådant sätt att det kan vilseleda konsumenten.

Som framgått tidigare i detta betänkande pågår en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning i enlighet med kommissionens åtagande i strategin Från jord till bord. Som en del av denna översyn ingår en översyn av gällande regelverk för slakt och avlivning. Därtill ska kommissionen utreda förutsättningarna för att införa en europeisk djurskyddsmärkning. Ett förslag till ny slaktförordning liksom ett förslag om en djurskyddsmärkning skulle ha presenterats under 2023 men har försenats.

I den utredning som regeringen tillsatte i februari 2023 om stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd ingick uppdraget att analysera om märkning och information till konsumenter kan bidra till att öka konkurrenskraften för svenska livsmedelsprodukter i Sverige, inom EU och globalt (dir. 2023:19). I utredningens betänkande Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd SOU (2024:56), som presenterades i augusti 2024, lämnas inga förslag i märkningsfrågan, men utredaren drar vissa slutsatser. Det konstateras att även om det finns en betalningsvilja för djurvälstånd är pris och andra kvaliteter viktigare, t.ex. produktkvalitet, livsmedelssäkerhet och ursprung. I stället för en djurvälståndsmärkning förordar utredaren ett ökat fokus och ytterligare satsningar på ursprungsmärkning. Betänkandet är ute på remiss till den 1 april 2025.

Riksdagens tillkännagivande om märkning av produkter som kommer från djur som slaktats utan bedövning

I juni 2012 beslutade riksdagen, på miljö- och jordbruksutskottets förslag, om ett tillkännagivande till regeringen om märkning av produkter som kommer från djur som slaktats utan bedövning (bet. 2011/12: MJU21, rskr. 2011/12:261). I betänkandet anförde utskottet bl.a. följande:

I likhet med regeringen anser utskottet också att det är mycket otillfredsställande att det inom EU saknas stöd för krav på märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning, då utskottet anser det vara av stor vikt att konsumenterna kan välja kött från djur som har bedövats före slakt. Den undersökning om märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning som kommissionen genomför och som ska presenteras 2013 är därför viktig i det fortsatta arbetet. I detta arbete bör regeringen driva frågan om konsumenters rätt att genom märkning få information om huruvida köttet de köper kommer från djur som har bedövats före slakt.

I regeringens skrivelse 2023/24:75 anförde regeringen följande med anledning av tillkännagivandet:

Europeiska kommissionen tog 2012, inom ramen för EU:s strategi för djurskydd (2012–2015), initiativ till en undersökning om märkning av kött från obebodnad slakt. En rapport från kommissionen skulle ha presenterats under 2013, men så har inte skett. Kommissionen har också inom ramen för EU:s strategi låtit genomföra en studie om att ta fram bästa praxis för djurskydd vid tidpunkten för avlivningen. Resultatet av studien presenterades i januari 2018. I rapporten redovisas metoder för bästa praxis för ett gott djurskydd vid tidpunkten för avlivning. I syfte att stödja medlemsstaterna har kommissionen tagit fram utbildningsmaterial angående avlivning av bl.a. nötkreatur, gris, får och fjäderfä. Sverige deltar aktivt i den djurskyddsplattform som inrättades av EU-kommissionen i januari 2017. Kommissionen beslutade under 2021 att förlänga plattformen till den 30 juni 2025. Ett antal nya undergrupper till plattformen har inrättats, bl.a. en om slakt. Regeringen samlar också aktörer från myndigheter, akademi, näringen och organisationer i ett nationellt djurskyddsnätverk i syfte att bl.a. ha en dialog om aktuella djurskyddsfrågor i EU-samarbetet. Kommissionen har i sin strategi Från jord till bord aviserat en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning. Under våren 2023 aviserade kommissionen att översynen skulle omfatta hållande av djur, djurtransporter, slakt samt djurvälståndsmärkning. I december 2023 presenterade kommissionen emellertid endast förslag om skydd av djur under transport respektive hundars och katters välfärd i kommersiell verksamhet samt förbättrade spårbarhetsregler för hund och katt på den inre marknaden. Kommissionen har inte meddelat när övriga aviserade förslag ska presenteras. Punkten är inte slutbehandlad.

Bedövningsmetoder

Enligt 5 kap. 1 § djurskyddslagen (2018:66) ska djur, när de förs till slakt eller när de slaktas, skonas från onödigt lidande och obehag. I bestämmelsen anges vidare att ett djur som slaktas eller i annat fall avlivas genom avblodning ska vara bedövat. Innan djuret är dött får inte några andra åtgärder vidtas.

Ytterligare föreskrifter om slakt och avlivning av djur finns i 5 kap. djurskyddsförordningen. Där anges bl.a. att bedövningen ska ges så att djuret snabbt blir medvetslöst och att medvetandet inte får återkomma. I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:8) om slakt och annan avlivning av djur finns närmare regler om bedövning, bl.a. när det gäller vilka bedövningsmetoder som är tillåtna och hur bedövningen ska gå till.

I november 2020 presenterade SLU rapporten *Bedövningsmetoder för gris vid slakt*²⁰. I rapporten konstateras att alla tillgängliga bedövningsmetoder för gris (mekanisk bedövning i form av bult eller kula, elektrisk bedövning eller system med koldioxidbedövning) har både för- och nackdelar ur djurskyddssynpunkt. För vissa metoder, som mekanisk bedövning och elbedövning, är de djurskyddsmässiga nackdelarna främst den hantering som krävs före bedövningen, dvs. kopplat till drivning och fixering av djuren, som medför stress. Det finns också risk för att bedövningen går fel. För andra metoder, som

²⁰ *Bedövningsmetoder för gris vid slakt* av Torun Wallgren, Anna Wallenbeck och Charlotte Berg, Rapport 51, framtagen vid SLU för Jordbruksverket, 2020.

system med koldioxidbedövning, är hanteringen mindre stressande och risken för ofullständig bedövning liten. Däremot är själva gasen obehaglig för grisarna under den tid det tar för dem att bli medvetslösa. Enligt rapporten går det inte att, baserat på tillgänglig vetenskaplig kunskap, entydigt peka ut en enda metod som är att föredra vid alla typer av slakt av grisar. Av de metoder som i dag befinner sig på hypotes- eller forskningsstadiet bedöms ingen vara färdig för kommersialisering inom den närmaste framtiden, eftersom det saknas tillräckligt omfattande forskning om både praktisk tillämpning, djurvälstånd och andra relevanta aspekter. Rent generellt vore det att föredra ett system eller en bedövningsmetod som tillåter att grisarna hanteras och drivs i grupp utan användning av elpåfösare eller annan hård drivning, som inte kräver kraftig fixering, som ger snabb induktion utan aversiva reaktioner hos grisarna, som är driftssäkra och inte i hög grad beroende av den enskilda operatörens skicklighet och som ger långvarig eller irreversibel bedövning. Något sådant system finns inte tillgängligt i dag, vilket innebär att området är aktuellt för vidare forskning.

Med finansiering från Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har det vid Rise utförts studier för förbättrade bedövningsmetoder vid slakt, där bedövningsmetoden kvävgas i skum testats och utvärderats mot mer konventionella metoder.

På uppdrag av Jordbruksverket publicerade SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd 2021 rapporten *Bedövning vid slakt av fisk*²¹. Syftet med uppdraget var att sammanställa aktuell forskning och ge en tydlig bild av det vetenskapliga läget på området bedövning vid slakt av fisk samt att belysa om det finns kunskapsluckor på området. Av rapporten framgår att majoriteten av matfisk från svenska producenter bedövas med koldioxid, medan en dryg tredjedel bedövas med elektricitet. Endast en mindre del bedövas mekaniskt, även om manuell klubbning är en vanlig metod i småskalig produktion. I rapporten dras slutsatsen att det krävs artspecifika vetenskapliga studier som i samarbete mellan forskare och företag leder till utveckling av lämplig utrustning och metodik för att i framtiden säkerställa att fiskar bedövas före avlivning vid slakt på ett djurskyddsmässigt acceptabelt och långsiktigt hållbart sätt. Framtida forskning bör säkerställa att bedövningen leder till medvetlöshet och att medvetandet inte återkommer under avlivningen, att bedövningsmetoden inte kräver någon form av hantering som utsätter fiskarna för avsevärt lidande samt att bedövningen har önskad effekt oberoende av luft- och vattentemperaturer, inom de temperaturspann som är relevanta för svenska förhållanden.

Vidare har forskare på SLU genom att mäta fiskars hjärnaktivitet undersökt hur de på bästa sätt kan bedövas före avlivning. Resultaten visar att bedövning med koldioxid är en utdragen process där fisken uppvisar tecken på kraftig stress innan den förlorar medvetandet, medan både slagbedövning och elbedövning ger omedelbar och långvarig medvetlöshet om de utförs på rätt

²¹ Rapporter från SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd, 2021:1 *Bedövning vid slakt av fisk*.

sätt. Enligt SLU understryker forskningen behovet av förbättrade tekniker för fiskbedövning.

Vissa tillsynsfrågor

Överträdelser av bestämmelserna om slakt kan leda till straff eller andra sanktioner, bl.a. enligt 10 kap. djurskyddslagen där det föreskrivs ett straff på böter eller fängelse i högst två år eller, om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, fängelse i högst två år.

Enligt svensk rätt kan endast fysiska personer begå brott och enbart den som har begått brott kan dömas till ett straff. Juridiska personer kan dock åläggas straffrättsliga sanktioner, t.ex. en företagsbot. Bestämmelser om företagsbot finns i 36 kap. 7–10 a §§ brottsbalken. Av bestämmelserna framgår att ett företag kan åläggas en företagsbot för brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter. En första förutsättning för att en företagsbot ska kunna dömas ut är att det har begåtts ett brott. Det innebär att någon fysisk person måste uppfylla samtliga objektiva och subjektiva rekvisit som krävs för straffansvar.

Möjligheten att meddela näringsförbud, dvs. förbud mot att bedriva eller ta del av näringsverksamhet under viss tid, regleras i lagen (2014:836) om näringsförbud. Näringsförbud ska bl.a. meddelas om någon har grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och då har gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa, om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt (4 §). Näringsförbud är en inskränkning i den grundlagsstadgade näringsfriheten (2 kap. 17 § regeringsformen).

I betänkande 2022/23:MJU9 behandlades yrkanden identiska med de nu aktuella om rättsliga övertramp under slaktprocessen, delat straffansvar samt förbud mot att bedriva slakteriverksamhet. Utskottet avstyrkte dessa yrkanden med följande motivering:

Utöver att tillsynen fungerar tillfredsställande är det även viktigt att överträdelser av regelverket för djurskydd när det gäller exempelvis slakt leder till kännbara sanktioner. Utskottet noterar i detta sammanhang att överträdelser av bestämmelserna om slakt kan leda till böter eller fängelse i högst två år och att straffet för uppsåtliga brott som avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt är fängelse i högst två år. Utskottet finner inte skäl att vidta några förändringar i detta regelverk och avstyrker därmed motion [...] yrkande [...]. När det gäller frågan om att införa delat straffansvar noterar utskottet att flera personer kan dömas för att gemensamt ha begått en brottslig gärning, men var och ens individuella straffansvar bedöms utifrån omfattningen av den egna delaktigheten i gärningen. Om ett brott är begånget inom ramen för ett företags verksamhet kan företaget åläggas företagsbot. Utskottet konstaterar vidare att det i enlighet med lagen om näringsförbud redan är möjligt att förbjuda personer som har tillåtit eller själva gjort sig skyldiga till djurplågeri att bedriva slakteriverksamhet. Utskottet ser mot den bakgrunden inte behov av några sådana utredningar som efterfrågas i motion [...] yrkandena [...]. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Utskottets ställningstagande

Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt

Fler småskaliga slakterier och ökade möjligheter till gårdsnära slakt skulle enligt utskottet främja både en lokal och småskalig livsmedelsproduktion samtidigt som antalet långa transporter av djur till slakt kan minska, med positiva djurskyddseffekter som följd.

Utskottet konstaterar att riksdagen vid förra riksmötet riktade ett tillkännagivande till regeringen om att utreda hur reglerna för mindre lokala slakterier kan förenklas, och vilka ytterligare åtgärder som krävs för att öka antalet småskaliga slakterier och mobila slakterier. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer med förslag i denna riktning.

Utskottet finner inte skäl att rikta något nytt tillkännagivande till regeringen i denna fråga och föreslår att motionerna 2024/25:553 (V) yrkande 18, 2024/25:1024 (C) och 2024/25:3108 (S) yrkandena 24.1 och 37 avstyrks.

Digital veterinärbesiktning vid slakt

Utskottet vidhåller sitt tidigare uttalande om att användning av digital teknik för kontroll på distans skulle kunna främja mindre slakterier och gårdsnära slakt. Utskottet konstaterar att Livsmedelsverket arbetar för att ta fram en modell för kontroll på distans och myndigheten även är drivande för att möjliggöra nödvändiga ändringar av regelverket i detta syfte.

I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår anser utskottet att motion 2024/25:3108 (S) yrkande 40 kan lämnas utan åtgärd.

Kött från djur som slaktats utan bedövning

Till skillnad från enligt den EU-gemensamma lagstiftningen måste ett djur som slaktas eller i annat fall avlivas genom avblodning enligt den svenska djurskyddslagen vara bedövat. Utskottet konstaterar att det, med hänsyn till principen om ömsesidigt erkännande, inte är möjligt för Sverige att förbjuda import av kött som lagligen har slaktats eller varit till salu i en annan medlemsstat. Vidare finns inte något krav i svensk lagstiftning på att redovisa att köttet kommer från djur som slaktats utan bedövning, men det är möjligt för företagare att lämna frivillig information om detta på förpackningen eller på annat sätt. Utskottet noterar att riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om märkning av produkter som kommer från djur som slaktats utan bedövning och att denna punkt inte är slutbehandlad.

Som redogjorts för tidigare i betänkandet pågår en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning som även omfattar regelverket om slakt och avlivning, liksom en eventuell djurskyddsmärkning på EU-nivå. Utskottet beklagar att de utlovade förslagen från kommissionen har försenats och understryker vikten av att översynen genomförs fullt ut.

Med hänvisning till det anförda finner utskottet inte skäl att ta några nya initiativ med anledning av motionerna 2024/25:234 (SD) yrkandena 1–3 och

5, 2024/25:1373 (SD) yrkandena 4 och 5, 2024/25:1397 (SD) yrkandena 15–17 och 2024/25:2985 (SD) yrkandena 4–6. Motionerna avstyrks därmed.

Bedövningsmetoder

Utskottet vill inledningsvis understryka att djurskyddslagstiftningen är tydlig med att bedövning i samband med slakt och avlivning ska ske på ett sådant sätt att djuren skyddas från onödigt lidande och obehag.

Jordbruksverket har föreskrivit vilka bedövningsmetoder som är tillåtna. Utskottet konstaterar att de metoder som används i dag har både för- och nackdelar ur djurskyddshänseende, och noterar att det pågår flera projekt kring olika bedövningsmetoder och utveckling av nya metoder.

Motionerna 2024/25:1397 (SD) yrkandena 19 och 20, 2024/25:2129 (S) yrkande 2 och 2024/25:2985 (SD) yrkandena 7 och 8 föranleder mot denna bakgrund inte någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet föreslår att motionerna avstyrks.

Vissa tillsynsfrågor

Som redogjorts för ovan har utskottet behandlat motsvarande yrkanden om rättsliga övertramp under slaktprocessen, delat straffansvar samt förbud mot att bedriva slakteriverksamhet tidigare under valperioden. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning utan vidhåller sina uttalanden i dessa frågor.

Därmed föreslås att motionerna 2024/25:2979 (SD) yrkande 3 och 2024/25:2985 (SD) yrkandena 10 och 11 lämnas utan åtgärd.

Smittskydd och djurhälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om afrikansk svinpest, internationellt arbete, antibiotikaanvändning i djurhållning och koccidostatika.

Jämför reservation 37 (S), 38 (C), 39 (SD), 40 (S), 41 (SD), 42 (C) och 43 (MP).

Motionerna

Afrikansk svinpest

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 66 anføres att ett närmare samarbete mellan de berörda myndigheterna, jägarorganisationerna och civilsamhället bör främjas för att upptäcka och åtgärda utbrott av svinpest. Enligt motionärerna saknar regeringen en tydlig

krishanteringsplan för att se till att begränsa smittspridningen och för att säkerställa svensk export och svenska jobb inom grisnäringen.

I kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 25 anfördes att insatserna vid utbrottet av afrikansk svinpest bör utvärderas för att stärka beredskapen inför kommande smittor. Motionärerna konstaterar att utbrottet av afrikansk svinpest i Sverige för första gången blev ett stresstest för det svenska smittskyddsarbetet, och enligt motionärerna bör insatserna utvärderas för att stärka beredskapen inför kommande smittor.

I motion 2024/25:2859 av Sten Bergheden (M) anfördes att det bör ses över hur nya utbrott av svinpest i Sverige kan förebyggas och hindras. Motionären menar att Sverige måste jobba ännu mera aktivt med att undvika nya utbrott av svinpest i landet som både kostar tid och pengar och riskerar landets egen grisnäring.

Internationellt arbete

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 27 anfördes att Sverige i internationella forum bör verka för en reglering av handel med vilda djur. Motionärerna framhåller att ohälsa och farliga sjukdomar för människan ofta hänger tätt ihop med en osund djurhållning. Djurmarknader är på flera platser i världen en källa till virus, och de präglas av både djurplågeri och dålig hygien. Sverige, som många gånger ligger i framkant inom djurskyddsområdet, bör med tydlighet visa på vikten av att lyfta dessa frågor mer i internationella sammanhang.

Antibiotikaanvändning i djurhållning

I kommittémotion 2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 37 anfördes att Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) bör få i uppdrag att utreda gällande regler och praxis för antibiotikaanvändning kopplat till dagens sjukdomsincidens och behandling i husdjursbesättningar för att bedöma deras effekter på djurskyddet. Enligt motionärerna måste utvecklingen av sjukdomar, behandling och dödlighet i besättningarna följas upp för att se om regler och policyer om antibiotikaanvändningen måste justeras uppåt eller nedåt. Det är viktigt dels av etiska skäl, dels för lönsamhet och minskade förluster i livsmedelsproduktionen.

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 45 anfördes att en fortsatt låg antibiotikaanvändning i den svenska djuruppfödningen ska stimuleras. Enligt motionärerna är en låg antibiotikaanvändning inom den svenska djuruppfödningen avgörande för både djurens och människornas hälsa. I stället för att proppas fulla med antibiotika hålls djuren i lanterbruk friska genom förebyggande åtgärder. Vidare anfördes i yrkande 46 samma motion att Sverige bör verka för att EU ska förbjuda behandling med antibiotika av hela djurgrupper i enlighet med svensk lagstiftning. Motionärerna framhåller att den globala överanvändningen av

antibiotika inom djurhållningen bidrar till en ökad antibiotikaresistens hos bakterier, vilket utgör ett allvarligt långsiktigt hot mot mänsklig hälsa.

I kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 24 anförs att EU ska vara en drivande kraft för att få till ett globalt avtal för mer ansvarsfull antibiotikaanvändning, i syfte att bekämpa den ökande antibiotikaresistensen. Även i partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 51 anförs att regeringen ska påverka så att EU blir en drivande kraft för att få till ett globalt avtal för mer ansvarsfull antibiotikaanvändning, i syfte att bekämpa den ökande antibiotikaresistensen.

Enligt motionärerna måste den alltmer utbredda antibiotikaresistensen bekämpas och förebyggas. Annars riskera man att antibiotika inte längre kommer att finnas kvar som ett effektivt vapen när människor och djur drabbas av svåra infektioner. Även i motion 2024/25:2982 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) anförs att regeringen inom ramen för EU-samarbetet bör verka för att minska incitamenten att överanvända antibiotika.

Koccidiostatika

I kommittémotion 2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 5 anförs att koccidiostatika bör fasas ut i all kycklinguppfödning.

Kompletterande information

Afrikansk svinpest

Jordbruksverket har ansvaret för att leda och samordna förebyggande åtgärder och bekämpa vissa allvarliga djursjukdomar (epizootisjukdomar), foderföroreningar och växtskadegörare. Smittskyddsarbetet bedrivs i nära samarbete med bl.a. SVA, Livsmedelsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, länsstyrelserna och näringsens organisationer. Folkhälsomyndigheten är samordnande myndighet när det gäller arbete med smittskyddet inom folkhälsan.

I den nationella beredskapsplanen för allvarliga smittsamma djursjukdomar beskrivs vad som behöver göras, vilka myndigheter och organisationer som deltar och ansvar och roller vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Jordbruksverket har en tjänsteman i beredskap (TIB) med uppgift att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid fredstida krissituationer. En veterinär som misstänker en allvarlig smittsam djursjukdom som lyder under epizootilagen (1999:657) ska alltid kontakta Jordbruksverkets TIB oavsett tid på dygnet.

Epizootisjukdom definieras som en allmänfarlig sjukdom som kan spridas genom smitta bland djur eller mellan djur och människor. Med allmänfarlig menas att sjukdomen utgör ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medför stora ekonomiska förluster för samhället. Epizootilagstiftningen anger vilka sjukdomar som klassas som epizootisjukdomar och vilka regler som gäller för dessa.

Afrikansk svinpest (African swine fever, ASF) är en epizootisjukdom som drabbar tamgrisar och vildsvin. Sjukdomen introducerades till Georgien 2007 och nådde EU via vildsvin i Litauen och Polen 2014. Sedan dess har den brett ut sig genom långsam spridning i vildsvinsstammen i Europa. Sjukdomen bekämpas med stöd av epizootilagstiftningen, vilken ger myndigheterna mandat att sätta in snabba och kraftfulla åtgärder. Virusets egenskaper som gör att det kan överleva länge i livsmedel och andra obehandlade produkter från gris. Dessa egenskaper gör att sjukdomen kan spridas snabbt över långa sträckor och därmed orsaka utbrott i fria länder utan förvarning. När sjukdomen väl har introducerats sprider den sig lätt med levande djur eller genom att människor för den med sig på t.ex. skor, kläder och redskap. Det är därför viktigt att ett utbrott upptäcks i ett tidigt skede, vilket kräver hög medvetenhet om sjukdomen hos producenter och veterinärer som arbetar med grisar.

I maj 2019 gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att tillsammans med berörda aktörer bedöma och vid behov föreslå förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av ASF till Sverige. Uppdraget redovisades den 31 oktober 2019. I sin rapport gjorde Jordbruksverket bedömningen att en generell reduktion av vildsvinsstammen i Sverige inom de gränser som är praktiskt genomförbara inte minskar risken för introduktion av ASF i landet. I särskilt utpekade områden kan dock åtgärder för att lokalt reducera eller stabilisera vildsvinsstammen, i kombination med biosäkerhetsåtgärder i tamgrisbesättningar, minska risken för att sjukdomen introduceras, etableras och sprids. Dessutom skulle sådana åtgärder kunna reducera hastigheten med vilken ASF etableras och sprider sig, och därmed minska insatsen och kostnaderna för att bekämpa utbrott av ASF hos vildsvin. Jordbruksverket föreslog även kommunikations- och samverkansåtgärder, stärkt övervakning och förbättring av den allmänna biosäkerheten i landet.

Under 2020 färdigställde Jordbruksverket en beredskapsplan för hantering av ASF. Jordbruksverket har gjort stora insatser för att öka rapporteringen och provtagningen av döda vildsvin, och har t.ex. fortsatt med regelbundna samverkansmöten med berörda myndigheter och organisationer. Tillsammans med jägarförbunden och grisbranschen har Jordbruksverket genomfört flera kommunikationsinsatser för att öka kunskapen om biosäkerhet och vikten av att ta prov på vildsvin.

I april 2020 beslutade regeringen om ett uppdrag till Livsmedelsverket, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Jordbruksverket och SVA i det s.k. vildsvinspaketet inom ramen för livsmedelsstrategin. Åtgärderna sträcker sig under 2020–2025 och syftar bl.a. till att möjliggöra jägares direkta försäljning av vildsvinskött till konsument.

Vid Jordbruksverket pågår ett uppdrag sedan 2020 t.o.m. 2025 för att stärka arbetet mot smittor hos tamgrisbesättningar, med särskilt fokus på skyddet mot afrikansk svinpest. Detta sker genom att branschen vidareutvecklar smittskyddsprogrammet Smittsäkrad besättning gris med stöd av Jordbruksverket.

Den 6 september 2023 påvisades de första kända fallen av ASF i Sverige i prover från döda vildsvin som hittats i Fagersta och Norbergs kommuner. Det är fortfarande oklart hur smittan kommit in i Sverige. I samband med fyndet upprättade Jordbruksverket en operativ ledningscentral i Fagersta och beslutade om en restriktionszon på ca 1 000 kvadratkilometer. I samarbete med SVA och Svenska Jägarförbundet genomfördes området för att hitta och provta döda vildsvin, i syfte att minimera smittspridningen och fastställa smittans utbredning. Inom restriktionszonen förbjöds alla aktiviteter för människor eller fordon i skog och mark. Det innefattade även sportevenemang, sammankomster och offentliga tillställningar.

Den 30 november 2023 tog Jordbruksverket beslut om att minska den smittade zonen till ett mindre, instängslat kärnområde där samtliga restriktioner kvarstod samt ett ytterområde. Den 24 september publicerade EU-kommissionen en ändring i bilaga I till kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/594 i Europeiska unionens officiella tidning, vilket innebär att Sverige återfick sin officiella status som fritt från afrikansk svinpest den 25 september 2024. I samband med det fattades beslut om att upphäva kvarvarande restriktionszoner och restriktioner med anledning av afrikansk svinpest, och stängslet började monteras ned.

SVA kommer, i samverkan med Jordbruksverket och övriga aktörer, att utvärdera hanteringen av utbrottet för att se hur förmågan att förebygga och hantera eventuella nya utbrott kan förbättras ytterligare.

Naturvårdsverket har utlyst särskilda forskningsmedel efter utbrottet av afrikansk svinpest 2023. Forskningen ska bidra med vetenskapligt baserad kunskap till stöd för viltförvaltningen, för att förebygga utbrott och bygga upp kunskap och kapacitet för hantering av eventuella framtida utbrott. Två projekt som har fått medel är följande:

- *Förbättrad hantering av framtida utbrott av afrikansk svinpest.* I projektet ska erfarenheter och data från utbrottet i Fagersta användas för att generera ny kunskap. Projektet är ett samarbete mellan SLU, Stockholms universitet och Agrifoods. Några av de olika forskningsfrågorna är vilka faktorer som påverkade utbrottsepidemiologin, hur de samhällsliga och ekonomiska effekterna av utbrott och åtgärder ser ut och hur nya sjukdomsutbrott kan upptäckas så tidigt som möjligt. Forskarna vill bl.a. ta reda på hur framtida sjukdomsutbrott kan hanteras för att den socioekonomiska påverkan ska bli så liten som möjligt utan att sjukdomsspridningen ökar. Projektet finansieras ur Viltvårdsfonden med totalt 8 421 000 kronor i anslag för 2024–2026.
- *Mot en mer adaptiv svensk vildsvinsförvaltning.* Forskningsprojektet vid Luleå universitet ska undersöka vilka lärdomar det går att dra av utbrottet av ASF i Sverige 2023 och av tidigare utbrott utomlands. En övergripande fråga är hur svensk vildsvinsförvaltning blir mer adaptiv med en god kapacitet för ett kollektivt handlande för att förhindra och hantera oväntade

kriser som utbrottet av ASF. Projektet finansieras ur Viltvårdsfonden med totalt 3 415 000 kronor i anslag för 2024–2026.

Internationellt arbete

Internationellt arbete på hälsoområdet utförs bl.a. genom WHO, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) och Världsorganisationen för djurhälsa (WOAH, tidigare OIE). WOAH:s uppdrag är att främja globalt samarbete för att förbättra djurhälsa och veterinärmedicinsk folkhälsa globalt. Sedan covid-19-pandemin bröt ut har ett omfattande arbete gjorts inom dessa organisationer för att bl.a. förhindra liknande smittoutbrott. WHO publicerade i mars 2020 rekommendationer för att minska överförandet av patogener från djur till människor på marknader för levande djur eller produkter från djur. Rekommendationerna gäller både för människor som besöker sådana marknader och för de som arbetar där. Vid Världshälsoforsamlingen i maj 2020 antog WHO:s medlemsstater en resolution om covid-19. I resolutionen åtar sig WHO uppgiften att initiera ett antal översyner av bl.a. den WHO-ledda globala responsen mot covid-19, WHO:s krisberedskapsprogram och det internationella hälsoreglementet.

I juni 2020 presenterade FN:s miljöprogram (Unep) rapporten Preventing the Next Pandemic – Zoonotic Diseases and How to Break the Chain of Transmission. Rapporten bygger på slutsatser från flera expertgrupper, bl.a. FAO, WHO och WOAH. Enligt rapporten bedöms omkring 60 procent av de infektioner som drabbar människor ursprungligen komma från djur. Att smitta mellan djur och människor blir vanligare beror enligt rapporten bl.a. på vår ökade efterfrågan på kött, ohållbart jordbruk, exploatering av vilda djur och klimatförändringar. I rapporten presenteras flera åtgärder för att minska risken för framtida pandemier orsakade av smitta överförd från djur. Enligt rapporten behöver bl.a. medvetenheten om risker för hälsa och miljö och hur de kan förebyggas öka, övervakningen och regleringen av livsmedelshantering förbättras, djurhälsan stärkas, incitament för (hållbara) livsmedelssystem skapas och metoder för att kontrollera handel med vilda djur och konsumtion av livsmedel med sådant ursprung utarbetas.

I april 2021 gav WHO, WOAH och Unep ut tillfälliga riktlinjer för vilka åtgärder som bör övervägas på nationell nivå för att göra traditionella marknader säkrare. Syftet är att minska de folkhälsorisker som är förenade med handeln med levande vilda djur för föda på traditionella marknader. I riktlinjerna betonas särskilt vikten av att de nationella myndigheterna avbryter handeln med levande vildfångade däggdjur och stänger delar av marknader som säljer sådana djur.

Vid FN:s miljömöte Unepa 5.2 som pågick under februari och mars 2022 antogs en resolution om kopplingen mellan djurskydd, miljö och en hållbar utveckling. FAO, Unep, WHO och WOAH lanserade i oktober 2022 den första gemensamma planen för One Health (the One Health Joint Plan of Action 2022–2026). Syftet med planen är att skapa ett ramverk för att förbättra

möjligheterna att förhindra, förutse, upptäcka och agera mot hälsohot. I förlängningen syftar planen till att förbättra hälsan hos människor, djur, växter och miljö samtidigt som den bidrar till en hållbar utveckling. I planen finns ett antal åtgärder som bl.a. syftar till att stärka samarbetet och kapaciteten för alla sektorer som är ansvariga för hälsofrågor i gränssnittet mellan människor, djur, växter och miljö.

Enligt strategin för Sveriges samarbete med WHO 2021–2025 ska Sverige genom dialog, påverkansarbete och finansiella bidrag verka för att WHO uppfyller sitt övergripande uppdrag och genomför sin strategiska plan. Vidare anføres att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 och att WHO:s arbete med de hälsorelaterade målen i agendan därför är av stor vikt. När det gäller covid-19-pandemin framhålls i strategin att den har illustrerat vikten av en ändamålsenlig och hållbar global hälsoarkitektur. Enligt strategin bör Sverige spela en aktiv roll i arbetet med att vidareutveckla WHO utifrån de utvärderingar som WHO beslutade om i resolutionen om covid-19 från maj 2020. Sverige ska vidare verka för ett starkt samarbete inom FN-systemet inom bl.a. One Health, som beaktar kopplingarna mellan ekosystem och människors och djurs hälsa, och för en god samordning med andra regionala och lokala aktörer för genomförandet av Agenda 2030.

I strategin för Sveriges samarbete med FAO 2022–2025 anføres bl.a. att Sverige särskilt ska verka för och följa upp att FAO arbetar förebyggande, t.ex. genom insatser för en mer hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion och One Health, inklusive förbättrad djurhållning och djurhälsa samt förebyggande och bekämpning av zoonoser.

Antibiotikaanvändning i djurhållning

Den 4 juni 2024 publicerade regeringen en uppdatering av Sveriges strategi för arbetet mot antibiotikaresistens 2024–2025. Strategins övergripande målsättning är att bevara möjligheten till effektiv behandling av bakteriella infektioner hos människa och djur. Den ska ligga till grund för Sveriges arbete med att bromsa uppkomst och spridning av antibiotikaresistens samt att förebygga och hantera dess konsekvenser. Strategin slår fast att det svenska arbetet mot antibiotikaresistens nationellt, inom EU och internationellt ska vara långsiktigt och hållbart samt utgå från effektiva insatser inom alla relevanta områden. Enligt strategin ska Sverige fortsätta att visa ledarskap i det internationella arbetet, i linje med Sveriges politik för global utveckling, globala åtaganden inom Agenda 2030 och arbetet inom EU.

Folkhälsomyndigheten och Jordbruksverket har ett gemensamt uppdrag från regeringen att leda en nationell samverkansfunktion i arbetet mot antibiotikaresistens. Samverkansfunktionen utgörs av en samverkansgrupp där 26 myndigheter och organisationer är representerade. Arbetet styrs av en tvärssektoriell handlingsplan med ett tydligt One Health-fokus, dvs. att problemet med antibiotikaresistens behöver hanteras gemensamt eftersom

resistenta bakterier kan överföras mellan människor, djur och livsmedel och spridas via miljön.

I juli 2022 överlämnade Utredningen om en effektivisering och utveckling av Sveriges arbete för ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen globalt betänkandet Friska djur behöver inte antibiotika – bättre verkan genom internationell påverkan (SOU 2022:43) till regeringen. I betänkandet föreslår utredningen insatser för att effektivisera och utveckla det svenska internationella arbetet för en ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen globalt.

I februari 2023 beslutade riksdagen om regeringens proposition Förbättrad övervakning av antibiotikaanvändning för behandling av djur (prop. 2022/23:13, bet. 2022/23: MJU5, rskr. 2022/23:135). Lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2023 och innebär bl.a. att det införs en skyldighet för veterinärer att lämna uppgifter om användning av antimikrobiella läkemedel för behandling av djur till Jordbruksverket och att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska få meddela föreskrifter om ytterligare begränsningar av eller förbud mot användning av antimikrobiella medel vid behandling av djur, utöver de som redan följer av EU-förordningarna.

SVA och Jordbruksverket tar fram och analyserar statistik om antibiotikaförsäljning i Sverige. Enligt en rapport från 2023 hade Sverige, Finland, Norge och Island under 2022 den lägsta försäljningen av antibiotika för djur av de 31 länder som rapporterar data till Europeiska läkemedelsmyndigheten. Sedan mitten av 1980-talet har försäljningen av antibiotika till djur i Sverige minskat med ca 70 procent. Det goda svenska läget beror till stor del på ett gott förebyggande arbete: Friska djur behöver inte antibiotika. SVA är även kontaktpunkt och kunskapscentrum för Strama VL, ett nätverk för resistensfrågor som rör djur och livsmedel. Varje år arrangeras i samverkan med Jordbruksverket ett nätverksmöte för erfarenhetsutbyte mellan olika aktörer på djur- och livsmedelssidan. På mötet diskuteras bl.a. resultaten från resistensövervakningen och aktuell statistik över försäljningen av antibiotika till djur. Antibiotikafrågor diskuteras också vid återkommande möten med SVA:s projektråd för olika djurslag, där bransch- och myndighetsrepresentanter deltar.

Den 26 september 2024 hölls ett högnivåmöte i FN:s generalförsamling om antimikrobiell resistens (AMR). Mötet är det andra i sitt slag, det första hölls 2016. Vid mötet antogs en politisk deklaration med globala och nationella åtaganden i arbetet mot AMR. Deklarationen innehåller närmare 50 åtaganden i arbetet mot AMR, bl.a. globala tidsatta mål, exempelvis att globalt minska antalet dödsfall som kan associeras med antibiotikaresistens med 10 procent fram till 2030. Deklarationen inkluderar även åtaganden för medlemsländerna att sätta och följa upp nationella mål. I deklarationen finns ett tydligt fokus både på tillgång till antibiotika och på förebyggande insatser såsom vaccinationer, vårdhygien samt tillgång till vatten, sanitet och hygien.

Inom ramen för Nordiska ministerrådet presenterades i november 2024 en politisk deklaration om arbetet mot AMR. Genom deklarationen vill de nordiska länderna stärka samarbetet inom Norden för att motverka antibiotikaresistens och säkra tillgång till antibiotika för människor och djur samt minska spridning av antibiotika och bakteriella ämnen till miljön. Deklarationen lyfter One Health-perspektivet, liksom behovet av att stödja andra länder att främja ansvarsfull användning av antimikrobiella medel, förbättra vårdhygien och förebygga infektioner samt förhindra ytterligare spridning av resistenta bakterier i människor, djur och miljön globalt.

Riksdagens tillkännagivande om ett globalt avtal om antibiotika-användning

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om ett globalt avtal om antibiotikaanvändning (bet. 2021/22: MJU22 punkt 35, rskr. 2021/22:263). Av tillkännagivandet följer att Sverige behöver arbeta ännu aktivare på ett globalt plan för att motverka antibiotikaresistens och för att etablera ett globalt avtal, regelverk eller liknande för att begränsa användningen av antibiotika.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) redovisade regeringen att ett högnivåmöte om AMR skulle äga rum i FN:s generalförsamling i september 2024. En ny politisk deklaration väntades antas och ersätta 2016 års deklaration, och ambitionen var att konkreta mål skulle fastställas. Enligt regeringen har Sverige bidragit aktivt till att ta fram deklarationen. Det svenska arbetet leds av Sveriges AMR-ambassadör. Inför mötet har en svensk handlingslinje och en inriktning för internationellt påverkansarbete tagits fram. I andra internationella forum har Sverige kommit med inspel till framtagandet av denna deklaration. Till exempel har förhandlingar pågått inom ramen för WHO om ett globalt pandemifördrag och Sverige har varit drivande för att AMR ska ingå och att One Health-principen, som innebär att hänsyn tas till människor, djur och den miljö de lever i, ska tillämpas. Vidare anförts att regeringen i flera andra forum inom EU samt på global och nordisk nivå bidrar till det långsiktiga arbetet mot utveckling och spridning av antibiotikaresistens. Under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd 2023 var antibiotikaresistens ett genomgående tema och flera aktiviteter med bäring på det globala AMR-arbetet genomfördes. Inom ramen för samarbetet i Nordiska ministerrådet leder Sverige genom Jordbruksverket ett flerårigt kapacitetsbyggande projekt, Baltohop, kopplat till AMR i de baltiska länderna. Regeringen redovisade även att Utredningen om en effektivisering och utveckling av Sveriges arbete för ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen globalt lämnade sitt betänkande Friska djur behöver inte antibiotika – bättre verkan genom internationell påverkan (SOU 2022:43) till regeringen 2022. Utredningen konstaterade att Sverige redan i dag arbetar aktivt inom flera olika globala processer och är ett land som i hög grad påverkar det globala arbetet. Regeringen ansåg mot bakgrund av de

redovisade förhållandena och åtgärderna att tillkännagivandet var slutbehandlat.

Koccidiostatika

Koccidiostatika ges i fodret för att förebygga parasitsjukdomen koccidios som kan finnas i kycklingens miljö, såväl inomhus som utomhus. Koccidiostatika klassas inom EU som en fodertillsats²². Vid utbrott av koccidios hos kycklingar används inte koccidiostatika utan antibiotika av helt andra typer. Parasitformen koccidier kan bli resistent mot koccidiostatika precis som bakterier kan utveckla resistens mot antibiotika.

Svensk Fågel driver ett resistensövervakningsprogram för koccidier i samarbete med Jordbruksverket, Livsmedelsverket och SVA. Övervakningen visar enligt Svensk Fågel att det inte finns någon resistensproblematik kopplad till koccidiostatika i den svenska kycklinguppfödningen.

Ett svenskt kontrollprogram för slaktkycklingsjukdomarna koccidios och klostridios (KC-programmet) startade 1999. Programmets syften är att kontinuerligt kontrollera effekten av användningen av koccidiostatika när det gäller koccidios och klostridios hos slaktkyckling samt att kontinuerligt registrera förbrukningen av koccidiostatika inom slaktkycklingproduktionen. Ett långsiktigt mål med programmet är att ersätta koccidiostatika med andra metoder för att förebygga koccidios och klostridios. KC-programmet är ett frivilligt program inom ramen för Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2015:17, K 152) om frivillig organiserad hälsokontroll av husdjur.

Branschorganisationen Svensk Fågel har efter ansökan hos Jordbruksverket godkänts som huvudman för att organisera hälsokontroll av koccidier och klostridier hos kyckling för matfågelproduktion. Kontrollen av förekomst av koccidios görs både i besättningar och vid slakt. Svensk Fågel har valt en referensgrupp som består av representanter för slaktkycklinguppfödarna, foderindustrin och SVA. Referensgruppen beslutar om större utredningar och eventuellt byte av koccidiostatika. Svensk Fågel rapporterar varje år om verksamheten till Jordbruksverket. I referensgruppens arbetsuppgifter ingår också att främja forskning för att utveckla alternativ till koccidiostatika för att förebygga koccidios och klostridios.

Utskottets ställningstagande

Afrikansk svinpest

Utskottet konstaterar att Jordbruksverket redan 2020 fastställde en beredskapsplan för afrikansk svinpest. Enligt utskottet visar hanteringen av utbrottet i Fagersta 2023 att den svenska beredskapen för att bekämpa och förhindra smittspridning av afrikansk svinpest fungerat väl. En effektiv samordning mellan myndigheter, kommuner, organisationer, föreningar och övriga

²² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser.

civilsamhället medverkade till att Sverige redan ett år efter utbrottet kunde förklaras fritt från sjukdomen.

Utskottet understryker dock vikten av att utvärdera och dra lärdom av hanteringen och konstaterar att berörda myndigheter arbetar med att se över hur förmågan att förebygga och hantera eventuella nya utbrott kan förbättras ytterligare. Vidare noterar utskottet att det beviljats forskningsmedel till flera projekt för att bygga upp kunskap och kapacitet att hantera potentiella framtida utbrott.

Med hänvisning till det som nu anförts och det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2024/25:2859 (M), 2024/25:2953 (C) yrkande 25 och 2024/25:3108 (S) yrkande 66 kan lämnas utan åtgärd.

Internationellt arbete

Behovet av att beakta kopplingarna mellan ekosystem och människors och djurs hälsa för att förebygga och förhindra smittspridning från djur till människor framstår allt tydligare, inte minst genom den senaste covid-19-pandemin. Utskottet ser positivt på det arbete som pågår inom såväl WHO, WOA som FN-systemet med att bl.a. minska risken att patogener överförs från djur till människor exempelvis på marknader för levande djur. Utskottet välkomnar att Sverige fortsätter att verka internationellt för ett stärkt samarbete och för åtgärder för förbättrad djurhållning och djurhälsa samt förebyggande och bekämpning av zoonoser inom ramen för One Health-området.

Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet att motion 2024/25:1397 (SD) yrkande 27 kan lämnas utan åtgärd.

Antibiotikaanvändning i djurhållning

Överanvändning av antibiotika, inom såväl djurhållningen som human-sjukvården, har lett till en situation där antibiotikan är på väg att förlora sin effekt vid behandling av sjukdomar. Antibiotikaresistens är i dag ett av de största globala hoten mot såväl djurs som människors hälsa och något som utskottet ser mycket allvarligt på.

Av den uppdaterade svenska strategin mot antibiotikaresistens framgår att arbetet behöver vara långsiktigt och hållbart med effektiva insatser inom alla relevanta områden. Utskottet delar uppfattningen att Sverige ska visa fortsatt ledarskap i det internationella arbetet. Den politiska deklaration med globala och nationella åtaganden i arbetet mot antimikrobiell resistens som antogs vid FN:s generalförsamling om antimikrobiell resistens under hösten är enligt utskottet en stor framgång, och visar att det svenska arbetet ger resultat.

Sveriges starka djurskydd och förebyggande djurhälsovård på gårdsnivå tydliggör kopplingen mellan djurvelfärd och djurhälsa. Utskottet konstaterar att Sverige är ett av de länder som har lägst försäljning av antibiotika för djur. Utskottet understryker att den utvecklingen behöver fortsätta, och ser positivt på de krav på rapportering och registrering av användning av antimikrobiella läkemedel för behandling av djur som trädde i kraft 2023.

Mot bakgrund av vad som nu anförts avstyrker utskottet motionerna 2024/25:1395 (SD) yrkande 37, 2024/25:2953 (C) yrkande 24, 2024/25:2954 (C) yrkande 51, 2024/25:2982 (SD) och 2024/25:3108 (S) yrkandena 45 och 46.

Koccidiostatika

Utskottet konstaterar att koccidiostatika som fodertillsats är ett effektivt verktyg för att förebygga utbrott av parasitsjukdomen koccidiosis hos slaktkycklingar. Det är dock viktigt att användningen kontinuerligt utvärderas för att övervaka såväl verkningsgrad som eventuell resistensproblematik. Vilket säkerställs genom det svenska kontrollprogrammet. Vidare vill utskottet framhålla programmets långsiktiga mål att ersätta koccidiostatika med andra alternativ när så är möjligt. Därmed ser utskottet ingen anledning att i nuläget vidta några åtgärder när det gäller koccidiostatika. Motion 2024/25:1750 (MP) yrkande 5 avstyrks således.

Sällskapsdjur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hundavel, illegal handel med hundar, tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser, varghybrider, hundburar för transport, positiv lista för sällskapsdjur, vissa frågor om katter samt gnagare och reptiler.

Jämför reservation 44 (S), 45 (S), 46 (SD), 47 (S), 48 (SD), 49 (S), 50 (SD) och 51 (SD).

Motionerna

Hundavel

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32 anfördes att regeringen bör se över hundaveln i Sverige för att säkerställa att den är förenlig med djurskyddslagstiftningen. Motionärerna vill att eventuella brister inom hundaveln ska belysas och att konkreta förslag på åtgärder som säkerställer djurskyddet ska redovisas.

I motion 2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 5 anfördes att det bör utredas om det finns behov av en hårdare reglering av vissa avelsdjur. I yrkande 6 anser motionärerna man bör se över möjligheten att införa obligatoriska friskintyg inför parning i fråga om andningsorganen för alla trubbnosdjur. Vidare anfördes i yrkande 7 samma motion att man bör utreda möjligheten att kartlägga trubbnosdjur med andningssvårigheter. I yrkande 8 framhålls att ett arbete för en aktiv konsumentupplysning om lidandet hos flera trubbnosdjur bör påbörjas. I yrkande 9 lyfter motionärerna att man ska ske över möjligheten att registrera

antalet opererade trubbnosdjur. I yrkande 10 anförs nya regler bör ses över för att minska lidandet hos trubbnosdjur, och i yrkande 11 anser motionärerna att man ska utreda ett förbud mot avel på hundar som genomgått korrigering kirurgi i andningsvägarna.

I motion 2024/25:287 av Magnus Oscarsson (KD) anförs att det bör utredas hur förutsättningarna för fortsatt avel av hundraser med medfödda hälsoproblem kan upphöra.

Illegal handel med hundar

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 36 framhåller motionärerna utökad myndighetssamverkan samt stärkt kontroll och registrering för att bekämpa den illegala hundsmugglingen. Motionärerna anför att hundsmugglingen omsätter miljonbelopp och att det inte är ovanligt att den organiseras av kriminella nätverk. Vidare är de hundar som smugglas in sällan vaccinerade och avmaskade och riskerar därmed att ta med sig sjukdomar in i landet. Motionärerna vill att de förslag som Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Tullverket tagit fram om myndighets-samverkan, stärkta kontroller och utökad registrering av hundar ska införas för att komma åt de kriminella gängen och skydda människors och djurs hälsa.

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 21 anförs att åtgärder som kan stärka kontrollen av uppfödning och handel med hundar i syfte att förhindra hundsmuggling och oseriösa uppfödare bör utredas och genomföras. Motionärerna vill bl.a. se krav vid annonsering som säkerställer säljarens identitet, för att man vid upptäckten av försäljning av smuggelhundar ska kunna väcka åtal.

I motion 2024/25:289 av Magnus Oscarsson (KD) anförs att man bör överväga att införa information om hundars vaccination i Jordbruksverkets hundregister, och att det också bör framgå vilken djurklinik som har ansvarat. Motionären menar att om veterinären registrerade en hundvaccination i Jordbruksverkets hundregister skulle dels tullens arbete underlättas, dels risken för avlivning av hunden minimeras. Det skulle då finnas ett sökbart bevis för att hunden är vaccinerad mot t.ex. rabies.

Tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22 anförs att en förbättrad möjlighet att snabbt hantera hundar som utgör en risk efter att ha attackerat människor eller djur bör utredas. Under senaste året har det rapporterats om en rad incidenter med hundar med ett beteende som är direkt farligt för andra djur och människor. Det är viktigt att myndigheterna får stärkta befogenheter att snabbt hantera hundar som utgör en risk för omgivningen.

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 34 framhåller motionärerna vikten av att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan länsstyrelsen och Polismyndigheten när det gäller

lagen om tillsyn över hundar och katter samt att utöka deras befogenheter att agera skyndsamt vid omhändertaganden av djur. I yrkande 35 anförsviktn av att införa ett nationellt ärendehanteringssystem för samtliga länsstyrelser kopplat till lagen om tillsyn över hundar och katter.

I motion 2024/25:2291 av Fredrik Kärholm (M) anförsviktn att man bör överväga att utreda ett förbud mot avel på och import av särskilt farliga hundraser, alternativt ett tillståndskrav för att få äga en hund av en särskilt farlig ras. Motionären hänvisar till att det i vissa länder finns krav på tillstånd för att äga en hund av en särskilt farlig ras. För att få ett sådant tillstånd krävs bl.a. att personen i fråga är ostraffad, har ägt hund förut och har information om hundens ursprung.

I motion 2024/25:411 av Markus Wiechel (SD) anförsviktn att det bör införsviktn licenskrav för innehav av vissa hundraser. Enligt motionären skulle ett licenssystem för att få äga ett antal hundraser kunna vara en mycket effektiv åtgärd för att säkerställa att endast ansvarsfulla och kvalificerade personer får tillstånd att äga sådana hundar.

Varghybrider

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 33 anförsviktn att det bör införsviktn ett striktare regelverk med förbud mot import och uppfödning av varghybrider. Enligt motionärerna är uppfödningen av s.k. varghybrider, korsningar mellan varg och hund, ett allvarligt problem i samhället, och det nuvarande regelverket för varghybrider har tydliga brister då det i princip är omöjligt för myndigheter att kontrollera vilken generation djuret tillhör utifrån DNA. Ett annat problem är att det vid import av varghybrider går att kringgå regelverket. Regeringen bör därför införsviktn ett striktare regelverk med förbud mot import och uppfödning av varghybrider.

Hundburar för transport

I motion 2024/25:1983 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 1 anförsviktn att möjligheten att utreda djurskyddslagen och uppdatera Jordbruksverkets rekommendationer i fråga om säkerhet för hundar i bur bör ses över. I yrkande 2 efterfrågas en översyn av möjligheten att införa en nationell standardisering av krocktester på hundburar. Vidare anförsviktn i yrkande 3 samma motion att det bör införsviktn en standardisering av krocktester på hundburar även på EU-nivå.

Positiv lista för sällskapsdjur

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5 framhållsviktn behovet av att införa en positiv lista för sällskapsdjur. Enligt motionärerna skulle en positiv lista kunna bidra till en mer effektiv ordning som garanterar en tydlig och enhetlig hantering av djurskyddet då den beskriver vilka djur privatpersoner tillåts att ha som sällskapsdjur. En sådan lista skulle stärka djurskyddet och garantera att förbud inte utfärdas i efterhand, vilket skulle minska krångel och komplikationer.

Vissa frågor om katter

I motion 2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 3 anförs att ett krav på vaccinerings bör utredas. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma med förslag där samtliga kattägare som har sina katter lösgående ansvarar för att de är vaccinerade. I yrkande 4 anför motionärerna att möjligheten till ett TNR-inspirerat (trap-neuter-return) arbete ska ses över. Enligt motionärerna har metoden använts över hela världen och visat sig vara ett ekonomiskt sätt att framgångsrikt hålla kattpopulationen nere.

Gnagare och reptiler

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3 lyfter motionärerna behovet av en utredning för att justera lagstiftningen i syfte att förbättra kaninernas och andra sociala gnagares sociala och fysiska välbefinnande. I yrkande 4 samma motion framhålls behovet av att reglera UV-ljus och värme för reptiler för att säkerställa att dessa djurs fysiologiska och etologiska behov tillgodoses på ett adekvat sätt.

Kompletterande information*Hundavel*

Enligt 2 kap. 11 § första stycket djurskyddslagen är det förbjudet att utföra avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för föräldradjuret eller avkomman. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förbudet och om villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurets naturliga beteende, normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma (2 kap. 11 § andra stycket djurskyddslagen). Jordbruksverket får enligt djurskyddsförordningen meddela föreskrifter om förbudet i 2 kap. 11 § första stycket djurskyddslagen och villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurets naturliga beteende, normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma (2 kap. 21 § djurskyddsförordningen).

Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter innehåller bl.a. bestämmelser om avel. Enligt 6 kap. 1 § ska följande krav vara uppfyllda för att hundar och katter ska få användas i avel:

1. Föräldradjuret ska ha lämpliga anatomiska, fysiologiska och beteendemässiga egenskaper och dessa egenskaper får inte riskera att påverka vare sig föräldradjurens eller avkommornas hälsa och välfärd negativt.
2. Föräldradjuret ska vara i god fysisk och psykisk hälsa inför parningen.

Enligt 6 kap. 3 § gäller vidare ett förbud mot att använda hundar och katter i avel om

1. de har sjukdomar, letala anlag, defekter eller andra egenskaper som kan nedärvas och kan medföra lidande för deras avkommor, eller kan hindra avkommorna att bete sig naturligt
2. de är eller är med stor sannolikhet bärare av recessivt anlag för sjukdom, letala anlag, defekter eller andra egenskaper som kan medföra lidande eller negativt påverka avkommornas naturliga beteende, såvida inte parning sker med en individ som är konstaterat fri från motsvarande anlag
3. parningskombinationen utifrån tillgänglig information ökar risken för sjukdom eller funktionshinder hos avkomman (med funktionshinder avses ett tillstånd som försvårar naturliga beteenden eller funktioner hos djur)
4. de uppvisar beteendestörningar i form av överdriven rädlereaktion eller aggressivt beteende i oprovocerade eller för djuret vardagliga situationer
5. de saknar normalt utvecklade könsorgan samt saknar sådana kropps- och fortplantningsfunktioner som är normala för arten och som främjar ett naturligt beteende
6. parningskombinationen kan antas resultera i ökad risk för förlossnings-svårigheter.

Svenska Kennelklubben (SKK) har grundregler för uppfödare och hundägare. Av dessa framgår bl.a. att hundavel ska bedrivas på ett sådant sätt att det främjar både tikens och avkommans hälsa och välbefinnande. Varje medlem som upplåter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med SKK:s avelspolicy samt med rasens standard, provregler, registreringsregler och rasspecifika avelsstrategi samt aktuella bestämmelser i djurskyddslagstiftningen. Uppfödningen ska ske kvalitetsmedvetet och med stort ansvar. Vidare krävs det att varje medlem i SKK-organisationen till avel endast använder hundar som inte har någon allvarlig sjukdom eller något allvarligt funktionshinder och som har ett gott temperament som är typiskt för rasen. Enligt reglerna får man endast genomföra en parningskombination som utifrån tillgänglig information inte ökar risken för allvarlig sjukdom eller allvarliga funktionshinder hos avkomman. SKK har vidare tagit fram särskilda domaranvisningar för brakycefala (trubbnosade) raser. Anvisningarna är en del i SKK:s arbete med att minska förekomsten av exteriöra överdrifter inom avel.

Som nämnts tidigare i betänkandet presenterade EU-kommissionen den 7 december 2023 ett förslag till ny EU-förordning om välbefinnande och spårbarhet för hundar och katter som av ekonomiska skäl föds upp och säljs som sällskapsdjur. Förslaget syftar till att fastställa enhetliga EU-regler för hundar och katter vid avel eller när de hålls på uppfödningsanläggningar, i djurbutiker och i hund- och katthem. Det omfattar bl.a. minimistandarder som ska gälla för avel, uppfödning och behandling.

Under artikel 6 i förslaget, Allmänna krav för välbefinnande hos hundar och katter, framgår av punkt 3 följande:

- Aktörer som driver avelsanläggningar ska säkerställa att avelsstrategierna inte leder till genotyper och fenotyper som har skadliga effekter för välbefinnandet hos hundar och katter eller för deras avkomma.
- När det gäller aktörernas hantering av reproduktion av hundar och katter ska parning mellan föräldrar och avkomma eller mellan mor- och farföräldrar och barnbarn vara förbjuden.
- Denna punkt ska inte utesluta urval och avel av brakycefala hundar och katter förutsatt att urvals- eller avelsprogrammen minimerar de brakycefala egenskapernas negativa inverkan på välbefinnandet.

I artikel 6.4 föreslås att kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 om ändring av denna artikel när det gäller de särskilda kriterier som aktörerna ska uppfylla när de utformar avelsstrategier för att uppfylla kraven i punkt 3, med hänsyn till vetenskapliga yttranden av Efsa samt konsekvenserna för samhället, ekonomin och miljön.

Förhandlingar om förslaget pågår i ministerrådet sedan våren 2024.

Illegal handel med hundar

Regler om införsel av hundar utan kommersiellt syfte finns i EU:s sällskapsdjursförordning²³. För sådan införsel krävs att hundarna har identitetsmärkning, är vaccinerade mot rabies och åtföljs av en identitetshandling. För införsel av hundar som är avsedda för handel gäller förutom dessa krav även regler framför allt i EU:s djurhälsoförordning²⁴. För en sådan införsel krävs ett djurhälsointyg (ofta kallat Traces-intyg) och hundarna ska enligt huvudregeln komma från en registrerad eller godkänd anläggning. Ytterligare regler finns för hundar som förs in från tredjeländer; bl.a. krävs i vissa fall en titrering av rabiesantikroppar. Om en hund förs in i landet i strid mot något av de ovan nämnda villkoren och inte anmäls kan detta innebära att ett smugglingsbrott har begåtts enligt 3 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

I november 2020 lämnade Djurhälsolagsutredningen betänkandet En samlad djurhälsoreglering (SOU 2020:62) till regeringen. Utredningen är omfattande och innehåller bl.a. en ny djurhälsolag. Vid remissbehandlingen av betänkandet framfördes bl.a. synpunkter när det gäller Tullverkets möjlighet att omhänderta djur och veterinärers möjlighet att anmäla misstanke om illegal införsel av hundar.

Under 2021 och 2022 drev Ekobrottsmyndighetens, Skatteverkets och Tullverkets underrättelseenheter ett projekt i syfte att upptäcka ekonomisk brottslighet som är kopplad till handel med hundar och hundsmuggling. Myndigheterna publicerade i maj 2022 en rapport där de redogör för de brister i dagens kontrollsystem som redovisats inom projektet och lämnar ett antal

²³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 576/2013 av den 12 juni 2013 om förflyttning av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om upphävande av förordning (EG) nr 998/2.

²⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag").

rekommendationer, bl.a. att veterinärer ges rätt att anmäla misstanke om illegal införsel. Av rapporten framgår vidare att efterfrågan på sällskapshundar ökade kraftigt under covid-19-pandemin och att utbudet hos svenska uppfödare inte motsvarat den ökade efterfrågan. Det har medfört att både den legala och den illegala införseln av hundar till Sverige har ökat²⁵.

Riksdagens tillkännagivanden om hundsmuggling

I april 2022 beslutade riksdagen, på miljö- och jordbruksutskottets förslag, om tre tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om smuggling av hundar (bet. 2021/22:MJU22, rskr. 2021/22:263).

Det första tillkännagivandet rör veterinärers möjlighet att anmäla misstanke om illegal införsel. Utskottet uttalade i betänkandet att det, för att komma till rätta med den ökande illegala införseln av framför allt hundar, måste säkerställas att veterinärer har möjlighet att anmäla misstänkt illegal införsel av djur så att berörda myndigheter kan agera för att beivra sådan verksamhet.

Det andra tillkännagivandet rör Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar. Utskottet uttalade i betänkandet att regeringen i det fortsatta arbetet med beredningen av Djurhälsolagsutredningens förslag måste säkerställa att Tullverket även fortsättningsvis har de befogenheter som krävs i detta avseende.

Det sista tillkännagivandet rör frågan om insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur. Utskottet uttalade i betänkandet att Jordbruksverket bör ges i uppdrag att tillsammans med Tullverket, länsstyrelserna, Skatteverket och Försäkringskassan identifiera och stävja organiserad smuggling av sällskapsdjur.

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 uttalar regeringen följande om tillkännagivandena:

Punkt 1 om veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel*: Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel (bet. 2021/22:MJU22 s. 26). För närvarande övervägs inom Regeringskansliet vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av detta och övriga tillkännagivanden om illegal införsel och smuggling av djur. Punkten är inte slutbehandlad. Punkt 3 om tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar*: Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar (bet. 2021/22:MJU22 s. 27). Djurhälsolagsutredningens förslag i betänkandet En samlad djurhälsoreglering (SOU 2020:62) och inkomna remissvar bereds inom Regeringskansliet. Det övervägs vidare om det finns behov av ytterligare åtgärder när det gäller Tullverkets befogenheter. Punkten är inte slutbehandlad. Punkt 4 om insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur*: Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur (bet. 2021/22:MJU22 s. 27). För närvarande övervägs inom Regeringskansliet vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av detta och övriga tillkännagivanden om illegal införsel och smuggling av djur. Punkten är inte slutbehandlad.

²⁵ Oredovisad försäljning och smuggling av hundar, dnr. EBM2022-466.

År 2020 antog Europaparlamentet en resolution²⁶ om olaglig handel med sällskapsdjur i EU där det efterlyses ett harmoniserat, EU-omfattande system för obligatorisk identifiering och registrering av katter och hundar för att bekämpa olaglig handel. I resolutionen begärdes också att sällskapsdjur skulle märkas med mikrochipp av en veterinär och registreras i en nationell databas samt att skyddet av konsumenter som köper sällskapsdjur via online-annonser skulle förbättras.

I ett svar den 22 mars 2023 på en skriftlig fråga av Sofia Skönnbrink (S) om åtgärder för att stoppa hundsmugglingen (fr. 2022/23:432) anförde landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) följande:

Sofia Skönnbrink har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att få stopp på den omfattande hundsmuggling som nu pågår. Hundsmuggling bottenar i att det finns en högre efterfrågan på vissa typer av hundar än vad den legala marknaden förmår att möta i alla lägen. Utan köpare finns det ingen lönsamhet och ingen marknad för den illegala handeln med djur. Därför är det viktigt med en god kunskap i hela samhället om den illegala införseln och handelns allvarliga och oönskade konsekvenser. Sverige har stränga regler och krav vid uppfödning, hållning och transport av djur. Det är också förbjudet och straffbart att smuggla och att köpa insmugglade djur. Myndigheterna jobbar aktivt med att sprida information och samverkar med varandra och med andra länder för att motverka den illegala handeln med djur. Inom EU pågår för närvarande ett projekt med koordinerade kontrollplaner som syftar till att utveckla möjligheterna att upptäcka och ingripa vid illegal införsel av hundar och katter. Tullverket har också tillförs medel i syfte att bland annat förbättra myndighetens möjligheter att upprätthålla gränsskyddet. Det är nu viktigt att fortsätta det pågående och långsiktiga arbetet med kunskaps- och informations-spridning och en effektiv samverkan mellan de olika inblandade myndigheterna och mellan de svenska myndigheterna och myndigheter i andra länder.

Enligt EU-kommissionen har handeln med hundar och katter ökat avsevärt under de senaste åren, med en årlig omsättning på 1,3 miljarder euro. Djurskyddsstandarderna för yrkesverksamma som avlar, föder upp och säljer hundar och katter skiljer sig dock mycket åt mellan medlemsländerna. Det finns även omfattande belägg för otillbörliga metoder och missförhållanden. Dessutom har den olagliga handeln med hundar och katter ökat enormt på grund av en växande onlinemarknad som i dag står för 60 procent av all försäljning av hundar och katter i EU.

I Sverige ska alla hundar märkas och därefter registreras i Jordbruksverkets centrala hundregister. Hundägaren ansvarar för att hunden är registrerad i hundregistret. Det finns även ett register där den som har hundar i kommersiellt syfte ska registrera anläggningen där hundarna hålls. Hunden ska märkas med antingen mikrochipp eller tatuering innan den är fyra månader. En hund som redan är id-märkt får inte märkas om. Hunden får bara märkas igen om det krävs för att den ska kunna få ett pass och om den befintliga

²⁶ Europaparlamentets resolution av den 12 februari 2020 om att skydda EU:s inre marknad och konsumenternas rättigheter mot de negativa följderna av olaglig handel med sällskapsdjur (2019/2814(RSP)).

märkningen har slutat fungera eller om den inte går att läsa. Märkning med mikrochipp eller tatuering får utföras av en veterinär. Märkning med mikrochipp får även utföras av en person som med godkänt resultat har gått en utbildning i identitetsmärkning av hundar. I hundregistret registreras ägare, chippnummer, hundens namn, ras, färg, teckning, id-märkare (veterinär eller godkänd id-märkare) samt födelsedatum. Om en hund som redan är märkt och registrerad byter ägare ska det anmälas inom fyra veckor. Uppgifter om eventuella vaccinationer ingår inte i registret.

Privatpersoner kan söka upp en hund i hundregistret. Om ägaren inte godkänt visning på internet går det endast att se att hunden är registrerad, inte uppgifter om hunden eller ägaren, men det kan lämnas ut på begäran. Jordbruksverket sammanställer och publicerar statistik utifrån uppgifter i hundregistret, bl.a. antalet nyregistreringar, ägarbyten, hundraser och hundar per län och kommun.

Den 7 december 2023 presenterade EU-kommissionen ett förslag till ny EU-förordning om välbefinnande och spårbarhet för hundar och katter som av ekonomiska skäl föds upp och säljs som sällskapsdjur²⁷. Förslaget är en del i den pågående översynen av hela EU:s djurskyddslagstiftning. Förslaget syftar till att fastställa enhetliga EU-regler för hundar och katter vid avel eller när de hålls på uppfödningssanläggningar, i djurbutiker och i hund- och katthem. Det omfattar bl.a. minimistandarder som ska gälla för avel, uppfödning och behandling. Vidare föreslås strikta spårbarhetskrav som, tillsammans med automatiska kontroller av onlineförsäljning, ska underlätta för myndigheterna att kontrollera uppfödning och handel med hundar och katter. Spårbarheten ska stärkas genom obligatorisk identifiering och registrering i nationella databaser. Det föreslås även att medlemsländerna ska erbjuda utbildning till djurskötare och att de som köper en hund eller katt ska informeras om vikten av ansvarsfullt ägande. Förhandlingar i ministerrådet har pågått sedan våren 2024.

Tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser

Lagen om tillsyn över hundar och katter (2007:1150), tillsynslagen, ger länsstyrelsen en möjlighet att omhänderta en hund som är en samhällsfara, likaså att fatta beslut om förbud mot att ha hund om det visar sig att hundägaren brister i tillsynen över sin hund. Tillsynslagens syfte är att klargöra att varje hundägare har ett strikt ansvar för att se till så att hans eller hennes hund inte orsakar skada eller avsevärd olägenhet. Om en hundägare inte följer de beslut som länsstyrelsen meddelar för att förmå personer att ha kontroll över sina hundar, kan personen få hundförbud för att förebygga att han eller hon fortsätter att låta sina hundar orsaka skada eller skrämmas. Polisen kan med stöd av tillsynslagen beordra omedelbart omhändertagande av en hund som är en samhällsfara.

²⁷ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om välbefinnande hos hundar och katter samt deras spårbarhet (COM(2023) 769).

Statistik från Socialstyrelsen visar att antalet personer som vårdats på sjukhus eller i specialiserad öppenvård (inklusive akutmottagningar) efter att ha blivit bitna eller angripna av hundar, eller utsatts för andra typer av hundrelaterade olyckor, har ökat de senaste åren.

Enligt SKK finns det generellt sett inga farliga hundraser, men det finns raser med egenskaper som det är viktigt att vara medveten om. Genom selektiv avel och olämpliga hundägare kan de flesta hundar bli mer eller mindre farliga för sin omgivning. "Kamphund" är ett begrepp som används såväl om rashundar och blandraser som om hundar med ett visst utseende eller beteende. Ordet kamphund kan innefatta alla de olika hundtyper och hundraser som över hela världen och i alla tider har använts till olika slags kamper, som t.ex. hund-, björn- och tjurhetsning. En kamphund kan alltså vara en hundtyp som historiskt har använts för detta ändamål men som i dag är en utpräglad sällskaps- och familjehund. SKK menar att problemen sällan är rasbundna utan ligger hos enskilda hundar och hundägare. En blandras som förorsakar problem kan hamna mellan två stolar och gå fri/inte bestraffas. Den individ som är en samhällsfara – hund eller ägare – ska utredas av polisen. Det är hunden och dess ägare som eventuellt ska bestraffas, inte kollektivet.

Danmark införde den 1 juli 2010 ett förbud mot att avla, sälja och köpa hundar av 13 raser: pitbullterrier, amerikansk staffordshire terrier, tosa, amerikansk bulldogg, fila brasileiro, dogo argentino, boerboel, kangal, centralasiatisk ovtjarka, kaukasisk ovtjarka, sydrysk ovtjarka, tornjak och sarplaninac. Förbudet gäller även hundar som är en blandning av någon av dessa raser. I Norge gäller förbud mot att äga, föda upp eller importera hundar, spermier eller embryon från sex hundraser: pitbullterrier, amerikansk staffordshire terrier, fila brasileiro, toso inu, dogo argentino och tjeckoslovakisk varghund. Förbudet gäller även blandningar där en eller flera av dessa raser ingår, oavsett blandningsförhållande. Enligt norska Mattilsynet anses också hundtyper som är en blandning av hund och varg vara farliga hundar, oavsett blandningsförhållanden. Vidare är det, oavsett ras, förbjudet att hålla, föda upp eller introducera hundar som har tränats för att attackera eller försvara sig själva eller djurhållaren mot människor och andra hundar, eller individer som verkar särskilt aggressiva, stridslystna eller som har andra mycket oönskade egenskaper eller utseenden, så att de kan vara farliga för människor eller djur. Om det råder tvivel om huruvida ett djur är en farlig hund, kan polis- och tullmyndigheterna kräva att hundhållaren dokumenterar rasen eller hundtypen i enlighet med ytterligare bestämmelser. Om det råder tvivel om hundens ras kan polisen avliva hunden eller kräva att hunden förs utomlands. Förutom Danmark och Norge finns det restriktioner för vissa kamphundsraser i bl.a. Frankrike, Irland, Portugal, Spanien, Storbritannien och Tyskland.

Den 12 maj 2023 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att utvärdera hur länsstyrelsernas och Polismyndighetens verksamhet enligt tillsynslagen fungerar när det gäller att skydda omgivningen mot skador och avsevärda besvär orsakade av hundar. Enligt uppdraget skulle Statskontoret bedöma om

myndigheterna bedriver verksamheten effektivt i relation till sina förutsättningar och analysera samarbetet mellan myndigheterna, analysera och bedöma om uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna, myndigheternas befogenheter och lagstiftningen i övrigt är utformade på ett ändamålsenligt sätt och vid behov föreslå åtgärder, t.ex. i fråga om förändrade arbetssätt hos myndigheterna, ändrad lagstiftning eller justeringar i regeringens styrning, för en mer effektiv verksamhet och för ett bättre djurskydd och ett bättre skydd för omgivningen mot skador och avsevärda besvär som orsakas av hundar. I uppdraget ingick inte att utreda frågan om ett eventuellt rasförbud eller att ytterligare reglera avel eller uppfödares eller djurägares ansvar.

Uppdraget redovisades den 28 februari 2024. Enligt Statskontoret fungerar inte länsstyrelsernas och polisens arbete enligt tillsynslagen tillräckligt effektivt för att skydda samhället mot skador eller störningar som hundar kan orsaka. Myndigheternas omedelbara omhändertaganden av djur enligt djurskyddslagen fungerar inte heller effektivt. Statskontoret föreslår i rapporten ett antal åtgärder:

- Länsstyrelserna bör stärka sina interna system och stödstrukturer för att se till att de hanterar och fattar beslut enligt tillsynslagen och djurskyddslagen på ett mer enhetligt sätt. Länsstyrelserna bör även se över både hur mycket resurser de tilldelar verksamheten enligt tillsynslagen och sin tillgänglighet för allmänheten och för andra myndigheter.
- Polismyndigheten bör säkerställa att deras rutiner och tillämpning av gällande rätt är anpassade till myndighetens uppdrag. Det handlar bl.a. om att förtydliga interna rutiner och kommunikation så att de överensstämmer med lagstiftning, förarbeten och JO-beslut som gäller handräckningar och omedelbara omhändertaganden av hundar enligt tillsynslagen.
- Regeringen bör ge myndigheterna ökade befogenheter inom tillsynslagen och djurskyddslagen genom att ta initiativ till författningsändringar. Det handlar bl.a. om att utöka länsstyrelsernas möjligheter att utreda anmälningar enligt tillsynslagen och om att ge både länsstyrelserna och Polismyndigheten bättre möjligheter att agera skyndsamt när djur behöver omhändertas.
- Myndigheterna bör förbättra sin samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Regeringen bör ge en länsstyrelse i uppdrag att ta fram nationella mål och indikatorer för arbetet enligt tillsynslagen samt att följa upp och rapportera arbetet till regeringen. Samma länsstyrelse bör få i uppdrag att ansvara för samordning, stöd och vägledning samt att utfärda föreskrifter för verksamheten enligt tillsynslagen.
- Regeringen bör förtydliga sina förväntningar på Polismyndighetens roll i verksamheten enligt tillsynslagen.

Den 18 juni 2024 presenterade Regeringskansliet promemorian Komplettering till Statskontorets rapport Hund under kontroll. Promemorian innehåller förslag som motsvarar Statskontorets förslag med de justeringar och tillägg

som följer av den kompletterande analysen. I förhållande till Statskontorets förslag läggs det bl.a. till en bestämmelse om skyldighet för den som är föremål för tillsyn enligt tillsynslagen att lämna den hjälp som behövs för att kontrollen ska kunna genomföras. Därutöver ändras bestämmelsen om tillfälligt omhändertagande för mentalbesiktning något och det läggs till ett förtydligande om att det är länsstyrelsen som ska stå för kostnaderna för det tillfälliga omhändertagandet. Det förtydligas i tillsynslagen att beslut om omhändertagande eller omedelbart omhändertagande av en hund också omfattar en avkoma som den omhändertagna hunden föder under omhändertagandet.

Av Regeringskansliets senaste propositionsförteckning för riksmötet 2024/25 framgår att regeringen avser att överlämna en proposition till riksdagen i maj 2025 om Hund under kontroll.

Varghybrider

Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby är det förbjudet att hålla, förmedla eller sälja avkommor i första t.o.m. fjärde generationen efter korsning mellan en vild art och en tamhund. Detsamma gäller för korsningar mellan sådana hybrider och en vild art.

Vidare är det enligt 27 § artskyddsförordningen (2007:845) förbjudet att när en hund bjuds ut till försäljning eller annan överlåtelse använda beteckningen varghybrid eller på annat sätt ange att hunden har särskilt nära släktskap med en varg eller har ett rovdjursliknande beteende eller utseende.

Utöver det finns även andra bestämmelser om handel med djur och växter, t.ex. rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (EU:s Citesförordning). EU:s Citesförordning syftar till att genomföra Citeskonventionen i EU. Varg är listad i bilagorna A och B till EU:s Citesförordning och det finns därigenom regler på EU-nivå som reglerar handeln med varg. Av EU:s Citesförordning framgår att bestämmelserna i vissa fall även är tillämpliga för hybrider.

Även med hjälp av DNA-tester kan det vara svårt att konstatera vilken generation efter korsning med en vild art en hybrid är. Det har medfört svårigheter för behöriga myndigheter att kontrollera om gällande bestämmelser följs.

Den 21 december 2023 gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att analysera och redogöra för eventuella brister i utformningen av gällande förbud mot att hålla, förmedla och försälja varghybrider och svårigheter för berörda myndigheter att kontrollera att förbudet följs samt lämna förslag på åtgärder. I uppdraget ingick även att samla in synpunkter från relevanta myndigheter samt ta hänsyn till relevanta EU-rättsliga och internationella regleringar. Regeringen uppgav som skäl till uppdraget att det är angeläget att

lagar och bestämmelser som beslutas är ändamålsenliga och verkningsfulla och att det går att kontrollera att de följs. Detta är viktigt för att inte riskera att urholka förtroendet för myndigheterna och för lagstiftningen. Alla djur är enligt regeringens mening inte lämpliga att ha som sällskapsdjur på grund av deras egenskaper och naturliga instinkter. Att föra samman den vilda vargens beteendemässiga behov och instinkter med en hunds lägre nivå av skygghet och närhet till människor och tamdjur kan ge upphov till riskfyllda situationer. Vidare är det med hänsyn till skyddet av den vilda renrasiga vargpopulationen inte önskvärt att varghybrider får spridning i naturen.

Uppdraget redovisades den 27 juni 2024. Enligt Jordbruksverket har det inte framkommit uppgifter som tyder på att varghybrider är vanligt förekommande i Sverige, och myndighetens uppfattning är att de inte utgör ett stort problem i dagsläget. Polismyndigheten och länsstyrelserna förmedlar att när det kommer till ärenden om ”farliga hundar” är det inte varghybrider det handlar om. Länsstyrelserna ser inte heller att det i dagsläget finns ett stort problem med varghybrider ur ett djurskyddsperspektiv. Däremot är samtliga berörda myndigheter överens om att de fåtal ärenden som finns som berör misstänkta eller påstådda varghybrider är svåra och besvärliga att hantera, detta utifrån att det är svårt att kontrollera och bevisa om det är en tillåten eller otillåten individ. Det finns även en otydlighet i hur generationsbestämmelsen i lagstiftningen ska tolkas.

Jordbruksverket anser att lagstiftningen behöver förtydligas så att det tydligare framgår vad som menas med antal generationer för att komma till en tillåten individ som inte längre räknas som hybrid alternativt att lagstiftningen behöver skrivas om så att den liknar den danska lagstiftningen. Arbetet med att revidera lagstiftningen har redan påbörjats i och med den pågående översynen av Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby.

Den 7 december 2023 presenterade EU-kommissionen ett förslag till ny EU-förordning om välbefinnande och spårbarhet för hundar och katter som av ekonomiska skäl föds upp och säljs som sällskapsdjur. Förhandlingar pågår för närvarande i ministerrådet och Europaparlamentet. Jordbruksverket konstaterar att om förslaget mynnar ut i en beslutad förordning med nuvarande formuleringar kommer den, utöver att definiera en hybrid på samma sätt som i svensk lagstiftning, att förbjuda avel för att få fram hybrider inom hela EU. Förordningen kommer också att innebära att samtliga hunduppfödare som tar mer än två kullar med valpar per år kommer att behöva registrera sig, vilket innebär en ökad spårbarhet av de individer som bjuds ut till försäljning inom EU.

Vidare anser Jordbruksverket att om myndigheterna ska använda DNA-tester för att utskilja olagliga varghybrider behöver möjligheten till DNA-tester utredas ytterligare, både i fråga om testernas säkerhet och författningsstödet för de berörda myndigheterna att låta DNA-testa djur när myndigheterna misstänker att det kan röra sig om en otillåten varghybrid. Vid

ett eventuellt införande av DNA-tester för att urskilja varghybrider måste också hänsyn tas till nuvarande Cites-lagstiftning som utgår från generationsbegreppet. Även frågan om finansieringen av DNA-tester behöver utredas. Eftersom myndigheterna hanterar så få sådana ärenden varje år behöver kostnaden för en sådan fördjupad utredning av DNA-tester vägas mot nyttan. Jordbruksverket bedömer inte att en sådan utredning är skälig. Jordbruksverkets rapport bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet har tidigare under valperioden behandlat yrkanden om varghybrider i betänkande 2023/24: MJU11 Djurskydd. Utskottet uttalade då följande:

Utskottet konstaterar att den nuvarande lagstiftning som ska reglera hållande och uppfödning av s.k. varghybrider medför såväl rättsliga som tillsynsmässiga utmaningar. Det är därför av yttersta vikt att skapa en tydlig och ändamålsenlig lagstiftning med en effektiv tillsyn, som säkerställer ett högt djurskydd, förebygger risker för människor och skyddar den inhemska vargstammen.

Utskottet välkomnar att regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att se över utformningen av gällande förbud mot hållande, förmedling och försäljning av varghybrider liksom att utreda och lämna förslag på hur myndigheternas tillsyn och kontroll av efterlevnaden kan stärkas. Utskottet förutsätter att frågan om att förhindra import av olagliga varghybrider kommer att beaktas i utredningen.

Hundburar för transport

Enligt 6 kap. 3 § Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur får levande sällskapsdjur transporteras i en personbils bagageutrymme endast om tillsyn kan ske från personutrymmet under den tid transporten pågår. När djur transporteras i ett utrymme för personbefordran ska åtgärder vidtas för att säkra djuren vid inbromsning. Enligt de allmänna råden till bestämmelsen bör djuren säkras genom att förvaras i en säkrad transportbur eller, när det gäller hundar, i särskilt anpassat säkerhetsbälte. Om transporter sker i en personbil eller lätt lastbil vid regelbundet återkommande yrkesverksamhet ska fordonet, enligt 6 kap. 34 § i föreskrifterna, ha ett utrymme som är särskilt avsett för hundar. Utrymmet ska avskärmas mot personutrymmet med galler eller nät. Om hunden transporteras i personutrymme gäller 3 §.

Vid användning av en bur eller liknande för att transportera en hund i personbil anger Jordbruksverket att varje hund ska ha minst följande utrymme:

- längd = hundens längd från nosspets till sittbensknöl när hunden står i normal ställning gånger 1,10
- bredd = hundens bröstbredd gånger 2,5, hunden ska kunna ligga ned och vända sig obehindrat
- höjd = hundens höjd över hjässan när hunden står i normal ställning.

Vid transport av mer än en hund i en bur ska bredden för varje hund ökas med den största hundens bröstbredd. När det gäller utrymmet för en arbetande hund

i yrkesverksamhet som bara transporteras kortare sträckor, som mest i två timmar, får det enligt Jordbruksverket ha följande minsta mått:

- längd = minst 0,9 meter
- bredd = minst 0,6 meter
- höjd = minst 0,7 meter. Hunden ska dock alltid kunna ligga ned på ett bekvämt sätt. Därför bör mankhöjden inte överstiga 65 centimeter.

Enligt uppgift från Jordbruksverket har myndigheten för avsikt att se över föreskrifterna (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur.

Rise utför tester av hundburar på tillverkarens begäran. Testerna utförs enligt en modell som kallas SPCT-metoden (Safe Pet Crate Test) där man utsätter buren för olika olycksscenarier. På marknaden finns också hundburar som är testade i enlighet med vissa andra standarder (t.ex. föreskrift nr 17 från Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa [Unece] – Enhetliga bestämmelser om godkännande av fordon med avseende på säten, deras fästanelordningar och eventuella nackstöd 2019/1723).

Yrkanden motsvarande de nu aktuella behandlades av miljö- och jordbruksutskottet under förra riksmötet i betänkande 2023/24: MJU11 Djurskydd. Utskottet uttalade då följande:

Jordbruksverket har bemyndigande att utfärda föreskrifter om djurskydd, och utskottet utgår från att myndighetens föreskrifter utformas med beaktande av vetenskapliga rön och erfarenheter. När en hund åker bil ska den kunna stå och ligga på ett bekvämt sätt. Om man använder en bur eller liknande för transporten i personbilen innehåller Jordbruksverkets föreskrifter vissa krav på burens utformning. Dessa krav beslutades av Jordbruksverket 2019. När det gäller krocktester av burar kan utskottet konstatera att många av de hundburar som finns på marknaden är testade, om än enligt olika standarder. Enligt utskottets bedömning har det inte framkommit några uppgifter som skulle motivera de förändringar som motionären efterfrågar. Utskottet avstyrker således motion [...] yrkandena [...].

Positiv lista för sällskapsdjur

Enligt 2 kap. 2 § andra stycket djurskyddslagen (2018:1192) får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, utöver de allmänna kraven på en god djurmiljö, meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning. Av 2 kap. 9 § djurskyddsförordningen (2019:66) framgår att Jordbruksverket får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven på att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö på ett sådant sätt att deras välfärd främjas och att de kan utföra naturliga beteenden.

Jordbruksverket har utfärdat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby. Enligt dessa föreskrifter är det inte tillåtet att hålla, förmedla eller sälja viltfångade djur, apor, rovdjur, rovfåglar, hybrider mellan tamhundar och vilda hunddjur eller hybrider mellan tamkatter och vilda

kattdjur för sällskap och hobby. Detsamma gäller för korsningar mellan sådana hybrider och vilda arter (4 och 5 §§).

Europaparlamentet beslutade i november 2022 om en resolution om förbättring av EU:s lagstiftning om vilda och exotiska djur som ska hållas som sällskapsdjur genom en positiv lista (2022/2809(RSP)). I resolutionen uppmanar parlamentet kommissionen att göra en konsekvensbedömning av mervärdet och möjligheten att upprätta en europeisk positiv lista, med hjälp av en uppsättning vetenskapligt baserade kriterier för att fastställa vilka arter som är lämpliga som sällskapsdjur. Parlamentet framhåller vidare att det även krävs en noggrann analys av de olika kriterier som redan används i nationella positivilistor, i syfte att fastställa vilka som är mest effektiva och eventuellt kan användas i en EU-omfattande positiv lista baserad på medlemsstaternas bästa praxis, befintliga erfarenheter och lärdomar.

Vissa frågor om katter

Av de grundläggande djurskyddskraven i djurskyddslagen framgår att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Vidare ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar förebyggs (2 kap. 1 och 2 §§).

Jordbruksverket beslutade i maj 2020 om nya föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter (SJVFS 2020:8). Av 6 kap. 2 § framgår att en djurhållare ska vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder för att förebygga oplanerad, oönskad eller överdriven reproduktion av de djur som han eller hon ansvarar för. Av de allmänna råden till bestämmelsen framgår att katter som rör sig fritt utomhus bör vara kastrerade, steriliserade eller på annat sätt förhindrade att föröka sig okontrollerat.

Den 1 januari 2023 trädde nya regler om krav på märkning och registrering av katter i kraft. Reglerna innebär att det i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter införs ett krav på kattägare att märka och registrera sin katt i Jordbruksverkets kattregister (2–4 §§). Syftet med kravet på märkning och registrering är att underlätta handläggande myndigheters och ideella organisationers arbete med bortsprungna, övergivna och förvildade katter. I förlängningen syftar det till att minska antalet katter som saknar ett hem, och därmed det lidande som är förenat med detta, samt att minska myndigheternas kostnader (prop. 2021/22:49, bet. 2021/22: MJU13, rskr. 2021/22:176).

Med TNR-metoden (trap-neuter-return) avses att viltlevande djur fångas in, steriliseras eller kastreras och sedan släpps ut igen. Av regeringens förslag till ny djurskyddslag (prop. 2017/18:147) framgår bl.a. att TNR-metoden är omstridd och det har ifrågasatts om den kan anses vara djurskyddsmässigt acceptabel. Att acceptera eller uppmuntra TNR-metoden kan eventuellt medföra en risk för att människor betraktar denna hantering av djur som ett bra sätt att hålla katter och andra tamdjur på. En sådan utveckling vore olycklig och

går i en motsatt riktning mot vad regeringen normalt sett menar är en ansvarsfull djurhållning.

Yrkanden motsvarande de nu aktuella om krav på vaccinering av lösgående katter respektive ett TNR-inspirerat arbete behandlades i betänkande 2022/23: MJU9. Utskottet anförde då följande:

Eftersom djurskyddslagen innehåller ett grundläggande krav på att djur ska skyddas mot sjukdom anser utskottet att motion 2022/23:522 (SD) yrkande 1 om krav på vaccinering av katter kan lämnas utan vidare åtgärd. Utskottet konstaterar att den s.k. TNR-metoden är omstridd och att det har ifrågasatts om den är djurskyddsmässigt acceptabel. Därutöver noterar utskottet att Jordbruksverket 2020 beslutade nya föreskrifter om hållande av katter. Av dessa regler framgår bl.a. vilka skyldigheter djurhållare har när det gäller att förebygga oplanerad, oönskad eller överdriven reproduktion och att katter som rör sig fritt utomhus bör vara kastrerade, steriliserade eller på annat sätt förhindrade från att kunna föröka sig okontrollerat. Mot denna bakgrund finner utskottet inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion [...] yrkande [...].

Gnagare och reptiler

Enligt djurskyddslagen ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Enligt 2 kap. 2 § andra stycket djurskyddslagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, utöver de allmänna kraven på en god djurmiljö, meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning. Av 2 kap. 9 § djurskyddsförordningen framgår att Jordbruksverket får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven på att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö på ett sådant sätt att deras välfärd främjas och att de kan utföra naturliga beteenden.

Jordbruksverket har utfärdat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby. I kapitel 8 finns särskilda bestämmelser för hållande av kaniner och gnagare. Dessa innehåller detaljerade regler för burar och förvaringsutrymmen med inrednings- och utrymmeskrav samt bestämmelser om foder och klimatkrav, krav på berikning och material.

I föreskrifterna återfinns motsvarande bestämmelser för hållande av ormar och ödlor (kap. 9), sköldpaddor (kap. 10), glasögonkajmaner (kap. 11), samt groddjur (kap. 12). När det gäller reglering av värme och UV-ljus framgår det av föreskrifterna att dessa reptiler ska hållas vid ett klimat som liknar artens naturliga mikroklimat. För ormar och ödlor ska det finnas en värmekälla som ska ge värme på ett sätt som är anpassat till orm- eller ödleartens levnadssätt och ska kunna utnyttjas av djuret där det helst uppehåller sig. I terrarier med dagaktiva orm- eller ödlearter, som i naturen utnyttjar direkt solbestrålning för att uppta värme, ska de varmaste platserna ha hög ljusintensitet. Vidare framgår det att dagaktiva ödlor och sköldpaddor som i naturen ofta exponeras för solljus bör ges möjlighet att syntetisera vitamin D3 genom regelbunden

exponering för ofiltrerat ultraviolett ljus (UV-B) med en våglängd av ca 290–320 nanometer. Bestrålning med UV-ljus bör ske rakt ovanifrån och på tillräckligt avstånd för att undvika ögonskador.

Utskottets ställningstagande

Hundavel

Djurskyddslagen är tydlig med att avel som kan medföra lidande för föräldradjuret eller avkomman inte är tillåten. Därtill har Jordbruksverket utfärdat föreskrifter som innehåller villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurets naturliga beteende, normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma. Utskottet noterar även att SKK arbetar aktivt för att minska förekomsten av exteriöra överdrifter inom avel.

Vidare noterar utskottet att det förslag till EU-förordning om välbefinnande och spårbarhet för hundar och katter som för närvarande är under förhandling innehåller förslag till harmoniserade krav på att uppfödare av hundar och katter ska säkerställa att avelsstrategier inte leder till skadliga effekter för välbefinnandet hos djuren eller deras avkomma.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2024/25:287 (KD), 2024/25:2989 (SD) yrkandena 5–11 och 2024/25:3108 (S) yrkande 32.

Illegal handel med hundar

Som utskottet uttalat vid flera tillfällen tidigare är det angeläget att vidta åtgärder för att motverka den illegala handeln med sällskapsdjur – en handel som ökat kraftigt de senaste åren. Förutom de djurvälfsproblem som handeln kan ge upphov till ökar även risken för införsel och spridning av farliga sjukdomar som kan utgöra en fara för samhället och folkhälsan. Utskottet påminner om de tillkännagivanden som riksdagen riktat till regeringen om vikten av att vidta åtgärder för att stävja illegal införsel och organiserad smuggling av hundar. Utskottet välkomnar att det pågår förhandlingar om en EU-gemensam lagstiftning för ökad välfärd och spårbarhet för hundar och katter i syfte att stärka djurskyddet men också bidra till att reglera handeln och bekämpa den illegala verksamheten.

Med hänvisning till de uttalanden som gjorts och det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2024/25:289 (KD), 2024/25:1397 (SD) yrkande 21 och 2024/25:3108 (S) yrkande 36 kan lämnas utan åtgärd. Motionerna avstyrks därmed.

Tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser

Utskottet ser allvarligt på den ökning av hundrelaterade incidenter som har skett de senaste åren och understryker betydelsen av att myndigheterna har förutsättningar för att bedriva en effektiv tillsyn och skydda både människor och djur mot skador och besvär orsakade av hundar. Utskottet noterar att Statskontoret har föreslagit ett antal åtgärder för att bl.a. stärka

myndigheternas befogenheter inom tillsynslagen och djurskyddslagen. Det har inte ingått i uppdraget att utreda frågan om ett eventuellt rasförbud eller att ytterligare reglera avel, uppfödarens ansvar eller hundägares ansvar, men utskottet noterar SKK:s uppfattning att dessa problem sällan är rasbundna utan ligger hos enskilda hundar och hundägare.

Utskottet konstaterar att regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition i dessa frågor under våren 2025. I avvaktan på detta anser utskottet att motionerna 2024/25:411 (SD), 2024/25:1397 (SD) yrkande 22, 2024/25:2291 (M) och 2024/25:3108 (S) yrkandena 34 och 35 kan lämnas utan åtgärd.

Varghybrider

Vid tidigare behandling av frågan har utskottet konstaterat att det finns såväl rättsliga som tillsynsmässiga utmaningar med den nuvarande lagstiftningen om hållande och uppfödning av s.k. varghybrider. Det är enligt utskottet av yttersta vikt att skapa en tydlig och ändamålsenlig lagstiftning med en effektiv tillsyn som säkerställer ett högt djurskydd, förebygger risker för människor och även skyddar den inhemska vargstammen. Utskottet välkomnade därför att Jordbruksverket hade fått i uppdrag att se över utformningen av gällande förbud mot hållande, förmedling och försäljning av varghybrider liksom att utreda och lämna förslag på hur myndigheternas tillsyn och kontroll av efterlevnaden kan stärkas. Utskottet noterar att myndigheten har redovisat uppdraget och att beredning av frågan pågår inom Regeringskansliet.

I avvaktan på resultatet av detta arbete anser utskottet att motion 2024/25:3108 (S) yrkande 33 bör lämnas utan åtgärd.

Hundburar för transport

Som redogjorts för ovan behandlade utskottet motsvarande yrkande om hundburar för transport under riksmötet 2023/24. Utskottet konstaterade bl.a. att det finns detaljerade föreskrifter med bestämmelser om hur hundar ska transporteras i personbilar, liksom att många hundburar krocktestas, om än utifrån olika standarder.

Utskottet vidhåller sitt ställningstagande från förra året och föreslår därför att motion 2024/25:1983 (M) yrkandena 1–3 lämnas utan åtgärd.

Positiv lista för sällskapsdjur

Utskottet konstaterar att Jordbruksverket har ett bemyndigande att förbjuda viss djurhållning samt att det framgår av myndighetens föreskrifter vilka djur som är förbjudna att hålla som sällskapsdjur. Vidare noterar utskottet att Europaparlamentet har uppmanat kommissionen att utreda frågan om en europeisk positiv lista för sällskapsdjur.

Mot den bakgrunden ser utskottet inte skäl att vidta några åtgärder i nuläget med anledning av motion 2024/25:1397 (SD) yrkande 5.

Vissa frågor om katter

Som utskottet tidigare framhållit i fråga om vaccinering av katter framgår det av djurskyddslagen att djur ska skyddas mot sjukdom. Vidare fastställer Jordbruksverkets föreskrifter att kattägare är skyldiga att förebygga oplanerad, oönskad eller överdriven reproduktion och att katter som rör sig fritt utomhus bör vara kastrerade, steriliserade eller på annat sätt förhindrade att föröka sig okontrollerat. När det gäller den s.k. TNR-metoden noterar utskottet att det finns tveksamheter kring om det är en metod som kan anses djurskyddsmässigt acceptabel.

Sammantaget anser utskottet därför att motion 2024/25:2989 (SD) yrkandena 3 och 4 kan lämnas utan åtgärd.

Gnagare och reptiler

Enligt den svenska djurskyddslagen ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Utskottet konstaterar att Jordbruksverket har utfärdat föreskrifter som innehåller särskilda bestämmelser om hållande och uppfödning av såväl gnagare som reptiler, och att de innefattar bl.a. detaljerade krav på utrymmen, utfodring och reglering av ljus och värme.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motion 2024/25:1397 (SD) yrkandena 3 och 4.

Offentlig förevisning av och tävling med djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om djurparker och cirkusverksamhet samt djurvälstånd vid sport och tävlingar.

Jämför reservation 52 (SD) och 53 (MP).

Motionerna

Djurparker och cirkusverksamhet

I kommittémotion 2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14 anfördes att det bör göras en rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna. Enligt motionärerna behövs en översyn för att säkerställa att de lever upp till fastställda regelverk och därmed är trygga arbetsplatser och tillgodoser djurens möjlighet att leva ett så naturligt liv som möjligt.

I motion 2024/25:2981 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 1 anfördes att ett förbud mot att använda icke domesticerade djur på cirkus bör utredas. Vidare anfördes i yrkande 2 att möjligheten att göra det olagligt att hålla delfiner, späckhuggare och andra valar i fångenskap bör ses över.

Djurvelfärd vid sport och tävlingar

I kommittémotion 2024/25:3068 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 21 om djurvelfärd inom sport och idrott framhåller motionärerna att bristande resurser eller jakt på sportsliga framgångar inom sporter och idrotter där hästar och andra djur är inblandade aldrig får gå ut över djurvelfärden. Enligt motionärerna behöver de regelverk som finns följas och i vissa fall skärpas och länsstyrelsernas kontroller kan behöva öka.

Kompletterande information

Djurparker och cirkusverksamhet

Grundläggande bestämmelser om hur djur – inklusive cirkusdjur och djur i djurparker – ska hållas och skötas finns i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen. Av djurskyddslagen framgår bl.a. att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Det framgår också att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar förebyggs (2 kap. 1 och 2 §§).

Enligt 3 kap. 1 § första stycket djurskyddslagen är det förbjudet att, på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande, träna djur för eller använda djur vid bl.a. föreställningar eller andra förevisningar som anordnas för allmänheten. Av andra stycket framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bl.a. får meddela ytterligare föreskrifter om träning och användning av djur vid sådana föreställningar eller förevisningar.

Särskilda bestämmelser om offentlig förevisning av djur vid cirkusar och liknande verksamheter finns i 3 kap. djurskyddsförordningen. Av 3 kap. 3 § framgår bl.a. att djur inte får flyttas runt och i samband med det förevisas offentligt i burar eller andra utrymmen eller inhägnader som begränsar deras rörelsefrihet på liknande sätt som en bur. I bestämmelsen finns också en uppräkningslista av de djur som det inte heller på annat sätt är tillåtet att flytta runt och i samband med det förevisa offentligt. Några av de djurslag som räknas upp är apor, rovdjur (med undantag för tamhundar och tamkatter), noshörningar, flodhästar, säldjur och elefanter.

Av 3 kap. 5 § djurskyddsförordningen framgår att Jordbruksverket får meddela föreskrifter om skyldighet för den som förevisar djur på cirkus att föra anteckningar om verksamheten och djuren, och lämna upplysningar om verksamheten. I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:4) om cirkusdjur finns generella bestämmelser om skötsel och hållande av cirkusdjur.

När det gäller offentlig förevisning av djur innehåller artskyddsförordningen (2007:845) vissa bestämmelser om förutsättningarna för att mot betalning eller annars yrkesmässigt över huvud taget få visa levande djur av vissa viltlevande arter för allmänheten (se 40 § om att djurparker måste ha tillstånd från länsstyrelsen för detta och 44 § om att övrig offentlig förevisning

som sker mot betalning eller yrkesmässigt måste anmälas till länsstyrelsen). Vid all offentlig förevisning av arter som finns listade i bilaga A till EU:s Citesförordning krävs det dessutom intyg från Jordbruksverket. Huvudprincipen är att det är förbjudet att offentligt förevisa dessa arter, men behörig myndighet i medlemsstaterna kan bevilja undantag (artikel 8).

I Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker m.m. finns särskilda bestämmelser om hållande av delfiner. Av dessa framgår bl.a. att bassängytan ska vara minst 800 kvadratmeter för flasknosdelfiner och 400 kvadratmeter för tumlare. Vidare ska bassängens djup vara minst lika med den aktuella artens kroppslängd och det ska finnas djuphål med minst två gånger kroppslängden. Bassängerna ska ha oregelbundna väggar och vågdämpande kanter och det ska finnas avskiljningsmöjligheter (7 kap. 4 §). Jordbruksverket har meddelat att föreskrifterna (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker m.m. ska ses över.

Sveriges enda delfinarium öppnade 1969 i Kolmården. Den 8 mars 2022 meddelade Kolmårdens djurpark att en långsiktig avveckling av delfinverksamheten kommer att inledas och att delfinariet på sikt kommer att stängas. Enligt djurparken är det ett led i omställningen mot att fokusera alltmer på att bevara hotade djurarter. För närvarande pågår arbete med att hitta nya hem för delfinerna, något som enligt djurparken kan ta flera år. Till dess håller delfinariet öppet för besökare.

Djurvälfärd vid sport och tävlingar

Enligt djurskyddslagen får djur inte utsättas för lidande vare sig fysiskt eller psykiskt i samband med träning eller tävling, prov, föreställningar eller andra förevisningar som anordnas för allmänheten. Det är också förbjudet att aga (bestrafva fysiskt tukta, slå) ett djur, tillfoga djuret skada eller överanstränga det. Vidare får utrustning inte användas på ett sätt som kan orsaka lidande eller skada. Detta innebär att den som tränar eller tävlar med hästar eller andra djur måste använda sig av både metoder och utrustning som är anpassade till djurets fysiska och mentala förmåga. Vidare måste den som använder hästar för träning och tävling ha rätt kompetens enligt djurskyddslagstiftningen.

Mer detaljerade regler om träning och tävling finns i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:26) om träning och tävling med djur. Här framgår att ett djur som tränas för eller används vid tävling ska vara fritt från skada och sjukdom som kan antas förorsaka lidande. Enligt 2 kap. 2 § får den som tränar eller tävlar med ett djur bara ställa sådana prestationskrav på djuret som är anpassade till det enskilda djurets fysiska och psykiska förmåga. Enligt 3 § får utrustning, hjälpmedel eller metoder inte användas på ett sådant sätt att det kan medföra skada eller annat fysiskt eller psykiskt lidande för djuret. Vidare framgår det av 5 kap. att ban- eller tävlingsveterinärer ska medverka vid vissa tävlingar och bl.a. besiktiga djuren

före start och närvara under tävlingen för att hålla uppsikt över de deltagande djuren och tävlingsområdet.

Utskottets ställningstagande

Djurparker och cirkusverksamhet

Som utskottet framhållit tidigare i betänkandet är ett starkt djurskydd för alla djur av högsta vikt. Enligt djurskyddslagen ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas. De ska kunna utföra sitt naturliga beteende och beteendestörningar ska förebyggas. Utskottet konstaterar att Jordbruksverket har utfärdat detaljerade föreskrifter som reglerar skötsel och hållande av djur när det gäller både djurparker och cirkusverksamhet.

Det är även förbjudet att träna djur för föreställningar eller andra förevisningar som anordnas för allmänheten på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande. Likaså är det reglerat vilka arter som är tillåtna att flytta runt och förevisa. Utskottet noterar vidare att den enda svenska anläggning som håller delfiner för uppvisning har tagit beslut om att avveckla verksamheten.

Mot denna bakgrund ser utskottet inte skäl att föreslå några initiativ med anledning av motionerna 2024/25:1397 (SD) yrkande 14 och 2024/25:2981 (SD) yrkandena 1 och 2. Motionerna avstyrks därmed.

Djurvälfärd vid sport och tävlingar

Utskottet konstaterar att den svenska djurskyddslagstiftningen är tydlig med att djur inte får utsättas för lidande i samband med träning eller tävlingar, liksom att det inte är tillåtet att bestraffa eller överanstränga djuret eller använda utrustning som kan orsaka lidande eller skada. Vidare framgår det av regelverket att det vid tävlingar ska finnas tjänstgörande veterinärer som ska besiktiga djuren och övervaka att bestämmelserna följs.

Mot den bakgrunden anser utskottet inte att motion 2024/25:3068 (MP) yrkande 21 motiverar någon åtgärd från utskottets sida. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Vissa övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förprovning av djurstall, virtuella stängsel och arbetet med 3R-frågor.

Jämför reservation 54 (S) och 55 (S).

Motionerna

Förprovning av djurstall

I motion 2024/25:908 av Magnus Manhammar (S) anförs att regeringen bör verka för en bibehållen effektiv förprovning av djurstall i Sverige. Enligt motionären bidrar förprovningsen av djurstall till att stärka djurvälståndet och minska risken för felkonstruktioner när djurstallar byggs eller byggs om. Att avskaffa förprovningsen kan medföra sämre djurskydd och risker i djurvälståndet. Det kan även innebära fara för arbetsmiljön och ökade kostnader när fel i byggkonstruktionen behöver åtgärdas.

Virtuella stängsel

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 11 efterfrågas möjligheten att utvärdera virtuella stängsels påverkan på djurvälståndet. Motionärerna vill utvärdera den forskning och de projekt som genomförts nationellt för att kunna ta ställning till om virtuella stängsel kan tillåtas även i Sverige.

I motion 2024/25:280 av Magnus Oscarsson (KD) anförs att det bör göras lagligt att använda virtuella stängsel. Enligt motionären skulle det göra det enklare att sköta naturbetesmarker och underlätta upprätthållandet av betad och hävdad mark och på det sättet gynna den biologiska mångfalden. Det är också till gagn för allemansrätten att man slipper stängsla in marker, plus att det finns en ekonomisk fördel för markägaren med att inte behöva göra dyra investeringar i fysiska stängsel.

I motion 2024/25:2484 av Stina Larsson och Helena Vilhelmsson (båda C) anförs att virtuella stängsel har potential att underlätta och förenkla svensk betesdrift. Naturligtvis ska djurens välfärd vara i centrum och följas upp under flera års tid för att få användbart material för utvärdering och uppföljning, men enligt motionärerna är det hög tid att också Sverige går vidare med ny teknik för att bibehålla öppna landskap och den biologiska mångfalden.

Arbetet med 3R-frågor

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 42 anförs att arbetet på Sveriges 3R-center bör stimuleras. Motionärerna anser att Sveriges 3R-center utför ett värdefullt arbete med djurfri forskning, som både är viktig ur ett djurskyddsperspektiv och många gånger är mer träffsäker.

Motionärerna tycker att det är oerhört viktigt att arbetet med att minska, förfinas och ersätta djurförsök fortsätter och ser därför med oro på att regeringen valt att dra tillbaka finansieringen.

Kompletterande information

Förprovning av djurstall

Enligt 6 kap. 1 § första stycket djurskyddsförordningen ska stall, förvaringsutrymmen och hägn, eller en del av en sådan anläggning, godkännas från djurskydds- och djurhälsosynpunkt innan de uppförs, byggs till eller omändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt eller tas i anspråk eller inreds för djurhållning eller djuruppfödning som de tidigare inte har använts för. Detta gäller dock endast sådana anläggningar avsedda för hästar, djur som föds upp eller hålls för produktion av bl.a. livsmedel eller djur som används i sådan undervisning som inte är djurförsök.

Riksdagens tillkännagivande om förprovning av djurstallar

Våren 2019 beslutade riksdagen, på miljö- och jordbruksutskottets förslag, om ett tillkännagivande till regeringen om att avskaffa det obligatoriska kravet på förprovning av djurstall och förenkla reglerna för hur djurstall ska byggas (bet. 2018/19: MJU11, rskr. 2018/19:188). Utskottet uttalade i det sammanhanget följande:

Utskottet anser att det finns anledning att avskaffa det obligatoriska kravet på att förpröva djurstallar. Utskottet har förståelse för att det kan finnas en oro för att avskaffandet av kravet på förprovning av djurstallar skulle kunna bidra till en försämring av djurhälsa och djurskydd. Utskottet vill dock framhålla att de som väljer att hålla djur, och att göra de stora investeringar som krävs för att bygga lämpliga djurstallar, gör det med djurens bästa för ögonen. Utskottet anser vidare att reglerna för hur djurstallar ska byggas bör förenklas. De nuvarande reglerna är alltför detaljerade och ökat fokus bör i stället ligga på funktion och djurvelfärd.

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 uttalade regeringen följande om tillkännagivandet:

Regeringen bedömer att en konsekvensanalys bör genomföras för att utformningen av regler ska ta tillvara alla behov som t.ex. företagens administrativa börda och djurskyddsaspekter. Den 9 februari 2023 beslutade regeringen kommittédirektiven Stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd (dir. 2023:19). En särskild utredare ska analysera hur djurskyddsbestämmelser påverkar konkurrenskraften och föreslå åtgärder, med bibehållna högt ställda djurhållningskrav, för att stärka konkurrenskraften för svenska livsmedelsproducenter. En del av utredningens uppdrag är att analysera för- och nackdelar ur konkurrenskrafts- och djurskyddssynpunkt med det obligatoriska kravet på förprovning och konsekvenserna av att ta bort kravet. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2024. Punkten är inte slutbehandlad.

Den 29 augusti 2024 presenterades betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024: 56). I betänkandet föreslår

utredaren att förprövningen av djurstall ska behållas men förenklas och förbättras. Utredaren bedömer att förprövningen har bidragit till ett gott djurskydd och att den besparat djurägarna kostsamma ombyggnader i efterhand. Det finns också en tydlig samstämmighet om att man bör behålla förprövningen bland samtliga berörda aktörer. Det råder även samstämmighet om att förprövningen har utvecklats i rätt riktning, men också om att det finns förbättringspotential och att de huvudsakliga förbättringsområdena är ungefär desamma som lyfts i olika tidigare utredningar. Det handlar om stärkt rätts-säkerhet för djurägarna och lika bedömningar, förprövningens omfattning, kompetens på myndigheterna samt behov av ytterligare förenkling av förprövningen. Ansökningarna behöver bli bättre och mer kompletta. Det finns ingen statistik som underbygger omfattningen på förbättringsbehoven, men synpunkterna från såväl länsstyrelserna som branscherna pekar i den riktningen. För att enskilda ska ha nytta av förprövningen är det av största vikt att det finns en samsyn på regelverket bland de myndighetsanställda som arbetar med både förprövning och djurskyddskontroller. Som huvudregel bör meddelade förprövningsbeslut gälla till dess att verksamheten ska ändras i en sådan omfattning eller på ett sådant sätt att en ny prövning krävs. Utredningen föreslår att förprövningen förenklas bl.a. genom att det utformas en ordning för att kunna godkänna standardiserade byggnadslösningar och inredningar, där kravet på förprövning tas bort. Man föreslår också att möjligheterna att undanta fler byggnadsåtgärder av enklare slag från förprövningen ses över, liksom vilka enklare byggnadsåtgärder som kan undantas från kravet på besiktning. Dessutom bör länsstyrelsen erbjuda djurägare ett digitalt eller fysiskt förmöte inför att en förprövningsansökan skickas in. Det förenklar för djurägaren och ökar möjligheten att få in så korrekta ansökningshandlingar som möjligt till länsstyrelserna. Det ökar effektiviteten och kan minska handläggningstiderna.

Vidare föreslås att handläggning och beslut i förprövningsärenden ska koncentreras till de sex civilområdesansvariga länsstyrelserna dvs. Norrbottens, Skåne, Stockholms, Västra Götalands, Örebro och Östergötlands län, i syfte att öka effektiviteten och skapa bättre möjligheter till specialistkompetens inom de olika djurslagen och produktionsformerna. Dessutom ger det förprövningshandläggarna bättre förutsättningar för att göra likvärdiga bedömningar, och därmed ökar rättssäkerheten. Det införs också ett bemyndigande för Jordbruksverket att föreskriva om vilka kompetenser som ska finnas på den prövande myndigheten.

Betänkandet är ute på remiss till den 1 april 2025.

Virtuella stängsel

Användningen av elektricitet för att styra djurbeteende är tydligt reglerad i svensk lagstiftning. Enligt 2 kap. 16 § djurskyddsförordningen är det inte tillåtet att använda utrustning som ger elektriska stötar i avsikt att styra ett djurs beteende. I 17 § samma förordning anges dock att förbudet inte gäller

för användning av elstängsel till inhägnader utomhus, men detta undantag gäller inte för virtuella stängsel. Att tillåta virtuella stängsel skulle kräva ett undantag i djurskyddsförordningen, och sådana ändringar måste alltid vara väl motiverade och baserade på ett tillförlitligt underlag som visar att systemet fungerar och kan användas på ett från djurskyddssynpunkt säkert sätt som inte orsakar stress och/eller lidande för djuren. Virtuell stängselteknik är en relativt ny teknik som bygger på att betesdjur hägnas in med hjälp av halsband med inbyggd gps- och telenätsfunktion och som i stället för en fysisk gräns i form av ett elstängsel ger ifrån sig ljudsignaler kombinerat med elstimuli för att signalera en stängselgräns. Intresset för tekniken har ökat för varje år och grundar sig bl.a. i behovet av att hitta flexibla och innovativa sätt att hålla betesdjur. Tekniken sägs kunna bidra till en förbättrad lönsamhet genom minskad arbetsinsats i form av stängsling och underhåll och förenklad övervakning av djuren men även till möjligheten att utveckla nya typer av ekosystemtjänster, som att öka den biologiska mångfalden genom fler betande djur.

För att undersöka vilken inverkan virtuella stängsel har på djurvälståndet gav Jordbruksverket 2018 ett uppdrag till SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd att sammanställa all relevant djurvälståndsforskning inom området. Rådets slutsats var att det finns få vetenskapliga studier som specifikt utvärderat djurvälståndet i olika virtuella stängselsystem. Studierna har främst fokuserat på om djuren hållit sig innanför den virtuella gränsen eller inte och hur många ljudsignaler och elstötar djuren fått. Enligt rådet tyder forskningen på att djuren i de flesta fall lär sig att associera ljudsignalen med en elstöt och att de efter inlärningsperioden oftast håller sig innanför den virtuella gränsen. Man har dock sett att det funnits individuella skillnader i antalet stötar mellan individer och beteendereaktioner. I några av studierna fick vissa individer betydligt fler stötar än övriga djur. Detta skulle potentiellt kunna innebära ökad stress hos de individer som utifrån antalet stötar uppfattas lära sig långsamt och därmed utsätts för många stötar.

Mot bakgrund av det vetenskapliga rådets yttrande fattade Jordbruksverket 2019 beslut om att virtuell stängselteknik inte når upp till svensk djurskyddsnivå och därmed inte är godkänd att användas i Sverige. Jordbruksverket bedömer att det behövs mer kunskap om hur olika djurarter kan anpassa sig till virtuella stängselsystem för att säkerställa att tekniken garanterar en god djurvälstånd och på sikt ska kunna bli godkänd i Sverige. Verket vill se fler resultat från vetenskapliga forskningsstudier på inlärningsförmåga, stressnivå och välfärd hos de individer som eventuellt utsätts för många elstötar och långsiktiga effekter av virtuella stängsel i jämförelse med vanliga elstängsel.

Virtuella stängsel berörs även i Jordbruksverkets utredning om hur digital teknik inom djurhållningen kan bidra till att öka lönsamheten i betesbaserad produktion och öka betesmarkernas natur- och kulturvärden. (Jordbruksverkets rapport 2020:10 Digitaliserad teknik för att främja betesdrift). I rapporten konstateras att det finns flera fördelar med digital stängsling, bl.a. att djurhållaren med lätthet kan utöka arealen naturbetesmarker, att inga djur

kan fastna i några stängsel, att djurägaren har ständig kontroll på djuren samt att djur till lägre kostnader kan hållas borta från farliga ställen som sumphål, stup och trafikerade vägar. Vidare kan djur som blivit bortskrämda eller lämnat betesmarken lättare bli återfunna, liksom att rovdjursangrepp kan upptäckas tidigt och betesdjuren har större möjlighet att fly. Dock kvarstår ett antal djurvälfrågor. En nackdel med digital stängsling är att det kan innebära dålig djurvelfärd för vissa djur som inte lär sig systemet snabbt och får många elstötar, och det saknas studier på vilka långsiktiga effekter virtuella stängsel kan ha på djurens välfärd i jämförelse med vanliga elstängsel. Det kan även vara dyrt för mindre besättningar och företag med små arealer. Därtill uppmärksammar inte ett virtuellt stängsel människor i omgivningen på att det finns betande djur i närheten.

Vid Rise pågår i dagsläget ett antal forskningsstudier som bl.a. undersöker förutsättningarna för att få tekniken godkänd i Sverige, nötkreaturs förmåga att lära sig och att förstå tekniken, hur tekniken kan fungera i praktisk drift och dess inverkan på lantbrukarnas arbetsmiljö och säkerhet.

Som tidigare nämnts i detta betänkande tillsatte regeringen i februari 2023 en utredare med uppdrag att analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater inom EU samt undersöka möjliga åtgärder, inklusive regelförenklingar, för att med bibehållna högt ställda djurhållningskrav stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion (dir. 2023:19). I utredningens betänkande *Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd* (SOU 2024:56) som presenterades i augusti 2024 görs bedömningen att det finns stora möjligheter när det gäller användning av virtuella stängsel. Det skulle kunna förenkla för företagarna och bidra till ökad konkurrenskraft bl.a. inom nötkötts-, mjölk- och lammproduktionen. Det kan även öka den biologiska mångfalden genom att fler, mer otillgängliga naturbetesmarker kan betas. Enligt utredaren visar ny forskning i Europa en neutral eller positiv effekt på djurskyddet. Forskningsresultaten utgör ytterligare en grund för utredarens positiva bedömning och syn på användning av virtuella stängsel. Mot denna bakgrund anser utredaren att virtuella stängsel bör kunna användas på den svenska marknaden på motsvarande sätt som fysiska elstängsel. I dagsläget förutsätter det godkänd ny teknikprövning. I djurskyddsförordningen finns ett generellt förbud mot att styra djur med el. Elstängsel är dock undantaget. Med hänsyn till vad som framförts ovan och den nya teknik som finns i dag bör undantaget enligt utredaren även omfatta virtuella stängsel. Därför föreslås att både virtuella elstängsel och fysiska elstängsel ska omfattas av undantaget i 2 kap. 17 § djurskyddsförordningen. Betänkandet är ute på remiss till den 1 april 2025.

Utskottet har tidigare under valperioden behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om virtuella stängsel i betänkande 2023/24:MJU11 *Djurskydd*. Utskottet uttalade då följande:

Utskottet ställer sig positivt till nya tekniska lösningar inom lantbruket och noterar att användande av virtuella stängsel potentiellt kan ha flera fördelar, såsom möjligheten att utnyttja svårtillgängliga betesmarker och förbättrad övervakning av djuren, men att det fortfarande finns djurvälståndspåverkansaspekter som behöver utvärderas ytterligare. Utskottet konstaterar att det pågår studier om virtuella stängsel i Sverige och anser att resultatet av dessa ska inväntas.

Arbetet med 3R-frågor

I enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål (försöksdjursdirektivet) får djur bara användas till djurförsök om syftet med försöket inte kan uppnås utan användning av djur, om så få djur som möjligt används och om djuren inte utsätts för större lidande än vad som är absolut nödvändigt, detta enligt den s.k. 3R-principen, från engelskans replace, reduce och refine. Vidare är medlemsstaterna enligt direktivet skyldiga att på nationell nivå se till att alternativa metoder till djurförsök främjas och att information om dessa metoder sprids.

I enlighet med Jordbruksverkets instruktion finns det vid myndigheten ett kompetenscenter för 3R-frågor med syftet att främja och samordna arbetet med att ersätta, begränsa och förfinas djurförsök samt att samordna och främja tillämpningen av alternativa metoder till djurförsök.

Varje medlemsstat i EU ska enligt artikel 49 i försöksdjursdirektivet inrätta en nationell kommitté för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Sveriges nationella kommitté inrättades hos Jordbruksverket 2013. Den nationella kommitténs uppgifter är bl.a. att vara styrgrupp för Sveriges kompetenscenter för 3R-frågor.

I budgetpropositionen för 2025 redovisar regeringen att Jordbruksverkets kompetenscentrum för 3R-frågor har fortsatt arbetet med att samla, främja och sprida information om 3R, vilket handlar om att ersätta (replace), minska (reduce) och förfinas (refine) användningen av djurförsök. Regeringen bedömer att kompetenscentret för 3R-frågor fyller en viktig funktion och även fortsättningsvis utgör en plattform för att främja och samordna arbetet med att ersätta, begränsa och förfinas djurförsök.

Av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2025 framgår att 3 000 000 kronor av förvaltningsanslaget får användas för arbete inom Jordbruksverkets kompetenscentrum för 3R-frågor.

Utskottets ställningstagande

Förprovning av djurstall

Frågan om förprovning av djurstall har behandlats i utskottet vid flera tillfällen, och riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att avskaffa det obligatoriska kravet på förprovning av djurstall och förenkla reglerna för hur djurstall ska byggas. Utskottet noterar att en del av uppdraget

i utredningen om stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd var att analysera för- och nackdelar ur konkurrenskrafts- och djurskyddssynpunkt med det obligatoriska kravet på förprovning och konsekvenserna av att ta bort kravet. Utredningens betänkande har nu presenterats och remitterats.

I avvaktan på resultatet av den beredning som pågår anser utskottet att motion 2024/25:908 (S) kan lämnas utan åtgärd.

Virtuella stängsel

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att virtuella stängsel potentiellt kan ha flera fördelar, såsom möjligheten att utnyttja svårtillgängliga betesmarker och förbättra övervakningen av djuren, men att det är viktigt att eventuella djurvälståndspåverkaner utvärderas. Utskottet konstaterar att frågan behandlas i betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56) som nu är under beredning inom Regeringskansliet.

Med hänvisning till det pågående arbetet föreslår utskottet att motionerna 2024/25:280 (KD), 2024/25:2484 (C) och 2024/25:3108 (S) yrkande 11 avstyrks.

Arbetet med 3R-frågor

Inledningsvis vill utskottet understryka vikten av ett starkt djurskydd för djur som används i försöksverksamhet. Djur får endast användas till djurförsök om syftet med försöket inte kan uppnås utan användning av djur. Vidare ska, i enlighet med den s.k. 3R-principen, så få djur som möjligt användas och djuren får inte utsättas för större lidande än vad som är absolut nödvändigt.

Utskottet konstaterar att Sveriges kompetenscenter för 3R-frågor finns inrättat vid Jordbruksverket och utskottet delar regeringens bedömning att kompetenscentret fyller en viktig funktion för att främja och samordna arbetet med att ersätta, begränsa och förfina djurförsök.

Utskottet finner inte skäl att vidta några åtgärder med anledning av motion 2024/25:3108 (S) yrkande 42. Motionen avstyrks därmed.

Reservationer

1. Referenspriser för veterinärvård, punkt 2 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 47 och avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 21 och

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23.

Ställningstagande

Att upprätthålla en fungerande hälso- och sjukvård för djur i hela Sverige är av avgörande vikt. Idag ser det tyvärr inte ut så. De senaste åren har priserna för djursjukvård skjutit i höjden. Vanligt folk har numera svårt att hjälpa sina husdjur när de blir sjuka. Den främsta orsaken är ett marknadsmisslyckande där riskkapitalbolag köpt upp en stor mängd kliniker över hela landet, vilket lett till att det idag inte finns tillräcklig konkurrens. Siffror från Statistiska centralbyrån (SCB) visar att kostnaderna för veterinärvård i Sverige ökade med 25 procent bara under 2023. Allra mest ökade priserna hos riskkapitalbolagen.

Det ska vara enkelt för djurägare att i förväg ta reda på vad olika ingrepp kommer att kosta. Därför bör det ställas tydligare krav på att veterinärbolagen ska kunna ge prisindikationer för olika behandlingar. Det gör det möjligt för djurägarna att jämföra olika kliniker. Kunderna bör också på ett tydligt sätt kunna få information om vilken kostnad som tillkommer när en tjänst utförs som en akutbehandling. Även i akuta fall ska djurägare kunna göra ett aktivt val.

Vi noterar att regeringen nyligen gett Konkurrensverket i uppdrag att kartlägga pristransparensen inom marknaden för djurens hälso- och sjukvård. Detta är dock inte tillräckligt. Regeringen bör vidta åtgärder för att tydliggöra veterinärbolagens ansvar med krav på ökad pristransparens.

2. Referenspriser för veterinärvård, punkt 2 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 21 och avslår motionerna

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 47.

Ställningstagande

Konsumentverket lyfter i rapporten Bättre konkurrens om fler byter djurförsäkring (2018:6) att omsättningen i djursjukvårdsbranschen har ökat med 38 procent de tre senaste åren. Vidare framgår av rapporten att två riskkapitalbolag har förvärvat majoriteten av landets djursjukhus samtidigt som det pågår en intensiv debatt om skenande kostnader inom djursjukvården. Dessutom anför Konsumentverket att efterfrågan på djursjukvård ökat kraftigt eftersom djurägarna oftare uppsöker veterinär. I rapporten lyfts samtidigt att pristransparensen inom djursjukvården är dålig och att det inte finns några prisjämförelsetjänster. För förebyggande behandlingar som exempelvis vaccinerings och kastrering redovisar veterinärerna oftast sina priser på sina webbsidor. Förebyggande behandlingar täcks dock inte av djurförsäkringar, utan djurägarna får betala hela kostnaden själva. För sjukdoms- och skadebehandling redovisas normalt inga priser alls på förhand, eftersom veterinären först måste undersöka, ställa diagnos och föreslå olika behandlingsalternativ.

I rapporten Värdet av hundar och katter i Sverige (SLU, 2017) uppgavs att vart fjärde hushåll i Sverige har minst en hund eller katt. Det innebär att veterinärtjänster är en fråga som angår en stor andel av Sveriges befolkning.

I en intervju 2023 uppgav Hundstallet att antalet hundar hade ökat med drygt 50 procent 2022, från 368 hundar 2021, till 577 hundar 2022. I intervjun uppgav Per Leander, verksamhetschef på Hundstallet, att man sett en viss ökning av antalet människor som lämnar sina hundar för att de inte har råd. Ofta är det då en större veterinärkostnad som ägaren inte har råd med. Risken med ett ökande antal djurägare som inte har ekonomiska möjligheter att möta lagens krav om att förse sina hundar med djursjukvård, riskerar att skapa fler djurskyddsärenden och därmed bli ett växande problem för myndigheter som länsstyrelserna. Det är uppenbart att staten måste ta ett större ansvar för att reglera priserna inom djurvården. Inte minst för att förebygga att djur far illa

på grund av utebliven vård. Jag noterar att regeringen nyligen gett Konkurrensverket i uppdrag att kartlägga pristransparensen inom marknaden för djurens hälso- och sjukvård. Detta är dock inte tillräckligt. Regeringen bör tillsätta en utredning om hur en referensprislista för veterinär vård kan regleras och se ut.

3. Vinstintresse i djursjukvården, punkt 3 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 49.

Ställningstagande

Sverige har både dyrare veterinärpriser och slappare regelverk än många andra europeiska länder, som exempelvis Frankrike och Tyskland. I Frankrike hålls kostnaderna nere genom en lag som säger att veterinärerna måste vara majoritetsägare i klinikerna och att djursjukvård inte får bedrivas i vinstintresse. I Tyskland används en tariffmodell där en federal veterinärkammare fastställer veterinäravgifterna. Tariffsystemet fungerar som en riktlinje för veterinärer över hela landet för att säkerställa transparens och konsekvens i prissättningen. Nivåerna bestäms utifrån flera faktorer, såsom tid, veterinärens expertis, behandlingens komplexitet och nödvändig utrustning. Möjligheterna till liknande regler i Sverige bör utredas.

4. Ansvar för veterinär service och beredskap, punkt 4 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 50 och

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 1 och

avslår motionerna

2024/25:2937 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2983 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) och

2024/25:3302 av Stina Larsson m.fl. (C).

Ställningstagande

Djursjukvård behöver finnas tillgänglig över hela landet – dygnet runt, året runt. Men i dagsläget ställs olika krav på offentliga och privata aktörer. Medan Distriktsveterinärerna har i uppgift att säkerställa att alla djur ska kunna få sjukvård oavsett tidpunkt på dygnet om det finns djurskyddsskäl ställs inget liknande krav på de privata aktörerna. Det skapar en ojämlig konkurrenssituation. Även privata aktörer bör ta ansvar för att säkerställa den veterinära beredskapen.

I dag finns platser i Sverige där det är svårt att få tag på en veterinär om ens djur blir skadat eller sjukt under kvällar, nätter och helger. I norra Bohuslän tvingades en hästägare att på egen hand avliva sin häst när den blev sjuk, eftersom ingen veterinär fanns tillgänglig. Det är en tydlig signal om att nuvarande system inte fungerar. En bidragande orsak är att privata aktörer inte har samma krav på jourberedskap som de statliga Distriktsveterinärerna. Distriktsveterinärerna är skyldiga att alltid kunna erbjuda vård, dygnet runt, året runt, om det finns djurskyddsskäl. Privata aktörer har inget liknande ansvar. Problemet förvärras när privata aktörer lämnar områden där de tidigare upprätthållit beredskapen. I dessa fall kan det vara svårt för Distriktsveterinärerna att återetablera verksamheten. Ett exempel är Dingle distrikt, som omfattar Sotenäs, Munkedal, Tanum, Strömstad och delar av Lysekil. När en privat aktör sa upp sitt avtal i maj 2023 hade inte Distriktsveterinärerna förutsättningar att ta över. Området stod utan beredskap ända fram till september, vilket lämnade djurägare utan hjälp under jourtid. För att förbättra konkurrensen på veterinärmarknaden och tillgängligheten i hela landet behöver offentliga och privata aktörer ha likvärdiga förutsättningar. Därför är det anmärkningsvärt att regeringen bedömer att det statliga ansvaret inte bör inskränkas i nuläget. Regeringen skriver att privata aktörer i framtiden bör ta ett större ansvar för beredskap under jourtid, men det är oklart vad ”framtiden” innebär eller vad regeringen har för tidsplan. Klart är att vi har en akut veterinärbrist som måste lösas. Det bör ställas ökade krav på privata aktörer att ta ansvar för beredskapen och tillhörande jourverksamhet och vi delar således inte regeringens bedömning att man bör fortsätta med nuvarande ansvarsfördelning.

5. Ansvar för veterinär service och beredskap, punkt 4 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3302 av Stina Larsson m.fl. (C) och

avslår motionerna

2024/25:2937 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2983 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD),

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 50 och

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Djurens hälso- och sjukvård står inför flera strukturella utmaningar. Det är av stor vikt att dessa adresseras. Förslagen i propositionen är ett steg i rätt riktning, inte minst genom att djurvårdares betydelse och status uppvärderas. Men mer måste till för att säkra helheten och garantera att det finns en stark veterinärberedskap tillgänglig i hela landet under alla dygnets timmar.

I propositionen konstateras att intresset för privata veterinärer att delta i smittskydds- och jourberedskap är begränsat. Detta är en svepande beskrivning som sätter saken i fel ljus. Grundproblematiken har varit bristande ekonomiska incitament att bistå i jourarbetet och att Distriktsveterinärerna inte lyckats skapa tillräckligt goda samarbetsformer med de privata aktörerna. De privata veterinärerna är en nyckel för att jourberedskap ska finnas i hela landet framöver och vi är övertygade om att intresset att bidra finns från dem om bara förutsättningarna vore de rätta. För att uppnå detta krävs rimliga ersättningsmodeller, möjligheter att bidra till beredskapsarbete utifrån den egna verksamhetens villkor och förstärkt samverkan från Distriktsveterinärernas sida.

6. Behörighet för djurvårdare, punkt 5 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi ser positivt på förslaget att djurvårdare ska kunna ingå som en del av djurhälsopersonalen efter ett godkännandeförfarande och därmed också omfattas av tillsyn. Förslaget kan bidra till att djursjukskötare och veterinärer får nödvändig avlastning när de enklare kan delegera arbetsuppgifter. Dessutom är tillsynen ett viktigt steg för att höja tryggheten och säkerheten i djursjukvården. Om reformen ska bli effektiv krävs dock att regeringen förtydligar delar av förslaget.

För det första behöver regeringen förtydliga vilka krav på kunskap och erfarenhet som ska uppfyllas för att djurvårdare på nivå tre ska kunna bli godkända djurvårdare. I det nuvarande förslaget är det högst otydligt hur ett godkännandeförfarande ska gå till. För det andra behöver regeringen förtydliga gränsdragningen mellan godkänd djurvårdare och djursjukskötare. Det gäller särskilt arbetsuppgifter och ansvarsfördelning. En tydlig skillnad mellan grupperna behövs för att det ska löna sig att studera vidare till djursjukskötare, inte minst när det kommer till lönebildning. Risken är annars att färre studenter väljer att söka sig till djursjukskötarutbildningen och att viktig spetskompetens går förlorad. För att tydligare beskriva ansvarsfördelningen bör titeln för godkänd djurvårdare vara djurundersköterska, i enlighet med vad som föreslagits i remissvaren.

7. Utbildningsfrågor och kompetensförsörjning, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 38 och 39 samt

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 24 och 25 samt avslår motionerna

2024/25:1020 av Kerstin Lundgren (C),

2024/25:1533 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 3 i denna del,

2024/25:2647 av Aron Emilsson (SD) yrkande 2,

2024/25:2931 av Sten Bergheden (M) och
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 26.

Ställningstagande

I dag är bristen på veterinärer ett stort problem, framför allt på landsbygden. Att det finns veterinärer att tillgå dygnet runt är en förutsättning för djurhälsan och en viktig trygghetsfaktor både för privatpersoner med husdjur och för lantbrukare med djurhållning.

Bristen på veterinärer inom lantbruksnäringen kan äventyra både framtida djurskydd och konkurrenskraft. Det är angeläget att följa om utvidgningen av antalet platser på veterinärutbildningen ger önskad effekt eller om ytterligare utökningar krävs på sikt. Veterinärutbildningen kan behöva utökas ännu mer, men det är särskilt viktigt att fler veterinärer väljer att vara verksamma inom lantbruksnäringarna. Ett sätt att åstadkomma det är att fler som har egen erfarenhet från animalieproduktion antas till veterinärutbildningen. Det bör därför utredas hur man får fler med sådan erfarenhet att söka och antas.

Att förbättra veterinärers arbetsförhållanden, t.ex. arbetstider och lönenivåer, för att fler veterinärer ska välja att arbeta på landsbygden och med lantbruksnäringen är också angelägna åtgärder. Eftersom djursjukvård är en bransch som omfattar stora summor och där behovet av ytterligare kompetens är stor för att tillgodose framför allt lantbrukets behov är det viktigt att staten får god kännedom om hur konkurrensförutsättningarna ser ut på den svenska marknaden för djursjukvård. Att då också titta på utländska veterinärers möjlighet att etablera sig i Sverige är önskvärt.

8. Utbildningsfrågor och kompetensförsörjning, punkt 6 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 26 och
avslår motionerna

2024/25:1020 av Kerstin Lundgren (C),

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 38 och 39,

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 24 och 25,

2024/25:1533 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 3 i denna del,

2024/25:2647 av Aron Emilsson (SD) yrkande 2 och

2024/25:2931 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Veterinärbristen för lantbrukets djur och stora djur har blivit allt mer akut, särskilt i glesa geografier. Den nya och växande marknaden för smådjursklinik har inneburit en ännu högre konkurrens om de befintliga veterinärerna. Det har i sin tur inte underlättats av att det funnits stora brister inom Distriktsveterinärerna, som ska säkerställa veterinär service i hela landet. Detta gör att djurvälståndet riskeras, med stora påfrestningar på djurägaren och de verksamheter som är beroende av tillgänglig veterinärtillsyn.

För att vända trenden krävs det att fler som vill arbeta med lantbruksdjur söker sig till utbildningarna och att yrket är attraktivt. Här behöver det vidtas fler åtgärder för att höja både statusen på yrket och attraktiviteten i att verka på landsbygden.

9. Kunskapskrav för djurhälsopersonal med utländsk utbildning, punkt 7 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Sveriges unika djurskyddslagstiftning och mycket låga antibiotikaanvändning är något vi ska värna och vara stolta över. I propositionen föreslås att personer med veterinärexamen från tredjeländer ska kunna göra ett kunskapsprov för att få en svensk veterinärlegitimation. Det är viktigt att utbildningen från tredjeländer uppfyller svenska standarder. Om så inte är fallet bör det ställas krav på tilläggsutbildning.

10. Journalföring på engelska, punkt 8 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 3 och avslår motion

2024/25:1533 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

Redan i dag har djurvårdsföretagen ett informationsövertag gentemot djurägarna. Regeringens förslag om att under vissa förutsättningar tillåta journalföring på engelska riskerar att spä på denna marknadsobalans. Detta kan ge företagen ytterligare utrymme att höja priserna. Dessutom finns det risk för missförstånd, exempelvis vid instruktioner för medicinering, vilket kan påverka djurskyddet negativt. Mot denna bakgrund bör regeringen återkomma med ett förslag som innebär att journaler inte kan föras på engelska.

11. Sanktionsavgift för utebliven anmälan av verksamhet, punkt 9 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Det är av stor vikt att anmälningsskyldigheten inom verksamhetstillsynen följs för en fungerande och effektiv tillsyn. För att öka efterlevnaden av regelverket bör regeringen återkomma med förslag om införande av en sanktionsavgift som kan tas ut om verksamhetsutövaren inte uppfyller anmälningsskyldigheten.

12. EU:s djurskyddslagstiftning, punkt 10 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 44 och avslår motionerna

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1,

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 23,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 50 och

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 35.2.

Ställningstagande

Djurskyddslagstiftningen inom EU behöver uppdateras enligt dagens kunskap och förväntningar. Ett fullgott djurskydd inom EU är avgörande inte bara för djurvälfaerden utan även för våra svenska lantbrukares konkurrensförutsättningar inom EU. Lantbrukare i Sverige ligger i dag långt före övriga EU-länder när det gäller djurhälsa och djurvälfaerd. Men konkurrensen blir inte på lika villkor när spelreglerna inte är desamma i hela EU. Det ska inte löna sig att tumma på djurens välmående och hälsa.

Därför vill vi att Sverige ska driva på för att EU-lagstiftningen ska skärpas i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning. Det är nödvändigt för att vi ska kunna uppnå en gemensam förändring.

13. EU:s djurskyddslagstiftning, punkt 10 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 23 och

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 50 och avslår motionerna

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1,
2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2,
2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 35.2 och
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 44.

Ställningstagande

De europeiska djurskyddsreglerna blir alltmer utdaterade. Sverige är i sammanhanget en förebild, men för en rättvis konkurrens på den inre marknaden och för djurens välfärd krävs en uppdatering som moderniserar och skärper EU:s krav. En sådan skärpning bör bl.a. innebära ett förbud mot att hysa djur i burar – inte minst hönor. Överlag bör kraven på djurskydd och miljöhänsyn inom djurhållning höjas till svensk nivå.

Ett hållbart system för europeisk livsmedelsproduktion hänger nära ihop med ambitiösa regler för djurvälfärd. Sverige har länge legat steget före och det är viktigt, både för lantbrukets konkurrensvillkor och för djuren, att resten av EU kommer i kapp. Det handlar om allt från att införa förbud mot rutinmässig svanskupering av grisar till att transporter av djur till slakt inte ska behöva ta mer än åtta timmar. Det bör även göras stärkta gemensamma insatser för att hantera och förhindra spridningen av smittsamma djursjukdomar, exempelvis afrikansk svinpest. Det behövs en kommissionär med ansvar för djurvälfärdsfrågor, med ansvar för striktare EU-regler, bättre uppföljning av reglerna och ökat fokus på djurvälfärdsfrågor.

14. EU:s djurskyddslagstiftning, punkt 10 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2 och
2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 35.2 och
avslår motionerna
2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1,
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 23,
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 50 och
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 44.

Ställningstagande

För att undvika en situation där svenska bönder konkurreras ut av produkter som inte lever upp till samma krav som Sverige ställer på djurvälfärd måste

regeringen driva på för starkare lagstiftning för lantbruksdjur i hela Europa. Kraven på djurhållning bör skärpas inom hela EU, så att djuren får rätt att bete sig naturligt. Djurprodukter från djur uppfödda i länder där djurhållningen fått skarp kritik vid EU:s djurskyddsrevisioner ska inte få säljas på den gemensamma marknaden utan endast inom det egna landet.

Vidare måste en utgångspunkt i arbetet med den kommande översynen av stödsystemen inom GJP vara att inte tillåta att krav på konkurrensneutralitet mellan EU:s medlemsstater medför lägre miljökrav eller sämre djurvälstånd för Sverige, och inte heller sämre konkurrensförhållanden för svenska bönder.

15. Det svenska djurskyddsarbetet, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 och

avslår motionerna

2024/25:1308 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Svensk lagstiftning är i dag splittrad när det gäller djurs rättigheter. Genom att all lagtext som rör djur samlas i en särskild djurskyddsbalk åskådliggörs lagstiftningen bättre, samtidigt som det tydliggör och sätter fokus på djurens rättigheter.

16. Beteslagstiftning och utevistelse, punkt 12 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 9 och
avslår motionerna
2024/25:897 av Magnus Manhammar (S),
2024/25:978 av Camilla Mårtensen m.fl. (L),
2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2,
2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3,
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 20 och
2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

Säkerställandet av biologisk mångfald i Sverige är nära kopplat till upprätthållandet av ett levande och miljömässigt hållbart jordbruk. Betande djur håller landskapen öppna, vilket i sin tur skyddar många vilda växt- och djurarter från att förlora sina livsmiljöer.

Beteskravet är även viktigt för djurens välmående. Förutom att djuren får utlopp för sitt naturliga beteende får de motion och en bättre hälsa. Dessutom bidrar beteskravet till en konkurrensfördel för svenska mejeriprodukter, särskilt eftersom efterfrågan på etiskt producerade varor ökar.

Vi ser ett behov av att modernisera regelverket för att underlätta för jordbrukarna, exempelvis när det gäller planeringen av betestiden. Men detta får aldrig ske på bekostnad av djurskyddet. Därför är vi djupt kritiska till resultatet av den utredning som regeringen tillsatt. Utredningen föreslår i sitt betänkande Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56) att det svenska beteskravet för kor i lösdrift ska slopas.

För oss är det självklart att värna om betesrätten – det är en garanti för kornas rätt att beta och en viktig del av vår biologiska mångfald.

17. Beteslagstiftning och utevistelse, punkt 12 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motionerna
2024/25:897 av Magnus Manhammar (S),
2024/25:978 av Camilla Mårtensen m.fl. (L),
2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3,
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 20,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15 samt
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

Kravet på ligghallar har medfört problem för nötköttsproducenter som vill ha frigående djur året om. I dag hindrar föreskrifterna djurhållare från att ha djur utomhus året runt, även när vädret och tillgången på foder tillåter det, om de inte ingår i ett särskilt kontrollprogram. Det bör därför utredas hur regelverket kan förändras för att underlätta för djurhållare som vill ha djur utomhus året runt, under förutsättning att god djurvelfärd upprätthålls.

18. Beteslagstiftning och utevistelse, punkt 12 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 20 och
avslår motionerna

2024/25:897 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:978 av Camilla Mårtensen m.fl. (L),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2,

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15 samt

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

Svensk djurskyddslagstiftning är bland de skarpaste i världen, och svenska djurhållare levererar djurvelfärd på riktigt hög nivå. Delar av lagstiftningen behöver dock moderniseras för att hänga med i utvecklingen. Beteskravet bör utvecklas i en mer flexibel riktning där djurhållaren ges mer handlingsfrihet, med start- och slutdatum som varierar regionalt över landet och möjlighet att anpassa sig efter exempelvis väder- och markförhållanden.

19. Beteslagstiftning och utevistelse, punkt 12 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3 och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15 samt avslår motionerna

2024/25:897 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:978 av Camilla Mårtensen m.fl. (L),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 20 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

För att undvika en situation där svenska bönder konkurreras ut av produkter som inte lever upp till samma krav som Sverige ställer på djurvelfärd måste regeringen driva på för starkare lagstiftning för lantbruksdjur i hela Europa. Djurprodukter från djur uppfödda i länder där djurhållningen fått skarp kritik vid EU:s djurskyddsrevisioner ska inte få säljas på den gemensamma marknaden utan endast inom det egna landet.

EU:s djurvelfärdersättningar behöver utvecklas så att de ger ökade ekonomiska incitament för bättre djurvelfärd, och inte missgynnar svenska bönder för att Sverige har en jämförelsevis stark djurskyddslagstiftning.

20. Beteskrav för fler djurslag, punkt 13 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

Astrid Lindgren gick i spetsen för protesterna mot allvarliga brister i djurhållningen på 80-talet som ledde fram till en lagstadgad rätt för kor att beta. Lagen kallas lex Lindgren och beteskravet har gjort Sverige unikt, korna glada och svenskarna stolta. Kor är betande djur och att beta gör dem därför gott på flera sätt. Det förbättrar klövhälsan, gynnar mer sociala beteenden mellan korna och låter dem röra sig mer naturligt. Jordbruksverket konstaterar att tillgång till bete är grundläggande för att kor ska må bra.

Beteskravet var först och främst en djurrätsreform, men det skapade också en större jämlikhet i systemet. Ett slopat beteskrav riskerar nu att leda till att ännu fler svenska mjölkgårdar läggs ned. Att avskaffa betesrätten skulle framför allt gynna resursstarka mjölkproducenter som har svårt att hitta tillräckligt med betesmarker inom rimligt avstånd från gården. De skulle kunna utöka sin produktion med ännu fler kor på samma yta. De små och medelstora jordbruket skulle riskera att konkurreras ut av alltmer storskaliga mjölkfabriker med kor som mår allt sämre, och utvecklingen med nedlagda gårdar skulle förvärras ytterligare.

I stället för att avveckla betesrätten bör den utvecklas, utöver lagstiftningens krav. Följande åtgärder bör vidtas för att stärka beteskravet:

- Utveckla beteskravet så att fler djur inkluderas.
- Möjliggör ersättning för ökad betestid och även att tjurar, grisar, höns och kycklingar ska få beta i hagen, böka i jorden eller picka i gräset.
- Utveckla djurvälståndersättningen inom EU.

21. Uppfödning av slaktkycklingar, punkt 14 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4 samt avslår motion

2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

I takt med att kycklingarna växer blir det också trängre. Djurskyddslagen inklusive föreskrifter talar om vilken absolut miniminivå man måste uppfylla i djurhållningen för att inte äventyra djurens välfärd. Där sägs t.ex. att

slaktkycklingar får hållas med en maximal beläggning om 20 kilo per kvadratmeter, vilket innebär cirka tio till elva djur per kvadratmeter.

Men branschen själv, som Svensk Fågel, har utformat något som den kallar ett omsorgsprogram. För att få vara med i programmet måste man uppfylla vissa kriterier. Om man är ansluten till programmet får man ha upp till 36 kilo per kvadratmeter, vilket alltså är mycket mer än djurskyddslagens minimikrav. Det betyder ca 24 kycklingar per kvadratmeter mot slutet av kycklingens liv, ca 20 gånger 20 centimeter golvyta per kyckling. Jordbruksverket utfärdar dessa omsorgsprogram, vilket i praktiken innebär en generell dispens från lagen. Det finns program för värphöns också med liknande effekter, och svinnnäringen jobbar för att införa ett program som bl.a. skulle leda till tidigare avvänjning än lagen tillåter och till att suggor fixeras i perioder.

Omsorgsprogram måste utformas på ett sätt som innefattas av djurskyddslagen. Ett omsorgsprogram borde rimligen innebära att man ger djuren mer frihet och naturligt beteende än vad lagen kräver som minimum.

22. Långsamväxande slaktkycklingraser, punkt 15 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt avslår motion

2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Kycklingen är Sveriges vanligaste fågel. Årligen föds omkring 112 miljoner kycklingar upp för slakt. Det rör sig om en väldigt intensiv djurhållning, där den genomsnittliga besättningen består av 100 000 individer och där det utrymme som kycklingarna har att växa på är mindre än ett A4-papper per individ.

Under sina 35 dagar i livet växer dessa kycklingar från 40 gram till 2 kilo. Denna otroligt snabba tillväxt innebär en stor risk för bensmärta och rörelsestörning. Detta kan inte betraktas som något annat än ett systematiskt djurplågeri. Turbokycklingarna har en dödlighet som beräknas till 3–4 procent. Det kallas svinn, men i en svensk kontext handlar det om 3 miljoner kycklingar per år. Det är ett enormt lidande helt i onödan som skulle kunna undvikas genom att man ställer om till mer långsamväxande raser.

Den ekologiska kycklinguppfödningen är marginell i Sverige och omfattar inte ens 1 procent av det antal kycklingar som slaktas totalt. Ekologiska kycklingar går ute om sommaren, och inomhus har de mer utrymme än de konventionella kycklingarna. Ekologiska kycklingar är också av en annan ras än de konventionella, som inte växer lika fort, och de slaktas vid en högre ålder.

Djurskyddsorganisationer i Europa har tagit fram välfärdsriterier som företag kan använda sig av vid inköp av kyckling. Dessa kriterier går under namnet European Chicken Commitment (ECC) och grundar sig på den senaste forskningen. Kriterierna inkluderar bl.a. faktorer som inredning, beläggningsgrad, bedövning och tredjepartsgranskning. Mer än 350 företag har anslutit sig, för en förbättrad djurvälstånd för kycklingar i hela Europa. Detta blir en möjlighet att komma bort från det systematiska lidandet inom den svenska kycklingindustrin, och även Sverige bör förhålla sig till ECC-kriterierna som en absolut lägsta nivå i lagstiftningen.

Genom att ställa sig bakom ECC säger man ja till mer utevistelse för kycklingar och nej till den s.k. turbokycklingen, som växer så otroligt snabbt att det innebär lidande för kycklingarna från det att de kläcks till dess att de skällas. Denna ras utgör ungefär 99 procent av kycklingarna i Sverige.

En utfasning av turbokycklingen i Sverige skulle, på samma sätt som skett med Belgian blue, kunna genomföras utifrån djurskyddslagstiftningens skrivning om avel som medför lidande för djuren.

23. Burhållning av värphöns, punkt 16 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26 och avslår motionerna

2024/25:906 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:1752 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) och

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 21 och 22.

Ställningstagande

De värphöns som finns i svensk produktion i dag är till övervägande del frigående inomhus. Det är förbjudet att hålla höns i oinredda burar, men en del hålls i inredda burar där de har möjlighet att värpa i rede, sitta upphöjt och

sandbada. Frågan om frigående höns kontra höns i inredda burar är komplex, eftersom båda systemen har för- och nackdelar. De höns som hålls i stora grupper inomhus blir lätt stressade och kan börja hacka på varandra. Frigående höns har även en högre skadefrekvens och fler sjukdomar, vilket troligen beror på den mer komplexa miljön. Höns i inredda burar är däremot mer begränsade i sin rörelsefrihet.

24. Burhållning av värphöns, punkt 16 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1752 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) och

avslår motionerna

2024/25:906 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26 och

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 21 och 22.

Ställningstagande

Antalet hönor som hålls i bur blir allt lägre. För 15 år sedan satt ca 40 procent av alla hönor i Sverige i bur; i dag är det mindre än 2 procent. Det är en glädjande utveckling. Men trots det sitter fortfarande knappt 200 000 hönor inspärrade och förvägras därmed den rätt till naturligt beteende som djurskyddslagen förordar. En höna i bur kan varken sträcka på vingarna, sprätta i sanden eller lägga sina ägg i fred.

Den kraftiga nedgången beror på att svenska konsumenter väljer bort burägg om de kan, men de burägg som fortfarande produceras hamnar i läkemedel och färdigmat eller exporteras som äggpulver. Det behövs därför politiska beslut för att få stopp på burarna. Konsumentmakt räcker inte hela vägen.

Alla hönor har rätt till ett värdigt liv och möjligheten att röra sig fritt, något som livet i bur omöjliggör. Det är därför dags att sätta ned foten en gång för alla och förbjuda burarna.

25. Burhållning av värphöns, punkt 16 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 21 och 22 samt avslår motionerna

2024/25:906 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26 och

2024/25:1752 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP).

Ställningstagande

De europeiska djurskyddsreglerna blir alltmer utdaterade. Sverige är i sammanhanget en förebild, men för en rättvis konkurrens på den inre marknaden och för djurens välfärd krävs en uppdatering som moderniserar och skärper EU:s krav. En sådan uppdatering bör bl.a. innebära ett förbud mot att hysa djur i burar, inte minst hönor.

I avvaktan på en gemensam lagstiftning på EU-nivå, som förväntas komma de närmaste åren, bör Sverige göra precis som Danmark och påbörja en gradvis utfasning av de sista burhönsen genom nationell lagstiftning. Det är ett sätt för Sverige att hävda sig ytterligare som ett europeiskt föredöme inom djurvälståndsområdet.

26. Avlivning av tuppsycklingar, punkt 17 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1751 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP).

Ställningstagande

Värphönsraser är framavlade i syfte att värpa ägg, men hälften av äggen innehåller tuppar, och eftersom tupparna är av värphönsras har de inte alls den tillväxt som slaktskycklingar har. Branschen ser därför ingen ekonomi i att föda

upp dem och i dag avlivas samtliga dagsgamla tuppkycklingar som kläcks i kläckerier för värphöns. Det är alltså ägg som kläckts och levande kycklingar som under sina första timmar i livet gasas eller slängs ned i en köttkvarn. I Sverige dödas 5 miljoner kycklingar genom gasning eller malning varje år. Denna hantering är mycket oetisk, och metoder som gör att man kan undvika denna massavlivning bör införas.

Sådana metoder har utvecklats i bl.a. Tyskland och bygger på att äggen könsbestäms i ett tidigt stadium och att tuppägg sorteras bort. Även Italien, Österrike, Luxemburg och Frankrike har infört lagstiftning som fasar ut det onödiga dödandet, med en utfasningsperiod för att ge tid för att ställa om till alternativa metoder – med könsbestämning redan i äggen. Metoden att gasa och mala ned levande kycklingar i en köttkvarn bör snarast fasas ut och förbjudas även i Sverige.

27. Tvångsmatning av djur, punkt 19 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 7–9 och avslår motion

2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 5–7.

Ställningstagande

Tvångsmatning, särskilt i produktionen av foie gras, är förbjuden i flera länder, inklusive Sverige. Trots detta kan produkterna fortfarande saluföras i Sverige eftersom det är tillåtet att importera animalier framställda genom tvångsmatning.

Vid produktion av foie gras tvångsmatas gässen dagligen, och när de är redo för slakt har deras lever svällt upp till tio gånger sin normala storlek. Många gäss dör före slakt på grund av kvävning eller skador på organ. Det är nödvändigt att arbeta för ett importstopp för animalier som framställts genom skadlig tvångsmatning. Djur som slaktats utan bedövning eller plågats ihjäl i andra länder bör inte få säljas i Sverige.

Sveriges regering bör arbeta internationellt för att förbjuda produktionen av foie gras och andra former av tvångsmatning. Ett importförbud bör införas för att sätta press på andra länder. Tills försäljning av sådan mat upphör i Sverige

bör regeringen verka för en tydlig märkning av dessa produkter för att uppmärksamma konsumenten på produktionsmetoden.

28. Offentlig kontroll och tillsyn, punkt 20 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 38 och avslår motionerna

2024/25:215 av Lina Nordquist (L),

2024/25:483 av Mikael Larsson (C),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6, 10 och 11,

2024/25:2536 av Jan Ericson (M) och

2024/25:2599 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

Vi anser att den svenska djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit de gör mest nytta.

29. Offentlig kontroll och tillsyn, punkt 20 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6, 10 och 11 samt avslår motionerna

2024/25:215 av Lina Nordquist (L),

2024/25:483 av Mikael Larsson (C),

2024/25:2536 av Jan Ericson (M),

2024/25:2599 av Jan Ericson (M) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 38.

Ställningstagande

Systemet för djurskyddskontroller ska vara rättssäkert, och framför allt måste kontrollerna kunna utföras. Då krävs det att de myndigheter som ska utföra kontrollerna har både monetära och personella resurser att genomföra dem på ett kvalitativt och kompetent sätt. Det är viktigt att de som arbetar med miljö- och djurtillsyn har relevant kompetens för ändamålet.

Vi vill se en riktad förstärkning av medel till djurskyddskontroller så att dessa kan utföras i det intervall och med den kvalitet som djurskyddslagen åsyftar. Om den utredning som presenterats om kameraövervakning vid slakterier ska gå vidare till att bli lagstiftning behöver stor hänsyn tas till vad branschen anser och den personliga integriteten värnas. Det är angeläget att detta inte leder till ökade kostnader för branschen.

I de fall myndighetsutövning leder till konsekvenser för djurhållningen som visar sig vara omotiverade måste djurhållaren hållas skadeslös. Det är grundläggande att denna prövning kännetecknas av hög rättssäkerhet. Djurförbud är den mest drastiska konsekvensen, som i princip innebär näringsförbud. Beslut om djurförbud fattas i dag av tillsynsmyndigheten. Det bör utredas om beslut om djurförbud kan överföras till domstol, samtidigt som det är viktigt att tillsynsmyndigheter även i fortsättningen ges möjlighet att snabbt ta beslut om att omhänderta djur som far illa. Det allmännas skadeståndsansvar vid fel eller försummelser i myndighetsutövningen kan inte anses vara tillräckligt. Om ett beslut upphävs bör staten därför ta ansvar för den skada och de kostnader som omhändertagandet medfört.

30. Kamerabevakning på slakterier, punkt 21 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 39 och avslår motion

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 9.

Ställningstagande

För att ytterligare stärka skyddet på slakterierna bör kamerabevakning införas som komplement till traditionella inspektioner.

31. Transport av levande djur, punkt 22 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 43 och

avslår motion

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Transport av djur är en kärnfråga för oss. Djur, oavsett om de befinner sig inom EU:s gränser eller utanför, ska behandlas med respekt och omtanke. Därför välkomnar vi EU-kommissionens förslag om striktare transporttider och att tiden på väg begränsas. Samtidigt är det oroväckande att förslaget inte innehåller någon tidsbegränsning för transporter till sjöss. Sjötransporterna behöver också ingå i förslaget. Varje djur ska ha det så bra som möjligt under transport, och genom att korta ned transporttiden minskar risken för lidande hos djuren.

32. Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt, punkt 23 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 24.1 och 37 samt avslår motionerna

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 18 och

2024/25:1024 av Anders W Jonsson (C).

Ställningstagande

Djurskyddet måste stärkas även på slakterierna. Djuren ska behandlas med respekt under hela processen. Det innebär att djuren ska skyddas från onödigt lidande – hela vägen från gården till dess att avlivningen är genomförd. Dessutom handlar det om att säkerställa trygga livsmedel till konsumenterna. Därför bör det lokala och småskaliga jordbruket stödjas. Genom att öka antalet småskaliga gårdsslakterier kan fler djur slippa den stress som transporter och slakt riskerar att innebära.

33. Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt, punkt 23 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 18 och
avslår motionerna

2024/25:1024 av Anders W Jonsson (C) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 24.1 och 37.

Ställningstagande

Slakt- och förädlingsanläggningar är i dag utformade efter regelverk för andra djurslag än ren. Kostnaderna för småskalig slakt och förädling är höga bl.a. på grund av den lagstadgade veterinärbesiktningen. Nuvarande regelverk är inte anpassat till rennäringen. Nya slaktmetoder och modeller för slakt av renar behöver utvecklas bl.a. utifrån grundläggande samiska traditioner, samtidigt som innovativa metoder behöver utvecklas för att kunna återta traditionell kunskap om hur hela renen ska kunna tillvaratas.

Regeringen bör återkomma med förslag som gynnar samisk cirkulär ekonomi genom att garantera finansiering av testanläggningar för slakt och förädling som bygger på samisk tradition.

34. Digital veterinärbesiktning vid slakt, punkt 24 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 40.

Ställningstagande

Teknologin ger oss också nya möjligheter. Därför stöder vi möjligheten till digitala veterinärbesiktningar vid småskalig gårdsslakt. Det skulle innebära en mer effektiv och snabb process för djurhållaren samtidigt som vi bibehåller en hög standard på slakten.

35. Kött från djur som slaktats utan bedövning, punkt 25 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 15–17 och

avslår motionerna

2024/25:234 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 1–3 och 5 samt

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 4–6.

Ställningstagande

I Sverige gäller krav på bedövning före slakt, men det kravet finns inte i de flesta andra länder. Många svenskar äter i dag kött utan att veta om att det kommer från djur som har halal- eller koscherslaktats utan bedövning. Slaktmetoderna innebär i korthet att djuren slaktas och avblodas helt utan bedövning. Det innebär ett utdraget dödsförlopp med onödigt lidande, smärta och ångest. Enligt en fransk kartläggning kan det ta upp till elva minuter innan de panikslagna korna dör av blodförlust. Enligt Jordbruksverket är obedövad slakt ”förenat med smärta för djuren” och djur som utsätts för denna slaktmetod är ”medvetna och känner smärtan längre innan de förlorar medvetandet än vad man tidigare trott”.

Eftersom det tycks finnas en marknad för dessa produkter, och därmed också ekonomiska incitament, går allt fler köttproducenter över till dessa slaktmetoder. Andelen kött som slaktats med dessa båda slaktmetoder växer. I vissa producentländer slaktas t.ex. allt får- och lammkött med detta

tillvägagångssätt. I en rapport från EU-kommissionen framkommer det att en betydande del av nötkreaturen slaktas utan bedövning inom EU.

Sverige behöver få möjlighet till undantag som gör att vi kan stoppa importen av animalier som kraftigt avviker från intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning. Innan ett sådant undantag är på plats bör regeringen verka för generella förbud på EU-nivå mot denna plågsamma slaktmetod. För att stärka konsumentmakten bör allt kött från djur som halal- eller koscherslaktats och avblodats utan bedövning, och som saluförs i Sverige, tydligt märkas.

36. Bedövningsmetoder, punkt 26 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 19 och 20 samt avslår motionerna

2024/25:2129 av Sanna Backeskog m.fl. (S) yrkande 2 och

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

I dag används flera metoder för bedövning av grisar inför slakt, samtliga med olika för- och nackdelar. Den vanligaste metoden är att grisarna i grupp gasas med koldioxid. Det finns en risk för att denna metod är plågsam för grisarna under bedövningsprocessen, som i värsta fall tar flera minuter. Eftersom inga av de mest använda bedövningsmetoderna är stress- och smärtfria för grisarna behövs det mer forskning om alternativa metoder för bedövning av grisar inför slakt.

Att bedöva fiskar inför slakt är ett omdiskuterat ämne. Många fiskar utsätts för plågsamma metoder som att kvävas under lång tid eller läggas på is för att självdö. Forskning visar att fiskar kan uppleva smärta och stress, och det är därför viktigt att bedövningstiden för fiskar minimeras. Det behövs därför mer forskning för att hitta bättre och mer skonsamma metoder för avlivning och slakt inom vattenbruket.

37. Afrikansk svinpest, punkt 28 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 66 och
avslår motionerna

2024/25:2859 av Sten Bergheden (M) och

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 25.

Ställningstagande

För att upptäcka och åtgärda utbrott av den afrikanska svinpesten behöver regeringen främja ett närmare samarbete mellan de berörda myndigheterna, civilsamhället och jägarorganisationerna. Det krävs en tydlig plan för att hantera konsekvenserna av eventuella framtida utbrott av smittan.

Arbetet med att förhindra smittspridningen kommer, enligt experter, att pågå i flera år. Men regeringen saknar en tydlig krishanteringsplan för att se till att begränsa smittspridningen och för att säkerställa svensk export och svenska jobb inom grisnäringen. Det är oansvarigt av regeringen.

38. Afrikansk svinpest, punkt 28 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 25 och
avslår motionerna

2024/25:2859 av Sten Bergheden (M) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 66.

Ställningstagande

När afrikansk svinpest konstaterades i Sverige för första gången blev det ett stresstest för det svenska smittskyddsarbetet. Svinpesten fick stora konsekvenser för boende och näringsidkare, men att man lyckades hålla smittan så lokaliserad och att nästan alla restriktioner nu är hävda får ses som en framgång. Men än är inte Sverige formellt fritt från svinpesten och vi bör ta det som skett på allvar och utvärdera insatserna för att stärka beredskapen inför kommande smittor. Utbrottet av blåtunga har åter aktualiserat frågan om att bygga ett motståndskraftigt smittskydd.

39. Internationellt arbete, punkt 29 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 27.

Ställningstagande

Respekten för djur som individer är skäl nog att verka för en sund djurhållning. Ohälsa och farliga, ibland t.o.m. dödliga, sjukdomar för människan hänger ofta tätt ihop med en osund djurhållning. Att försöka minimera risken för att nya sjukdomar sprids bör ligga i allas intresse. Sverige, som många gånger ligger i framkant inom djurskyddsområdet, behöver med tydlighet visa på vikten av att lyfta dessa frågor betydligt mer i internationella sammanhang.

Det är ett faktum att Kinas roll i smittspridningen under covid-19-pandemin inte är försumbar, men med tanke på hur djurhållningen ser ut på andra platser i världen hade den lika gärna kunnat starta någon annanstans. De djurmarknader som vi ser på dessa platser präglas ofta av ett ofattbart och brutalt djurplågeri, i kombination med en usel hygien. De är källan till oerhört många virus som drabbar oss och ett så stort problem att de snarast och omedelbart och permanent måste stängas ned. Regeringen bör verka för en internationell reglering av såväl handel med vilda djur som villkor för djur i fångenskap.

40. Antibiotikaanvändning i djurhållning, punkt 30 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 45 och 46 samt avslår motionerna

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 37,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 24,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 51 och

2024/25:2982 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD).

Ställningstagande

Sverige har en lång tradition när det gäller en förebyggande djurhälsovård. Den svenska djurhållningen använder minst antibiotika i hela EU. Vi var också först i världen med att förbjuda användning av antibiotika i foder i syfte att öka djurens tillväxttakt. Även i EU är det förbjudet att använda antibiotika i tillväxtsyfte, men det är i stor utsträckning fortfarande tillåtet utanför EU, och inom EU finns det många länder där överanvändningen av antibiotika är enorm.

En låg antibiotikaanvändning inom den svenska djuruppfödningen är avgörande för både djurens och människornas hälsa. I stället för att djuren i lantbruket proppas fulla med antibiotika hålls de friska genom förebyggande åtgärder. Den globala överanvändningen av antibiotika inom djurhållningen bidrar till en ökad antibiotikaresistens hos bakterier, vilket utgör ett allvarligt långsiktigt hot mot mänsklig hälsa.

För att motverka antibiotikaresistens krävs landsöverskridande lösningar. Det är därför viktigt att även EU verkar för en minskad antibiotikaanvändning. I Sverige är det förbjudet att medicinera hela djurgrupper med antibiotika via foder och vatten, men det finns inget liknande förbud på EU-nivå. Denna överanvändning måste helt upphöra. Därför bör Sverige driva på för att även EU ska förbjuda antibiotika för medicinering av hela djurgrupper.

41. Antibiotikaanvändning i djurhållning, punkt 30 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 37 och avslår motionerna

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 24,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 51,

2024/25:2982 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 45 och 46.

Ställningstagande

Sverige har en av världens mest omfattande djurskyddslagar och några av världens mest kompetenta djuruppfödare. Sveriges lagstiftning om djuromsorg är unik och går mycket längre än de andra stora livsmedelsproducerande konkurrentländernas.

En god djuromsorg uppnås i de flesta fall för att lantbrukaren eftersträvar att djuren ska växa och må bra. En god djurhälsa, tillväxt och produktion hänger intimt samman. Att djuren mår bra är också något som svenska lantbrukare sätter heder i. Här är djuren friska och antibiotikaanvändningen är låg. Detta utgör goda skäl för att bevara och utveckla produktionen inom Sverige.

Inte desto mindre måste utvecklingen av sjukdomar, behandling och dödlighet i besättningarna följas för att se om regler och policyer om antibiotikaanvändning måste justeras, uppåt eller nedåt. Det är viktigt dels av etiska skäl, dels för lönsamhet och minskade förluster i livsmedelsproduktionen. SVA bör få i uppdrag att utreda och rapportera om samt långsiktigt följa utvecklingen.

42. Antibiotikaanvändning i djurhållning, punkt 30 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 24 och

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 51 och avslår motionerna

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 37,

2024/25:2982 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 45 och 46.

Ställningstagande

En viktig problematik med varierande djurskyddsregler i EU är den alldeles för höga antibiotikaanvändningen som leder till antibiotikaresistens. Här pågår ett arbete med att uppdatera de europeiska riktlinjerna för antibiotikaanvändning. Men EU behöver även ta ledartröjan internationellt och vara en drivande kraft för att få till ett globalt avtal för mer ansvarsfull antibiotikaanvändning.

EU bör vara en drivande kraft för att möjliggöra ett globalt avtal för en mer ansvarsfull antibiotikaanvändning. Den alltmer utbredda antibiotikaresistensen måste bekämpas och förebyggas. Annars riskerar vi att inte längre ha kvar antibiotika som ett effektivt vapen när människor och djur drabbas av våra infektioner.

43. Koccidiostatika, punkt 31 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Konventionella slaktkycklingar hålls väldigt trångt och dessutom på en permanent ströbädd. Båda dessa faktorer innebär en hög risk för att drabbas av parasitsjukdomen koccidios. Därför ges ett medel, koccidiostatika, i fodret till konventionellt uppfödda slaktkycklingar för att förebygga koccidios.

Koccidiostatika har även viss bakteriehämmande effekt men klassas trots detta som en fodertillsats enligt EU:s regelverk, inte som ett läkemedel. I Sverige används koccidiostatika fram till tre dagar före slakt. Det är inte tillåtet

att använda koccidiostatika i ekologisk produktion. I Norge beslutade slakt-kycklingbranschen att fasa ut koccidiostatika vid utgången av 2016, efter en stor samhällsdebatt om dessa substansers eventuella koppling till antibiotika-resistens.

44. Hundavel, punkt 32 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32 och avslår motionerna

2024/25:287 av Magnus Oscarsson (KD) och

2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena 5–11.

Ställningstagande

Inom hundaveln finns svåra utmaningar. För att säkerställa att hundaveln är i linje med våra strikta djurskyddsregler bör regeringen överväga en ny utredning för att undersöka om nuvarande hundavel är förenlig med gällande djurskyddslagstiftning. Eventuella brister inom hundaveln bör belysas och konkreta förslag på åtgärder som säkerställer djurskyddet redovisas.

45. Illegal handel med hundar, punkt 33 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 36 och avslår motionerna

2024/25:289 av Magnus Oscarsson (KD) och

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 21.

Ställningstagande

Varje år omsätter hundsmugglingen miljonbelopp, och på grund av dess stora lönsamhet är det inte ovanligt att den organiseras av kriminella nätverk. De hundar som smugglas är sällan vaccinerade och avmaskade och riskerar därmed att ta med sig sjukdomar in i Sverige som inte förekommer här i dag. Rabies är ett exempel på en dödlig sjukdom som inte längre finns i Sverige men som riskerar att komma tillbaka om inte rätt kontroller görs och om inte den illegala hundsmugglingen till Sverige stoppas.

Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Tullverket har tillsammans tagit fram förslag på hur det kan uppnås. Bland annat föreslår myndigheterna en utökad myndighetssamverkan, skärpta kontroller och utökad registrering av hundar. Dessa förslag bör införas för att komma åt de kriminella gängen och skydda människors och djurs hälsa.

46. Illegal handel med hundar, punkt 33 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 21 och
avslår motionerna

2024/25:289 av Magnus Oscarsson (KD) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 36.

Ställningstagande

Att smuggla in hundar i Sverige kan vara en lukrativ affär, på djurens bekostnad. Inte sällan kommer valparna från valpfabriker där det råder miserabla förhållanden för hundarna. Det är en kriminell verksamhet utan skrupler där valpar tas för tidigt från tiken, utsätts för trånga och plågsamma transporter och ges förfalskade papper. Dessutom är många av valparna som säljs sjuka. Misslyckas smugglingen tar ofta smugglarna en annan färdväg in i landet, om inte valparna avlivas på plats.

Den svenska tullen upptäcker en del av de valpar som smugglas in i landet, men långt ifrån alla. Samtidigt har det allt oftare påtalats av tullpersonal att distriktsveterinärer inte har tid att komma för att inspektera valparna för att avgöra vidare hantering, samt att veterinärer på svenska djurkliniker som misstänker att hundar de behandlar är smuggelhundar inte har möjlighet att agera på grund av veterinärers tystnadsplikt, vilket försvårar en anmälan.

Det finns också en stor risk att smugglade hundar kan bära på allvarliga sjukdomar, inklusive rabies, som kan spridas till andra djur och människor. Det är därför viktigt att säkerställa att hundar som förs in i Sverige är vaccinerade mot rabies och har genomgått nödvändiga hälsokontroller för att minska risken för spridning av sjukdomar.

När hundvalpar som förts in olovligt i Sverige ska säljas, ofta på marknadsplatser online, kan det vara svårt för köpare att urskilja att det rör sig om smuggelhundar. I de fall det upptäcks kan det vara svårt att identifiera vem som verkligen ligger bakom en annons och som bär ansvaret för försäljningen. Därför bör det ställas krav vid annonsering om försäljning av hundar som säkerställer säljarens identitet, för att man vid upptäckten av försäljning av smuggelhundar ska kunna väcka åtal.

Det förekommer även handel med hundar uppfödda i Sverige där det är oklart om uppfödaren är verksam på ett sätt som är förenligt med intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning. Även här är det lämpligt med tydligare krav på identifiering i samband med att hundar saluförs för att dessa individer ska kunna lagföras.

47. Tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser, punkt 34 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 34 och 35 samt avslår motionerna

2024/25:411 av Markus Wiechel (SD),

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22 och

2024/25:2291 av Fredrik Kärrholm (M).

Ställningstagande

Den senaste tiden har vi sett allt fler allvarliga hundattacker. Det är något som har väckt oro och rädsla bland oss alla. I nuläget görs inte tillräckligt för att stoppa hundattackerna. Enligt en ny rapport från Statskontoret är länsstyrelserna och Polismyndigheten inte tillräckligt effektiva i sin verksamhet med att skydda omgivningen mot skador som hundar kan orsaka. Det behöver åtgärdas.

I linje med Statskontorets rekommendationer bör regeringen förtydliga ansvarsfördelningen mellan myndigheterna för att undvika överlappande ansvar. Vidare behöver myndigheterna få utökade befogenheter att agera skyndsamt när djur behöver omhändertas.

En annan viktig åtgärd är att införa ett nationellt ärendehanteringssystem för länsstyrelsernas djurskyddsenheter kopplat till lagen om tillsyn över hundar och katter. I dag finns det ingen möjlighet att följa upp utfärdade djurförbud om en tidigare hundägare flyttar till ett nytt län. Ett sådant system kan leda till farliga situationer, inte minst kopplat till aggressiva hundar och hundangrepp. Genom att ge i uppdrag åt länsstyrelserna att införa ett nationellt ärendehanteringssystem kan vi skydda allmänheten från de farliga hundarna. På sikt har vi också möjlighet att minska både arbetsbörda och kostnader för länsstyrelserna och Polismyndigheten.

48. Tillsynsfrågor och reglering av vissa hundraser, punkt 34 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22 och avslår motionerna

2024/25:411 av Markus Wiechel (SD),

2024/25:2291 av Fredrik Kärrholm (M) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 34 och 35.

Ställningstagande

Under det senaste året har det rapporterats om en rad incidenter med hundar med ett beteende som är direkt farligt för andra djur och människor. Det är viktigt att myndigheterna får stärkta befogenheter att snabbt hantera hundar som utgör en risk för omgivningningen.

49. Varghybrider, punkt 35 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 33.

Ställningstagande

Ett allvarligt problem i vårt samhälle är uppfödningen av s.k. varghybrider, korsningar mellan varg och hund. Varghybrider orsakar skador i det svenska samhället med allvarliga attacker mot både människor och djur. Deras beteende är högst oförutsägbart, vilket gör dem klart olämpliga att äga som husdjur.

Men det nuvarande regelverket för varghybrider har tydliga brister. Djuret är förbjudet att äga fram till fjärde generationen men är tillåtet från femte generationen och framåt. Problemet är att det i princip är omöjligt för myndigheter att kontrollera vilken generation djuret tillhör utifrån DNA. Ett annat problem är att man vid import av varghybrider kan kringgå regelverket. Genom att varghybriderna anses vara rymningsbenägna är även den renrasiga vilda vargen hotad.

Det är tydligt att varghybrider helt måste förbjudas. Därför bör regeringen införa ett striktare regelverk med förbud mot import och uppfödning av varghybrider.

50. Positiv lista för sällskapsdjur, punkt 37 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

I dag är det upp till myndigheterna att förbjuda viss djurhållning som anses vara farlig eller skadlig för djuren. Att införa en s.k. positiv lista skulle kunna bidra till en mer effektiv ordning som garanterar en tydlig och enhetlig hantering av djurskyddet då den beskriver vilka djur privatpersoner tillåts att ha som sällskapsdjur. En sådan lista skulle stärka djurskyddet och garantera att förbud inte utfärdas i efterhand, vilket skulle minska krångel och komplikationer. Genom att utreda förutsättningarna för att införa en positiv lista finns möjlighet att öka djurskyddet och samtidigt ge tydliga och enkla regler för privatpersoner att följa vid val av sällskapsdjur.

51. Gnagare och reptiler, punkt 39 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Kaniner och andra sociala gnagare är mycket populära sällskapsdjur, inte minst till barn då de är billiga i inköp och kräver lite skötsel jämfört med en hund. I dag är kunskapsläget hos vissa som håller dessa gnagare lågt och lagstiftningen behöver justeras för att tydliggöra kraven för att hålla dessa djur på ett sätt som tillfredsställer deras sociala och fysiska välbefinnande på ett adekvat sätt.

På motsvarande sätt bör det utredas om det behövs ytterligare regleringar av hur man får hålla reptiler för att på ett bra sätt tillgodose deras behov av värme och UV-ljus.

52. Djurparker och cirkusverksamhet, punkt 40 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Eriksson Falk (SD), Victoria Tiblom (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14 och
avslår motion

2024/25:2981 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkandena
1 och 2.

Ställningstagande

Ett stort värde finns i djurparkerna och de artbevarande projekt som de arbetar med. Ett antal olika larmrapporter de senaste åren har dock visat att det finns djurparker som har bristande rutiner och som inte lever upp till fastställda regelverk. Det har handlat om alltifrån dåliga arbetsförhållanden för personal till dålig djurhållning, t.ex. i fråga om kvalitet och storlek på djurhågn.

Med anledning av detta behövs en rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna, för att säkerställa att de lever upp till fastställda regelverk och därmed är trygga arbetsplatser och tillgodoser djurens möjlighet att leva ett så naturligt liv som möjligt.

53. Djurvelfärd vid sport och tävlingar, punkt 41 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3068 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 21.

Ställningstagande

Under OS i Paris kom nyheter om hur hästsporten globalt ännu dras med problem med dålig hantering av tävlingshästar. Regelverken som finns behöver följas och i vissa fall skärpas, och länsstyrelsernas kontroller kan behöva öka. Bristande resurser eller jakt på sportsliga framgångar inom sporter och idrotter där hästar och andra djur är inblandade får aldrig gå ut över djurvelfärden.

Arbetet med breddad rekrytering, finansiering, underhåll och utveckling av anläggningar samt djurvelfärd är centralt för att hästsporten ska fortsätta att vara en folksport i städer och på landsbygden med närvaro över hela landet.

54. Virtuella stängsel, punkt 43 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 11 och

avslår motionerna

2024/25:280 av Magnus Oscarsson (KD) och

2024/25:2484 av Stina Larsson och Helena Vilhelmsson (båda C).

Ställningstagande

De senaste åren har virtuella stängsel testats på betande djur i Sverige. Medan fysiska stängsel ofta är dyra och kräver mycket underhåll är virtuella stängsel en betydligt billigare och enklare lösning. De ger möjlighet att enkelt styra betestrycket efter betesmarkernas behov. Det blir också enklare att ha djur på naturbetesmarker som i många fall är dåligt lämpade för fysiska stängsel.

I dag är virtuella stängsel tillåtna i bl.a. Norge och forskning pågår i flera andra europeiska länder. Den forskning och de projekt som genomförs nationellt bör utvärderas för att det ska gå att ta ställning till om virtuella stängsel kan tillåtas även i Sverige.

55. Arbetet med 3R-frågor, punkt 44 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 42.

Ställningstagande

Sveriges 3R-center utför ett värdefullt arbete med djurfri forskning. Denna forskning är både viktig ur ett djurskyddsperspektiv och många gånger mer träffsäker än forskning på djur. Det är oerhört viktigt att arbetet med att

minska, förfina och ersätta djurförsök fortsätter, och vi ser därför med oro på att regeringen valt att dra tillbaka finansieringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:57 Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Följdmotionerna

2024/25:3298 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa ökade krav på privata aktörer i fråga om jour och beredskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga vad behörighetsregleringen för djurvårdare innebär och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett förslag som innebär att journalföring inte kan föras på engelska och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa kunskap om Sveriges låga antibiotikaanvändning och starka djurskydd hos veterinärer med examen från tredjeländer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om att införa en sanktionsavgift kopplat till den föreslagna anmälningsskyldigheten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3302 av Stina Larsson m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över incitamenten för privata veterinärer att bidra till smittskydds- och jourberedskap och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur en referensprislista för veterinärvård kan regleras och se ut och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:215 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet att i vissa situationer omedelbart omhänderta djur som far illa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:234 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kött från djur som slaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska inta en stark hållning gentemot EU där man kräver generella förbud mot obedövad slakt inom hela unionen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:280 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lagligt att använda virtuella stängsel och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:287 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur förutsättningarna för fortsatt avel av hundraser med medfödda hälsoproblem kan upphöra och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:289 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett införande av hundars vaccination i Jordbruksverkets hundregister där det

också framgår vilken djurklinik som ansvarat och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:411 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa licenskrav för innehav av vissa hundraser och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:483 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sekretess inom djurskydd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som gynnar samisk cirkulär ekonomi genom att garantera/tillse finansiering av testanläggningar för slakt och förädling som bygger på samisk tradition och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:897 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla den svenska betesrätten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:906 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att fasa ut burhållningen av hönor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:908 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en bibehållen effektiv förprovning av djurstallar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:978 av Camilla Mårtensen m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning för ekosystemtjänster som stärker djurs möjligheter till bete och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1020 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över åtgärder för att möta behovet av att utöka och sprida djurskötarutbildningen t.ex. till Umeå och Skara och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1024 av Anders W Jonsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklade regler för små slakterier och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1308 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja arbetet med att inrätta en djurskyddsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en djurskyddsminister med särskilt ansvar för djurskydd, djurvelfärd och djurrätt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för förbud mot obedövad slakt inom EU och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett importförbud för animalieprodukter från djur som har slaktats utan bedövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge SVA i uppdrag att utreda gällande regler och praxis för antibiotikaanvändning kopplat till dagens sjukdomsincidens och behandling i husdjursbesättningar för att bedöma deras effekter på djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det kan möjliggöras för fler personer med lantbruksbakgrund att söka och antas till veterinärutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om djurhållare kan certifieras för att utföra fler veterinäruppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1397 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för en bättre djurskyddslag inom EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det kan underlättas för djurhållare som vill hålla djur utomhus hela året om ett fullgott djurskydd samtidigt ska kunna säkerställas och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en utredning för att justera lagstiftningen i syfte att förbättra förhållandena för kaniners samt andra sociala gnagares sociala och fysiska välbefinnande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av reglering av UV-ljus och värme för reptiler för att säkerställa att dessa djurs fysiologiska och etologiska behov tillgodoses på ett adekvat sätt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av en positiv lista för sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra djurskyddskontrollsystemet genom att säkerställa resurser och kompetens hos ansvariga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot import av animalier som under uppfödning utsatts för hälsoskadlig tvångsmatning som orsakat lidande för djuret, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det ska vara tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta beslutsfattandet av djurförbud till domstol och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadsansvar vid upphävda beslut om djurförbud och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en djurskyddsbalk och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktivt arbeta för att stärka djurskyddet i samband med import och slaktprocesser, genom att förbjuda import av animalieprodukter som inte uppfyller svensk djurskyddslagstiftning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för EU-omfattande förbud mot slakt utan förbedövning och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa tydlig märkning av köttprodukter från halal- och kosherslakt, där djuren avblodats utan bedövning, för att säkerställa transparenta och enhetliga djurskyddsstandarder och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på alternativa bedövningsmetoder för grisar inför slakt och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på alternativa bedövningsmetoder inom vattenbruket och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och implementera åtgärder som kan stärka kontrollen av uppfödning och handel med hundar i syfte att förhindra hundsmuggling och oseriösa uppfödare och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förbättrad möjlighet att snabbt hantera hundar som utgör risk efter att ha attackerat människor eller djur och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om referenspriser för veterinärkostnader och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att öka attraktiviteten för veterinärer verksamma inom lantbrukssektorn och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konkurrensförutsättningarna inom djursjukvården och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglering av burhöns bäst sker på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i internationella forum verka för en reglering av handel med vilda djur och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1533 av Alexandra Anstrell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att få antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare att öka med 10 respektive 25 procent per år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att antalet platser gällande snabbspåret för utländska veterinärer ökar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta inresande veterinärer få skriva journaler på engelska, såsom läkare får göra, och verka för att

arbetsmiljöförhållandena inom veterinärbranschen förbättras och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1750 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppfödningen bör ställa om från turbokyklingar till långsamväxande raser för att minska lidandet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta Sverige förhålla sig till ECC-kriterierna som en absolut lägsta nivå i lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omsorgsprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurvälfaerden och inte användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar såsom utrymmeskrav, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slaktkycklingsproduktionen bör minska beläggningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme och att krav på olika typer av miljöberikningar bör införas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att koccidiostatika bör fasas ut i all kycklinguppfödning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1751 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda avlivning av tuppsycklingar till förmån för tidig könsbestämning i äggen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1752 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda burhållning av hönor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1770 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla betesrätten så att fler djur inkluderas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja ribban för djurvelfärd inom hela EU och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla djurvelfärdersättningen inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1983 av Ann-Sofie Alm (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda djurskyddslagen och uppdatera Jordbruksverkets rekommendationer gällande säkerhet för hund i bur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en nationell standardisering av krocktester på hundburar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en standardisering av krocktester på hundburar även på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2129 av Sanna Backeskog m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av grisars rätt till en bra djurvälstånd och att utföra naturliga beteenden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utfasning av koldioxidbedövning av slaktsvin och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2291 av Fredrik Kärrholm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda ett förbud mot avel och import av särskilt farliga hundraser, alternativt överväga att utreda ett tillståndskrav för att äga en hund av särskilt farlig ras, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2484 av Stina Larsson och Helena Vilhelmsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om virtuella stängsel och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2536 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av regelverket kring djurtillsyn, djurförbud och omhändertagande av djur och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2599 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att bereda sig tillträde till privata bostäder i djurskyddsärenden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2647 av Aron Emilsson (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till veterinärer med lantbrukserfarenhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2859 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vi kan förebygga och hindra nya utbrott av svinpest i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2931 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över hur Sverige kan lösa den akuta bristen på veterinärer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2937 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över konkurrensen inom veterinärvården med målet att kostnaderna för veterinärvård ska ligga på en rimlig nivå och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell djurskyddslagstiftning och att se över de tidskrav som finns och i vilka intervaller som kor måste vara ute och ta hänsyn till att regionala skillnader förekommer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör fatta beslut om en ny djurskyddslagstiftning och att den ska fasa ut hönor som hålls i burar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska påbörja en stegvis utfasning av hönor som hålls i burar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör höja sina miljö- och djurskyddskrav för att motsvara standarden i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska vara en drivande kraft för att få till ett globalt avtal för mer ansvarsfull antibiotikaanvändning, i syfte att bekämpa den ökande antibiotikaresistensen, och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera insatserna vid utbrottet av afrikansk svinpest i syfte att stärka

- beredskapen inför kommande smittor och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska bli attraktivare att studera till och arbeta som veterinär för lantbrukets djur och stora djur på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom översyn av befintlig lagstiftning och inom ramen för ny lagstiftning ska verka för att EU höjer sina miljö- och djurskyddskrav för att motsvara standarden i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska påverka så att EU blir en drivande kraft för att få till ett globalt avtal för mer ansvarsfull antibiotikaanvändning, i syfte att bekämpa den ökande antibiotikaresistensen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2979 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett förbud av s.k. turbokyklingar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för levnadsvillkoren inom kycklingindustrin och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga nolltolerans för rättsliga övertramp under slaktprocessen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utgå från European Chicken Commitment (ECC) som miniminivå inom djurvälfaerden för kycklingar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud av import av mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2981 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud mot användandet av icke domesticerade djur på cirkusar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra det olagligt att hålla delfiner, späckhuggare och andra valar i fångenskap och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2982 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för EU-samarbetet verka för att minska incitamenten att överanvända antibiotika och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2983 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en privatisering av distriktsveterinärverksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2985 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur väl rådande regler vid slaktransporter efterlevs och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda skärpta konsekvenser för ansvariga vid övertramp av reglerna vid slaktransport och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över krav på att grisar som inte känner varandra ska skiljas åt under slaktransporten om inte särskilda skäl föreligger och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett generellt förbud mot obedövad slakt inom EU och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till införande av varningstexter för kött som producerats genom obedövad slakt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett slutdatum för när det inte längre är tillåtet med koldioxidbedövning och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda alternativa bedövningsmetoder inför slakt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda krav på videoövervakning vid slakterier och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av möjligheten till ett delat straffansvar för ägare av slakterier i de fall djurskyddsbrott förekommer och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en ökad möjlighet till förbud för enskilda som tillåtit eller själva sysslat med djurplågeri att bedriva slakteriverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2989 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av en djurbalk för såväl vilda som tama djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda inrättandet av en djurskyddsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda krav på vaccinering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett TNR-inspirerat arbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om det finns behov av en hårdare reglering för vissa avelsdjur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av obligatoriska friskintyg inför parning avseende andningsorganen för alla trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en kartläggning av trubbnosdjur med andningssvårigheter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett arbete för en aktiv konsumentupplysning om lidandet hos flera trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en registrering av antalet opererade trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av nya regleringar i syfte att minska lidandet hos trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud mot avel på hundar som genomgått korrigering kirurgi i andningsvägarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

- 35.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte låta krav på konkurrensneutralitet mellan EU:s medlemsstater medföra lägre miljökrav eller sämre djurvelfärd vid den kommande översynen av stödsystemet inom den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att inte låta krav på konkurrensneutralitet mellan EU:s medlemsstater medföra sämre djurvelfärd vid den kommande översynen av stödsystemet inom den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP).

2024/25:3068 av Mats Berglund m.fl. (MP):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om djurvelfärd inom sport och idrott och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla beteskravet så att fler djur inkluderas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla djurvelfärdsersättningen inom EU och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra ersättning för ökad betestid för fler djurslag såsom tjurar, grisar, höns och kycklingar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla det svenska beteskravet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utvärdera virtuella stängsels påverkan på djurvelfärden och tillkännager detta för regeringen.
- 24.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utreda och underlätta regelverket för primärproducenter vad gäller

hemsakt och försäljning av kött från den egna gården direkt till konsument och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn rörande hundaveln i Sverige för att säkerställa att den är förenlig med djurskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett striktare regelverk med förbud mot import och uppfödning av varghybrider och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan länsstyrelsen och Polismyndigheten vad gäller lagen om tillsyn över hundar och katter samt utöka deras befogenheter att agera skyndsamt vid omhändertaganden av djur och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att införa ett nationellt ärendehanteringssystem för samtliga länsstyrelser kopplat till lagen om tillsyn över hundar och katter och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka myndighetssamverkan samt stärka kontroll och registrering för att bekämpa den illegala hundsmugglingen och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att öka antalet småskaliga gårdsslakterier och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit där de gör mest nytta och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kamerabevakning ska införas på slakterier som ett komplement till fysiska besök från kontrollmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för digital, veterinär besiktning i fråga om småskalig gårdsslakt och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera arbetet på Sveriges 3R-center och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även sjötransport av djur inom EU ska begränsas i tid så att en god djurvelfärd kan upprätthållas och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en skärpning av EU:s djurskyddslagstiftning så att den motsvarar svensk standard och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera en fortsatt låg antibiotikaanvändning i den svenska djuruppfödningen och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU ska förbjuda behandling med antibiotika av hela djurgrupper i enlighet med svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra veterinärbolagens ansvar med krav på ökad pristransparens och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna till regelverk liknande de i Tyskland och Frankrike för att begränsa vinstintresset i djursjukvården och återföra makten till veterinärerna och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en veterinärberedskap dygnet runt, året runt i hela landet bl.a. genom att ställa ökade krav på privata aktörer för jour och beredskap och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett närmare samarbete mellan berörda myndigheter, jägarorganisationerna och civilsamhället bör främjas i syfte att upptäcka och åtgärda utbrott av svinpest och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård¹

dels att 3 kap. 5 a § ska upphöra att gälla,

dels att 2 kap. 1 §, 3 kap. 7 § och 5 kap. 4 § ska betecknas 2 kap. 1 a §, 3 kap. 6 c § och 5 kap. 4 b §,

dels att 1 kap. 4 §, den nya 2 kap. 1 a §, 2 kap. 5 §, 3 kap. 1 och 3–6 a §§, den nya 3 kap. 6 c §, 3 kap. 7 a §, 5 kap. 1–3 §§, den nya 5 kap. 4 b § och 8 kap. 3 §, rubriken till 2 kap. och rubrikerna närmast före 3 kap. 5 § och 5 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 7 § ska lyda ”Åtgärder mot vårdgivare och djurhälsopersonal”,

dels att det ska införas tio nya paragrafer, 1 kap. 5 §, 2 kap. 1 § och 3 kap. 1 b, 1 c, 4 a, 6 b, 7 och 7 b §§ och 5 kap. 4 och 4 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §²

Med djurhälsopersonal avses i denna lag personer som utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård och som

1. har legitimation enligt 3 kap. 1 § eller enligt *de* föreskrifter som har meddelats med stöd av *den paragrafen*,

2. har godkännande enligt 3 kap. 5 eller 6 §,

3. enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som *meddelas* i anslutning till den lagen tillfälligt utövar yrket i Sverige, eller

1. har legitimation enligt 3 kap. 1 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av *3 kap. 1 b §*,

2. har godkännande enligt 3 kap. 5 eller 6 § *eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 6 b § första stycket 3*,

3. tillfälligt utövar yrket i Sverige enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som *har meddelats* i anslutning till den lagen, eller

¹ Senaste lydelse av 3 kap. 5 a § 2016:148.

² Senaste lydelse 2016:148.

4. har ett sådant särskilt tillstånd som avses i 3 kap. 7 a § att utöva ett yrke inom djurens hälso- och sjukvård.

4. har ett sådant särskilt tillstånd som avses i 3 kap. 7 a *eller* 7 b § att utöva ett yrke inom djurens hälso- och sjukvård.

5 §

*Med vårdgivare avses i denna lag en juridisk person, enskild näringsidkare eller statlig myndighet som bedriver verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård där djurhälso-
personal är anställd eller på annat sätt verksam.*

2 kap. Skyldigheter och ansvar för djurhälsopersonal *m.fl.*

2 kap. Skyldigheter och ansvar för vårdgivare och djurhälsopersonal

1 §

Den som är vårdgivare ska bedriva verksamheten

1. med den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att tillgodose djurens behov av en god och säker vård, och

*2. på ett sådant sätt att djurhälso-
personalen har förut-
sättningar att uppfylla sina skyldig-
heter enligt lagen.*

1 §

Den som tillhör djurhälsopersonalen ska

1. *fullgöra* sina arbetsuppgifter i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet,

2. *iaktta noggrannhet* och *omsorg* vid utfärdande av intyg om djurs hälsotillstånd eller vård, och

3. föra journal över djurhälsovård och djursjukvård.

1 a §

1. *utföra* sina arbetsuppgifter i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet,

2. *vara noggrann* och *omsorgsfull* vid utfärdande av intyg om djurs hälsotillstånd eller vård, och

Journalerna ska vara skrivna på svenska.

5 §³

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. inskränkningar i rätten att överlåta arbetsuppgifter enligt 3 §,

2. begränsningar av eller förbud mot användning inom djurens hälso- och sjukvård av antimikrobiella medel vid behandling av djur i de fall sådana begränsningar eller förbud är förenliga med artikel 107.7 och 107.8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/6 av den 11 december 2018 om veterinärmedicinska läkemedel och om upphävande av direktiv 2001/82/EG,

3. förbud mot innehav, tillhållande eller användning inom djurens hälso- och sjukvård av immunologiska veterinärmedicinska läkemedel om något av villkoren i artikel 110.1 i förordning (EU) 2019/6 är uppfyllt, och

4. de ytterligare skyldigheter för *djurhälsopersonalen* som behövs för en god och säker vård.

1. undantag från kravet i 1 a § andra stycket att journaler ska vara skrivna på svenska,

2. inskränkningar i rätten att överlåta arbetsuppgifter enligt 3 §,

3. begränsningar av eller förbud mot användning inom djurens hälso- och sjukvård av antimikrobiella medel vid behandling av djur i de fall sådana begränsningar eller förbud är förenliga med artikel 107.7 och 107.8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/6 av den 11 december 2018 om veterinärmedicinska läkemedel och om upphävande av direktiv 2001/82/EG,

4. förbud mot innehav, tillhållande eller användning inom djurens hälso- och sjukvård av immunologiska veterinärmedicinska läkemedel om något av villkoren i artikel 110.1 i förordning (EU) 2019/6 är uppfyllt, och

5. de ytterligare skyldigheter för *vårdgivare och djurhälsopersonal* som behövs för en god och säker vård.

3 kap.

1 §⁴

Legitimation för yrket ska efter ansökan meddelas den som har avlagt

1. veterinärexamen i Sverige (yrkestitel veterinär),

2. examen i djuromvårdnad från högskoleutbildning på grundnivå enligt föreskrifter meddelade med stöd av *andra stycket* (yrkestitel djursjukskötare).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om legitimation för den som har avlagt examen i djuromvårdnad och för den som har genomgått utbildning utomlands. När det gäller frågor som

2. examen i djuromvårdnad från högskoleutbildning på grundnivå enligt föreskrifter meddelade med stöd av *1 b § första stycket 1* (yrkestitel djursjukskötare).

³ Senaste lydelse 2023:90.

⁴ Senaste lydelse 2016:148.

avses i 1 a § meddelar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskrifter med stöd av bemyndigandet i 21 § lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Legitimation får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 6 kap. om sökanden varit legitimerad.

1 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilken examen i djuromvårdnad som krävs för legitimation som djursjukskötare, och

2. legitimation som veterinär eller djursjukskötare för den som har genomgått utbildning utomlands.

När det gäller frågor som avses i 1 a § finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter i 21 § lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

1 c §

Legitimation får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 6 kap. om sökanden hade varit legitimerad.

3 §⁵

Behörig att utöva yrke som veterinär är endast den som

1. har legitimation för yrket enligt 1 § eller enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

2. tillfälligt utövar yrket i Sverige enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som meddelas i anslutning till den lagen, eller

1. har legitimation för yrket enligt 1 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 1 b § första stycket 2,

2. tillfälligt utövar yrket i Sverige enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, eller

⁵ Senaste lydelse 2016:148.

3. har ett sådant särskilt tillstånd som avses i 7 a § *första stycket* att utöva veterinäryrket.

3. har ett sådant särskilt tillstånd som avses i 7 a § att utöva veterinäryrket.

4 §⁶

En yrkestitel enligt 1 § (skyddad yrkestitel) får användas i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård endast av den som

1. enligt *nämnda paragraf*, eller enligt *de föreskrifter* som har meddelats med stöd av *den paragrafen*, har legitimation för yrket,

2. tillfälligt utövar veterinäryrket i Sverige enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som *meddelas* i anslutning till den lagen, eller

3. har ett sådant särskilt tillstånd som avses i 7 a § *första stycket* att utöva yrke som veterinär eller djursjukskötare.

Den som saknar behörighet att använda en skyddad yrkestitel får inte heller använda en titel som kan förväxlas med en sådan.

I verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får *yrkestiteln veterinär eller djursjukskötare* användas endast av den som

1. har legitimation för yrket enligt 1 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 1 b § *första stycket* 2,

2. tillfälligt utövar veterinäryrket i Sverige enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som *har meddelats* i anslutning till den lagen, eller

3. har ett sådant särskilt tillstånd som avses i 7 a § att utöva yrke som veterinär eller djursjukskötare.

Den som saknar behörighet att använda en yrkestitel *som är skyddad enligt första stycket* får inte heller använda en titel som kan förväxlas med en sådan.

4 a §

En yrkestitel som är skyddad enligt 4 kap. 5 eller 5 a § patientsäkerhetslagen (2010:659) får användas i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård endast av den som uppfyller kraven i de bestämmelserna.

Den som saknar behörighet att använda en sådan yrkestitel får inte heller använda en titel som kan förväxlas med en sådan.

⁶ Senaste lydelse 2016:148.

Godkännande som hovslagare och för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård **Godkännande inom djurens hälso- och sjukvård**

5 §⁷

Godkännande som hovslagare får meddelas efter ansökan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för sådant godkännande. När det gäller frågor som avses i 5 a § meddelar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskrifter med stöd av bemyndigandet i 21 § lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Beteckningen godkänd hovslagare får i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som fått godkännande enligt första stycket.

6 §⁸

Den som har legitimation enligt patientsäkerhetslagen (2010:659) får efter ansökan godkännas för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka yrken som kan komma i fråga för godkännande enligt första stycket, och

2. vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för sådant godkännande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter om godkännande för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård för den som har genomgått utbildning utomlands eller har behörighet att utöva yrket i ett annat land. När det gäller frågor som avses i 6 a § meddelar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fö-

⁷ Senaste lydelse 2016:148.

⁸ Senaste lydelse 2016:148.

reskrifter med stöd av bemyndigandet i 21 § lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Beteckningen godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som fått godkännande enligt första stycket.

6 a §⁹

Bestämmelser om tillfällig yrkesutövning och erkännande av yrkeskvalifikationer som har förvärvats eller erkänts i en annan stat än Sverige inom EES eller i Schweiz och som omfattar de yrken som avses i 6 § finns i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och i de föreskrifter som meddelas i anslutning till den lagen.

Bestämmelser om tillfällig yrkesutövning och erkännande av yrkeskvalifikationer som har förvärvats eller erkänts i en annan stat än Sverige inom EES eller i Schweiz finns i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

6 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka yrken som kan komma i fråga för godkännande enligt 6 §,

2. vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för ett godkännande enligt 5 eller 6 §, och

3. godkännande för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård för den som har genomgått utbildning utomlands eller har behörighet att utöva yrket i ett annat land.

När det gäller frågor som avses i 6 a § finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter i 21 § lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

7 §

Godkännande som hovslagare eller för yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får inte meddelas om förhållandena är sådana att

6 c §

Ett godkännande enligt 5 eller 6 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 b § första stycket 3 får inte meddelas om

⁹ Senaste lydelse 2016:148.

godkännandet skulle ha återkallats enligt *bestämmelserna i 6 kap.* om sökanden hade varit godkänd.

förhållandena är sådana att godkännandet skulle ha återkallats enligt 6 kap. om sökanden hade varit godkänd.

7 §

I verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får yrkestiteln hovslagare och beteckningen godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som har godkännande enligt 5 eller 6 §.

7 a §¹⁰

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om särskilt tillstånd att i den utsträckning som anges i varje särskilt fall utöva yrke som veterinär, djursjukskötare eller hovslagare när det saknas förutsättningar för legitimation enligt 1 § första stycket eller godkännande enligt 5 § första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare meddela föreskrifter om att den som har legitimation enligt patientsäkerhetslagen (2010:659) ska kunna få ett särskilt tillstånd att i den utsträckning som anges i varje särskilt fall utöva verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård när det saknas förutsättningar för godkännande enligt 6 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om särskilt tillstånd att, i den utsträckning som anges i varje särskilt fall, utöva yrke som avses i 1 eller 5 § när det saknas förutsättningar för legitimation eller godkännande enligt *de bestämmelserna*.

7 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som har legitimation enligt patientsäkerhetslagen (2010:659) ska kunna få ett särskilt tillstånd att, i den utsträckning som anges i varje särskilt fall, utöva verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård när det

¹⁰ Senaste lydelse 2012:465.

saknas förutsättningar för godkännande enligt 6 §.

5 kap.

1 §

Den som tillhör djurhälsopersonalen står vid utövande av verksamhet enligt denna lag under tillsyn av Jordbruksverket och länsstyrelsen (tillsynsmyndigheter). Regeringen meddelar närmare föreskrifter om ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna.

Jordbruksverket och länsstyrelserna utövar tillsyn över vårdgivares verksamhet och över djurhälsopersonalen.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna.

2 §

En tillsynsmyndighet ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för *dem som tillhör djurhälsopersonalen* att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen samt de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen.

En tillsynsmyndighet ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för *vårdgivare och djurhälsopersonal* att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen samt de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen.

3 §

Tillsynsmyndigheten har i den utsträckning som behövs för tillsynen rätt att

1. på begäran få upplysningar av *den som tillhör djurhälsopersonalen*,

2. få ta del av eller tillfälligt omhänderta handlingar, prover och annat material som rör verksamheten, och

3. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader och andra utrymmen som används i verksamheten och där besiktiga djur, göra undersökningar och ta prover.

1. på begäran få upplysningar av *vårdgivare och djurhälsopersonal*,

**Skyldigheter för
djurhälsopersonalen**

**Skyldigheter för vårdgivare och
djurhälsopersonal**

4 §

Den som avser att bedriva verksamhet som vårdgivare ska anmäla detta till Jordbruksverket senast en månad innan verksamheten påbörjas.

4 a §

En vårdgivare ska anmäla till Jordbruksverket om denne

1. upphör att bedriva verksamhet som vårdgivare,

2. helt eller till väsentlig del ändrar verksamheten, eller

3. flyttar verksamheten.

Anmälan ska göras inom en månad efter upphörandet, ändringen eller flytten.

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att *den som tillhör djurhälsopersonalen är skyldig att lämna kontaktuppgifter till tillsynsmyndigheten.*

4 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. anmälningsskyldigheten enligt 4 och 4 a §§, och

2. att djurhälsopersonalen ska lämna kontaktuppgifter till tillsynsmyndigheten.

8 kap.

3 §

Den som bryter *mot bestämmelserna i 3 kap. 2 eller 4 §, 5 § tredje stycket eller 6 § fjärde stycket* döms till böter.

Den som bryter mot 3 kap. 2, 4, 4 a eller 7 § döms till böter.

-
- 1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2025.
 - 2. Trots 3 kap. 4 a § får den som vid ikraftträdandet i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård använder en yrkestitel som är skyddad enligt 4 kap. 5 eller 5 a § patientsäkerhetslagen (2010:659) fortsätta att använda titeln till och med den 28 februari 2026 utan att uppfylla kraven i de bestämmelserna.
 - 3. Trots 3 kap. 7 § får den som vid ikraftträdandet använder yrkestiteln hovslagare fortsätta att använda titeln till och med den 31 augusti 2030 utan att vara godkänd enligt 3 kap. 5 §.

4. Den som vid ikraftträdandet bedriver en verksamhet som avses i 5 kap. 4 § ska anmäla verksamheten senast den 28 februari 2026.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:302)
 om verksamhet inom djurens hälso- och
 sjukvård

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 och 7 §§ lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslaget i 2.1 Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §

Godkännande som hovslagare får meddelas efter ansökan.	Godkännande som hovslagare <i>eller som djurvårdare</i> får meddelas efter ansökan.
--	---

7 §

I verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får yrkestiteln hovslagare och beteckningen godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som har godkännande enligt 5 eller 6 §.	I verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får yrkestiteln hovslagare, <i>beteckningen godkänd djurvårdare</i> och beteckningen godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som har godkännande enligt 5 eller 6 §.
--	---

Denna lag träder i kraft den 1 september 2030.